YAŞAR NURİ ÖZTÜRK

Bütün Eserleri: 59

Saltanat Dinciliğinin Öncüsü

FİRAVUN

(Çağdaş Firavunları Tanıma Kılavuzu)

Yeni Boyut

2. BASKI

Sudanlı şehit düşünür
Mahmut Muhammed Tâha'nın
aziz hatırasına...

"Firavun, toplumunu horladı/aşağıladı, ezdi; onlar ise ona itaat ettiler. Onlar, sapmış bir topluluktu; bizi taciz edip öfkelendirdiler; onlardan öç aldık da onların tümünü suya gömüverdik. Onları sonra gelecekler için bir selef ve bir örnek yaptık."

Zühruf suresi, 54-56

"Ve biz istiyoruz ki, yeryüzünde ezilip horlananlara bağışta bulunalım, onları önderler yapalım, onları mirasçılar haline getirelim. Ve yeryüzünde onlara imkân ve kudret verelim. Firavun'a, Hâman'a ve onların ordularına da korkmakta oldukları şeyleri gösterelim."

Kasas suresi, 5-6

"Vurdukça silleyi, nusrat-i Celal'in çocukları
Havf ile titrer müfteri dalâlin çocukları
Saaika-i tedmîr gibi iner darbe-i Kahhar
Müzmahil olur tağûtî perr u bâlin çocukları."

Yaşar Nuri Öztürk

PROF. DR. YAŞAR NURİ ÖZTÜRK
(İlahiyatçı, hukukçu, siyasetçi)

Time Dergisi'nin gerçekleştirdiği '**20. Yüzyılın En Önemli Kişileri**' (The Most Important People of the 20th. Century) anketinin '**En Önemli Bilim Adamları ve Islahatçılar**' (The Most Important Scientists and Healers) listesinde, dünya kamuoyunca belirlenmiş yüz ismin ilk onu arasında yer alan Yaşar Nuri Öztürk, 1951 yılında Trabzon'da doğdu. İlk Arapça, Farsça eğitimini, aynı zamanda en büyük hocası olan babasından aldı. Lisans eğitimini hukuk ve ilahiyatta, master ve doktora eğitimini İslam felsefesi dalında tamamladı. Bir süre avukatlık yaptıktan sonra üniversiteye intisap etti.

Türk üniversitelerinde öğretim üyesi ve dekan olarak 26 yıl görev yaptı. ABD-New York'ta (**The Theological Seminary of Barrytown)** bir süre misafir profesör olarak **'İslam Düşüncesi'** dersleri okuttu.

Türkiye, ABD, Rusya, Avrupa, Afrika, Ortadoğu ve Balkanlar'da İslam düşüncesi, insan ve insan hakları konularında birçok konferans verdi. **'Kur'an'ın Yorum Katılmamış İlk Türkçe Çevirisi'**ni yapan bilim adamı olarak da anılır. 1993-2013 yılları arasında üç yüzü aşkın baskı yapan bu çeviri, **'Türkiye Cumhuriyeti Tarihinin En Çok Baskı Yapan Kitabı'** sayılmaktadır.

'İslam-Batı İlişkileri ve Bunun KEİ Ülkelerindeki Yansımaları' (Chelovecheskiy Faktor: Obschestvo i Vlast, 2004-4), **'İslam ve Avrupa' (Die Zeit**, 20 Şubat 2003), **'İslam ve Demokrasi'** [***Desperately Seeking Europe,*** London, (Archetype Puplications), 2003, sayfa, 198-210; ***Europa Leidenschaftlich Gesucht,*** München-Zürich, (Piper Verlag), 2003, sayfa: 210-224] gibi uzun makaleleri ile, İslam, Batı, Laiklik konularındaki uzun röportajları [örnek olarak bakınız, **al-Ahram** (Weekly), 1-7 February, 2001] Batı'da ve İslam dünyasında derin yankılar yapmıştır.

Türkçe, Almanca, İngilizce ve Farsça basılan eserlerinin sayısı altmışı aşkındır. Öztürk'ün düşünce dünyası, değişik üniversitelerde yapılan Türkçe, Almanca, İngilizce, Fransızca tezlerle incelendi.

Saltanat Dinciliğinin Öncüsü

FİRAVUN

(Çağdaş Firavunları Tanıma Kılavuzu)

PROF. DR. YAŞAR NURİ ÖZTÜRK
İstanbul Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
kurucu dekanı

2. BASKI

Yeni Boyut
İSTANBUL-2015

Saltanat Dinciliğinin Öncüsü
Firavun

Yeni Boyut: 64
Birinci Baskı: Temmuz 2015

ISBN: *975-6779-81-1*

Sahibi:
Yeni Boyut Tüzel Kişiliği

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Saniye ÖZTÜRK

Editör:
Yard. Doç. Dr. Mustafa Tahir ÖZTÜRK

Yeni Boyut Yayıncılık Medya Müzik Yapım Organizasyon ve Eğitim Hiz. San. Tic. Ltd. Şti.
İçerenköy Mah. Eski Bakkalköy Yolu
Ortaklar Apt. No: 64/1 Ataşehir-İstanbul
Tel: 0216 469 40 76-77 Faks: 0216 469 40 78

Baskı ve Cilt:
Ege Reklam Basım Sanatları San. Tic. Ltd. Şti.
Esatpaşa Mah. Ziyapaşa Cad. No: 4 Ataşehir-İST.
Tel: 0 216 470 44 70 Faks: 0 216 472 84 05

2. baskı/İstanbul-Temmuz 2015

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Birinci Bölüm
TEK DÜŞMAN

Kavram Olarak Tek Düşman: Zulüm 13
Kişi Olarak Tek Düşman: Zalim 30

İkinci Bölüm
ZULMÜN SEMBOLÜ VE BAŞ TEMSİLCİSİ: FİRAVUN

Firavun Kavramına Genel Bakış 37
Firavunları Kim Yarattı? 61
Firavunî Toplumlarda Sadomazoşist Çark 67
Firavunî Toplumlarda Zorbalar Sistemi 76
Firavunluk Psikozu 90
Firavun Zulmünden de Beter! 107
İslamî Dönem Firavunluğu: Emevî Tağutizmi 111

Üçüncü Bölüm
FİRAVUNLA İLGİLİ AYETLERİN TEFSİRİ

Fecir Suresi 117
Bürûc Suresi 134

A'raf Suresi 171
Tâha Suresi 181
Kasas Suresi 186
Yunus Suresi 198
Mümin (Ğâfir) Suresi 204
Zühruf Suresi 209
Tahrîm Suresi 212
Nâziât Suresi 213

KAYNAKÇA 219
KARMA DİZİN 221

ÖNSÖZ

Bu eser, **'Kötülük Toplumu'** ve **'Lanetlenen Soy'** adlı eserlerimin bir tamamlayıcısı sayılabilir. Çünkü kötülük toplumu, firavunî zulümlerin egemen olduğu ve bu zulümlere itaatin normal sayıldığı bir toplumdur. Başka bir deyişle, kötülük toplumu, lanetlenen suçları işleyenlerin oluşturduğu toplumdur. Zaten o lanetli suçlar olmasaydı, firavun zulümleri de egemen olamayacaktı.

Dolayısıyla, **'Firavun'** adlı bu kitap, hem tarihin eski firavunlarını tanımada hem de çağımızın her türden firavununu tanımada bir anahtar kitaptır, bir rehberdir. Bu kitaptan layıkıyla yararlanmak için **Lanetlenen Soy** ve **Kötülük Toplumu** kitaplarımı da el altında bulundurmakta yarar vardır.

Faili veya azmettiricisi olduğu lanetlik suçlarla bir kötülük toplumuna dönüşen ve özellikle son on yıldır bu lanetlik suçlarının cezasını ödeme sürecine giren Türk halkının, Kur'an laboratuvarından süzüp reçeteleştirerek önüne koyduğumuz bu kılavuz kitaplardan gereğince yararlanmasını umuyor, Ra'd suresi 11. ayete uygun olarak kesilen ceza faturasının artık ödenmiş sayılmasını temenni ediyorum.

Prof. Dr. Yaşar Nuri Öztürk
İstanbul, 2015

Birinci Bölüm

TEK DÜŞMAN

KAVRAM OLARAK TEK DÜŞMAN: ZULÜM

"Zulme sapanlardan başkasına düşmanlık edilmez."

Bakara, 193

ZULÜM

Kur'an-ı Kerim'in en önemli kavramlarından biridir. Türevleri ile birlikte 300'e yakın yerde geçer. Kelimenin kökdaşı olan ve karanlık mânâsına gelen **zulmet** kelimesini de eklersek, bu rakam yaklaşık 350 olur.

Işıksızlık anlamındaki zulmetle aynı kökten gelen **zulüm** kelimesi Kur'an bünyesinde küfür, şirk, kötülük, baskı, işkence, haksızlık anlamlarında kullanılmıştır. Zulüm, varlık düzeninde yozlaşma ve yabancılaşmaya sebep olmaktadır. Ve bu anlamda **en büyük** zalim, insandır. Çünkü yaradılış düzenini ve tabiattaki denge ve ahengi bozan tek varlık insandır. Nitekim, Kur'an, insanın kötülüklerinden şikâyetçi olan melekleri konuştururken onun iki tipik kötülüğüne parmak bastırır: **Bozgunculuk, kan dökücülük.** (2/30). Ahzâb suresi 72. ayette ise insanın iki tipik noksanlığı olarak bilgisizlik ve zalimliğe yer verilir.

Kur'an açık bir şekilde göstermektedir ki, **bütün zulümler insan elinin ürünüdür.**

iktibas - alıntı

Zulmün **karşıtı adalet**tir.

Kur'an-ı Kerim, şirki en büyük zulüm olarak tanıtmaktadır.

"Şu bir gerçek ki, şirk, çok büyük bir zulümdür." (Lukman, 13).

Zulümle ilgili ayetlerin incelenmesi 3 tür zulümden bahsedebileceğimizi göstermektedir.

1. İnsanın kendisi ile tanrı arasında zulüm:

Bunun en büyüğü şirk ve riyakârlıktır. Nitekim riyakârlık Hz. Peygamber tarafından **'gizli şirk'** olarak nitelendirilmiştir.

2. İnsanın kendisiyle yaşadığı toplum arasında zulüm:

Bu zulüm genellikle **kamu haklarına tecavüz** etmek şeklinde belirir. Devlet otoritesinin ferde yaptığı zulüm de bu cümledendir. Bu zulüm, otoriter rejimlerde ferdin apaçık ezilmesi şeklinde, **kapilatist dünya**da ise hürriyet perdesi altında gizli olur.

3. İnsanın kendi kendine zulmü:

İnsan, bedeninden ruhuna veya ruhundan bedenine zulmedebilir: Kur'an, beden ve ruhun haklarına ayrı ayrı riayeti gerekli kılarken işte bu tip zulmü önlemek istemiştir. Ruhbâniyet, (dünyaya tamamen sırt çevirmek) ruh namına, bedene; fânî ve bedenî zevklerin esiri olmak ise, beden namına, ruha zulümdür.

Kuran, birçok ayetinde insanın kendine zulmünden açık bir biçimde sözeder. (bk.11/101; 16/ 118; 3/117)

Kur'an, şu soruyu da cevaplamaktadır: Allah zalimlere neden fırsat veriyor? Cevap şudur: Allah bundan habersiz değildir. Ancak insanın tekâmülü için böyle bir fırsatın tanınması gerekiyor. Dünya planından baktığımızda, zalimin bu fırsatı elde etmesinin iki sebebi vardır: **Mazlumun tam mazlum olmaması, tekâmülde zulüm ve adalet zıtlarının lüzumlu oluşu.**

Zulmün tamamen kalkması hayat ve insan gerçekleriyle çelişir. Çünkü dünya, zıtların varlığıyla oluşan bir hayata mekânlık etmektedir. Zıtların çarpışması esasına oturmayan âlem, ölüm ötesi âlemdir ki, orada zaten zulüm söz konusu olamaz.

Kur'an, tarihin tüm devirlerinde çöken tüm medeniyet ve ülkelerin zulüm yüzünden mahvolduğunu ısrarlı ve yoğun bir biçimde dile getirmektedir. (bk. 6/131; 11/102, 117; 18/59; 21/11; 22/45, 48; 27/52,85; 28/59; 29/14, 31)

Ülke ve uygarlıkların yıkımına sebep olan zulüm, daima servet ve nimet şımarıklığı ile yan yana olmuştur. (bk. 11/116) Kur'an burada **'servet ve refahın getirdiği şımarıklığa uymak'** deyimini kullanıyor. Zalimler bu uymanın kurbanıdırlar. Zalimleri iki şey daha yıkmaktadır: Heves ve arzularla, bilgisizlik. Bunun sonu, zalimlerin karanlığa gömülmeleridir. Bu durumda onlara hiç kimse yardımcı olamaz. (bk. 30/29)

ZULMÜN ÜÇ BAŞI

Kur'an'daki zulüm kavramı aynı anda üç olumsuzluk ifade etmektedir. Başka bir deyimle, Kur'an'ın temel

düşmanı olan zulmün birbirinden hiç de geri kalmayan üç şerir başı vardır:

1. Yönetimde despotizm,
2. Emperyalizm (sömürü ve istila),
3. Cehalet (akıl ve ilim düşmanlığı).

Zulmün kelime anlamında hem despotizm hem istila hem de karanlık var. Karanlık, Kur'an dilinde cehaletin öteki adıdır.

Kur'an'ın kelam mucizesi, onun bütün düşmanlarını bir tek kelimeyle ifade etmesine imkân vermiştir. O kelime, zulümdür.

Zulüm hem akıl düşmanlığının hem de hak ve adalet düşmanlığının adıdır. Bu olguyla ilgili ayrıntılar için, ***'Kur'an'ın Yarattığı Devrimler'*** adlı kitabımızdan birkaç satır iktibas edeceğiz:

alıntı

Kur'an, bir din kitabı olarak bilinmekle birlikte tek düşman olarak dinsizliği veya ateizmi değil, zulmü hedeflemiştir. Bu, tarihin, din alanındaki en muhteşem devrimlerinden biri, belki de en muhteşemidir. Ve bu satırların yazarına göre, bu, peygamberler tarihinin en büyük mucizesidir. Bir din kaynağının, düşmanlık kıstası olarak sadece zulmü esas alması, tarihin tanıdığı en sarsıcı tespittir. Kur'an, bir tek insan tipine düşmanlığa izin vermektedir: Zalim:

"Zulme sapanlardan başkasına düşmanlık edilmez." (Bakara, 193)

Düşmanın belirlenmesinde din ve iman kıstası yerine, bir hukuk kavram ve terimi olan zulüm kullanılmıştır.

Zulme düşmanlık, zulme karşı savaşmak hakkını verir. Zulme karşı savaş, zulme uğrayanların müslümanlığı kaydına bağlanmamıştır. Kayıt, bizzat Kur'an tarafından 'insan' diye konmuştur. Hangi dinden, ırktan, bölgeden ve renkten olursa olsun, insan. Nisa suresi 75. ayet bu gerçeğin temel beyyinesidir. İkinci sırayı, Şûra suresi 39-42. ayetler almaktadır:

"Size ne oluyor da Allah yolunda ve 'Ey Rabbimiz bizi, halkı zulme sapmış şu kentten çıkar; katından bize bir dost gönder, katından bize bir yardımcı gönder!' diye yakaran mazlum ve çaresiz erkekler, kadınlar, yavrular için savaşmıyorsunuz!" (Nisa, 75)

"Kendilerine zulüm ve haksızlık gelip çattığında, yardımlaşırlar/kendilerini savunurlar."

"Bir kötülüğün cezası, tıpkısı bir kötülüktür. Fakat affedip barışmayı esas alanın ücretini bizzat Allah verir. O, zalimleri hiç sevmez. Zulme uğratılışı ardından kendini savunana gelince, böyleleri aleyhine yol aranamaz. Aleyhlerine yol aranacak olan şu kişilerdir ki, insanlara zulmederler ve yeryüzünde haksız yere saldırılarda bulunurlar. İşte böyleleri için acıklı bir azap vardır." (Şûra, 39-42)

Kur'an'ın zulüm dışında bir düşmanı yoktur.

Şirk, temel düşman olarak görülebilmektedir ama unutmamak lazım ki Kur'an, şirki **'büyük bir zulüm'** olarak tanıtmaktadır. (Lukman, 13) Kur'an, şirki, bir ilimsizlik illeti olarak da görmektedir ki, o takdirde şirk, zulmün anlamlarından biri olan **'karanlık'** (cehalet) çerçevesinde düşünülebilir. O halde, şirk de zulüm başlığı altına girdiği için düşman hedeftir. Zulüm dışındaki diğer düş-

manlar, ana başlık olan zulmün alt bölümleridir.

Zulüm başlığı altına girmeyen günahlar, düşman hedef belirlemede yeterli sebep değildir. Sadece bu bile, Kur'an'ın asırlar öncesinden **'hukuk devleti'** gerçeğini öne çıkardığının kanıtıdır.

'DARULHARP', İSLAMSIZLIK DEĞİL, HUKUKSUZLUK ÜLKESİDİR

Geleneksel fıkhı ve onun tutucu yorumlarını dokunulmaz kılan **siyaset dinciliği**, geleneksel fıkıhtaki **'savaş alanı'** (darulharb) kavramını Müslümanların egemen olmadıkları tüm topraklar için kullanmaktadır. Bu bir saptırmadır.

Darulharp ve karşıtı olan **darulislam (barış alanı)** tabirleri Kur'an'da geçmez. Eski fıkıhçıların ürettikleri deyimlerdir. Geleneksel fıkhın darulharble ilgili hâkim kanaati şudur: **'Topraklarında küfür yönetiminin egemen olduğu ülke'** veya **'kâfir liderin emir ve yönetiminin yürürlükte olduğu ülke."**

Klasik fıkıh, darulharp kavramını, zaman zaman günümüz hukuk sistemlerindeki **'yabancı ülke'** anlamında kullanmıştır. Çünkü klasik fakîhler için dünya ikiye ayrılmıştır:

1. Darulislam yani İslam'ın egemen olduğu toprak,
2. Darulharp yani küfrün egemen olduğu toprak.

Fakat klasik kaynaklar dikkatle incelendiğinde görülür ki, **darulharbin tespitinde omurga nokta, din patenti değil, Müslümanların kahır ve zulüm altında inleme-**

leri ve dinlerine ait hükümlerin hiçbir yürürlük imkânı bulamamasıdır. Son tahlilde, küfürden maksat budur; yönetenlerin Müslüman inancı taşımamaları değil. Klasik fıkıhçılar bu noktada ilginç bir yaklaşımla, darulharp sayılan toprakları '**daru'l-kahr**' (Serahsî, ***el-Mebsût***, 30/33) veya '**daru'l-kahr ve'l-galebe**' (Cürcânî, ***Şerhu's-Sirâciye***, 82) olarak adlandırmışlardır ki zulüm ve despotizmin egemen olduğu ülke demektir. O halde, **İslamî hükümlerin eksik uygulanması ve inanç farklılığı bir ülkeyi darulharp yapmaz.**

Darulislam yerine '**daru'l-ahkâm**' (kuralların egemen olduğu ülke, hukuk ülkesi) tabiri de kullanılmıştır. İslam ahkâmı denmeyip sadece '**ahkâm**' denmesi dikkat çekicidir.

Daru'l-ahkâm; kuralların, normların işlediği ülke demektir. Karşıtı olan '**daru'l-kahr**' ise keyfiliğin, adaletsizlik ve kuralsızlığın egemen olduğu despotik yönetim demek olur. Bu incelik unutulmaz ise darülislamın, günümüzde '**hukuk devleti**' kavramının tam karşılığı olduğu anlaşılır. Böyle olunca da '**darulharp**' deyiminin karşılığı da hukukun üstünlüğünün bulunmadığı yönetim olacaktır. Bu yönetimin dini önemli değildir. Resmî din '**İslam**' olduğu halde yönetim darulharp yönetimi olabilir.

Eğer Kur'an'ın ve aklın verilerine göre konuşacaksak, günümüz dünyasının birçok sözde 'Müslüman' yönetimi, esasında birer darulharp yönetimidir. Buna karşın, adı Müslüman olmayan birçok Batı'lı yönetim, esası bakımından darulislam yönetimidir. Bunun aksini savunmak için minareleri veya camilerdeki cemaat sayısını göstermenin Allah ile aldatma dışında bir kanıt değeri yoktur. **Saddam, Suut, Mursi, Erdoğan** vs. yönetimlerinin birer darulislam, **İsviçre, Almanya, İsveç** vs. yöne-

timlerinin birer darulharp yönetimi olduğunu söylemek akla ve insan gerçeğine ters düşmekten başka bir anlam taşımayacaktır.

İslam'ın evrenselliği, zaman ve mekânüstülüğü, adının ve esasının barış olduğu da dikkate alınırsa şu sonuca varmakta tereddüt kalmaz kanısındayız: Bugün için **darulislam, hukuk devleti niteliği taşıyan her yönetimdir**. Dini-imanı ne olursa olsun. Darülharp ise hukuk devleti olmayan, hukukun üstünlüğüne yer vermeyen yönetimlerin yürürlükte olduğu coğrafyalardır. Aksi olsaydı, **Almanya** başta olmak üzere, Batı ülkelerinde çalışan on milyonu aşkın Müslüman cuma kılamaz, oruç tutamaz, nikâh kıyamaz, hatta kelimei şehadet getiremezdi. Bu noktadan hareket eden **Prof. Dr. Ahmet Yüksel Özemre** (ölm. 2008), bize göre de isabetli bir yaklaşımla, Hristiyan Batı ülkelerinin darulharp sayılamayacağını savunmaktadır. (Özemre, ***İslamda Aklın Önemi ve Sınırı***, 181-185)

Özemre'nin vardığı sonuç, onun gibi bir atom fiziği profesörü değil, **'yüzyılımızın hadis allâmesi'** unvanını almış bir din bilgini olan **Nâsıruddin el-Elbanî** tarafından da kabul edilmektedir. **Elbanî,** İslam verilerinden yola çıkarak şöyle düşünüyor:

Başkalarına dayatılmayan inkâr ve hükümlerin uygulanmaması, bir **'küfr-i inkârî'** yaratmayıp sadece **'küfr-i amelî'** yaratır. Bu durumda başkalarına dayatılmayan İslam dışı hükümler, sayısı ne olursa olsun, ülkenin darulharp ilan edilmesi için yeterli değildir. **Şâfiîlere göre, darulislam haline gelmiş bir ülke daha sonra istila edilse ve bu istila altında uzun yıllar kalsa da artık darulharp olarak anılamaz.**

Ne yazık ki, geleneksel fıkıh ve onu dokunulmaz kılan **siyaset dinciliği** burada da dinin gerçeğinden sapmakta ve politik çıkarlarını izlemektedir. **Siyaset ve saltanat dinciliği**, politik hasımlarını zor durumda bırakmak veya Müslüman kitleleri saflarına çekmek için darulharp kavramını '**İslam açısından günahları ve eksikleri olan yönetim**' şeklinde tanımlamakta, böylece, sevmediği tüm ülkeleri ve yönetimleri kâfir ilan etmektedir. Eğer bu ülkeler darulharp ise neden bu ülkelerde (örneğin Fransa'da) okullarda ve kamusal alanlarda **başörtüsü** yasağı konmak istendiğinde buna karşı çıkılmakta, bu yasağın kaldırılması istenmektedir? Darulharpte başörtüsü tartışılır mı? Kaldı ki, **siyaset dinciliği** sadece **Fransa** gibi Hristiyan ülkeleri değil, **Türkiye** gibi, milletiyle bin yıldır Müslüman bir ülkeyi de darulharp ilan edebilmektedir.

Sonra, Ehlisalîb kodamanlarıyla kurduğu işbirlikleri sayesinde iktidarı eline geçirince, birkaç gün önce darulharp olan ülke aniden darulislam oluveriyor. Demek ki, siyaset ve saltanat dinciliğinin mantığına göre, aynı ülke, nimetlerinden yararlanırken darulislam, eleştiri ve saldırı yapmak istendiğinde darulharp oluyor? Siyaset dinciliğinin tipik tutarsızlıklarından birine de burada tanık olmaktayız.

İslam'ın günlük hayattaki pratikleri açısından ihmallere gelince, bu ihmallerin olmadığı bir yönetim Hz. Peygamber'den sonra hiçbir İslam ülkesine nasip olmamıştır. İslam açısından eksikleri darulharp gerekçesi sayarsak birinci derecede darulharp topraklar bugünkü İslam coğrafyaları olur. Çünkü İslam'ın temel kaynağı Kur'an'ın en çok devre dışı edildiği ülkeler oralardır. Ne yazık ki, **İslam'ı siyaset aracı yapan saltanat dincileri, darulharp sömürüsünde başarılı olmak için önce devle-**

ti, yönetimi, sonra da hesaplarına uymayan Müslümanları kâfir-zındık ilan etmekte, böylece yapay bir darulharp yaratarak sergileyecekleri kin ve şiddet siyasetine dayanak hazırlamaktadırlar.

Darulharbin saptanmasında yönetim ve egemenliğin kimlerin elinde bulunduğuna bakmak ilk adımdır. Böyle baktığınızda, yönetimin eksiklerinin, günahlarının olması, hüküm vermek için yetmez. Yönetimin küfür, hatta Hanefî fakîhlerine göre, şirk üzere olması gerekir. (Serahsî, ***el-Mebsût***, 10/114)

Tam bu noktada, bütün zamanların en büyük fakîhi sayılan **İmamı Âzam Ebu Hanîfe**'nin, erişilmez dehası, hukuk devleti özlemi ve muhteşem hümanizmi dikkat çekmektedir. **Şemsül Eimme Serahsî** (ölm. 483/1090), Hanefîliğin amelî fıkıh konusunda en büyük kaynağı sayılan ***el-Mebsût*** adlı eserinde şunu söylüyor:

"İmamı Âzam'a göre, Müslüman yurdunun darulharbe dönüşmesi için şu üç şartın varlığı kaçınılmazdır: 1. Müslümanların yurtlarına bitişik bir Müslüman yurdu bulunmamak, 2. Kendi imanına uygun olarak iman eden bir tek Müslüman ve kendi imanına göre iman eden bir tek Ehlikitap kalmamak, 3. Ülkede şirk ahkâmı geçerli olmak." (Serahsî, anılan yer.)

Fakîhler arası ittifak noktalarından biri olarak şunu da görüyoruz: Bir ülkenin darulharplığı ile darulislamlığına hükmetmede tartışma çıksa, yani ülke, darulislam olmaya ilişkin özelliklerle darulharp sayılmaya ilişkin özellikleri aynı anda taşıyor olsa hüküm, darulislam kabul etme yönünde olacaktır. Bunun maslahata (kamu yararına) ve ihtiyata daha uygun olduğu düşünülmüştür.

Kavramın, siyasal istismara son derece müsait olduğunu da düşünürsek, **günümüz dünyasında herhangi bir Müslüman ülkeyi, fıkıhtaki içtihat farklarından yararlanarak darulharp göstermek hiç de zor değildir**. Ve İslam'ı siyaset ve şiddet aracı yapanların yolu-yöntemi de budur. Bu yöntemin uygulandığı ülkelerden biri de Türkiye'dir. Bu neden yapılmaktadır? Cevap, **darulharp olan bir toprakta İslam hükümlerinden rahatlıkla kaçma imkânının bulunduğunu bilmekte yatıyor. Bir ülkeyi darulharp ilan ederseniz ceza hukukundan ibadetlere kadar, tüm alanlarda dinsel yükümlülük kalkmaktadır.**

Türkiye'ye bakalım: Yüz bin civarında caminin ibadete açık olduğu ve devletin din işleri için her yıl, devlet bütçesinden sekiz bakanlık bütçesinin üstünde harcama yaptığı bir ülkeyi darulharp ilan ettiğinizde faiz yemekten zina yapmaya, cinayet işlemeye kadar her fiil ve davranışınız yaptırım dışı kalacaktır. Bu olgu, din üzerinden siyaset yapanlara sınırsız bir imkân ve rahatlık getirmektedir. Onlar, darulharp teranesiyle bir yandan istediklerini din dışı ilan edip devlete ve ülkeye karşı mücadeleyi meşrulaştırırken öte yandan adına konuştukları dinin tüm hükümlerinden sıyrılmak gibi bir şansa sahip oluyorlar.

Bu tezgâh, tarihin en namert dinsizlik tezgâhlarından biri olmakla kalmaz, tarihin en namussuz tezgâhı olarak da belirginleşir.

Anlaşılan o ki, **Kur'an, inanç farklılığının değil, hukuk devleti yokluğunun üstüne yürümektedir**. İslam fakihlerinin **'dâru'l-islam-dâru'l-harb'** (barış yurdu-savaş yurdu) ayrımlarındaki **'dâru'l-islam', son tahlilde inanç yurdu değil, barış yurdu demektir. 'Dâru'l-İs-**

lam', hukukun egemen olduğu devletin adıdır. Bunu bir 'inanç yurdu' olarak göstermekse ya konuyu gereğince incelemeden konuşmanın yahut da bir saptırmanın ürünüdür. Onun içindir ki, biz, 'dâru'l-islam' tabirindeki 'islam' sözcüğünü küçük harfle yazmaktayız. Çünkü o sözcük orada bir dini değil, barış kavramını ifade ediyor.

TEK SAVAŞ GEREKÇESİ ZULÜMDÜR

Kur'an, dinler tarihinde savaşa izin veren belki de tek kutsal kitaptır. Kur'an'ın izin verdiği savaşın meşruiyeti için zulme uğramış olmak şarttır.

Kur'an saldırı savaşına izin vermez. Din yaymak için savaşa da izin verilmemiştir. Tek gerekçe zulümdür, zulme uğramaktır.

Zulüm varsa savaş, bir insanlık borcu haline gelir. Bu insanlık borcundan kaçılmaz. Kaçanlar onursuz olur. Savaşla ilgili temel ilkeyi koyan ve iki devrimi birden yaratan ayetler şöyledir:

"Kendilerine savaş açılanlara savaşma izni verilmiştir. Çünkü onlar zulme uğratıldılar. Allah onlara yardıma elbette kadirdir. Onlar sırf, 'Rabbimiz Allah'tır!' dedikleri için yurtlarından haksız yere çıkarıldılar." (Hac, 39-40)

Bu ayetler, hem bütün zamanların savaş gerekçelerini bildiriyor hem de Hz. Muhammed'in Arap putperestleriyle savaşlarının gerekçelerini gösteriyor.

Ayet, zulme uğratılanlara savaşma izni verildiğini söyle-

diğine göre, **Kur'an, meşru bir savaşın ancak savunma savaşı olacağını kabul etmektedir**. Ayet; zulme uğratılmanın, topraklara yani vatana tasallut ile imana tasallut yani özgürlüklere saldırı olduğunu göstermektedir. **Savunma savaşı, vatan ve özgürlük değerlerine saldırıya karşı, saldırı savaşı ise bu değerlere tasallut için yapılır. Saldırı savaşı cinayettir.**

Savaşın bir cinayet olmaktan çıkması için savaşanın zulme uğramış ve bu sebeple Yaratıcı'dan **'izin'** almış olması gerekir. Bu izin çıktığında, hiçbir ikiyüzlülüğe kaçılmadan, insan onuru için savaşılacaktır.

Kur'an, meşruluğu belirlenmiş bir savaşla ilgili taktikler de vermektedir. Bu taktikleri veren ayetleri bağlamlarından koparark tek başlarına değerlendirenler, Kur'an'ı bir saldırı kitabı gibi gösterme yoluna gidebilmektedirler. Bir kitap, meşruiyeti doğmuş bir savaşa izin veriyorsa o savaşın başarılı olması için elbette taktikler de verecektir. Bundan daha makul, daha gerçekçi ve dürüst ne olabilir?!

Ayetler, zulme uğratılarak yurtlarından çıkarılıp sürülenlerin savaşmalarına izin verildiğini söylüyor.

Zulme karşı savaşmak için zulmün Müslümana yapılması şartı aranmaz. Kur'an'ın insanı dünyanın herhangi bir yerinde zulme uğratılanları kurtarmak için de savaşabilir, hatta savaşmalıdır. Manifesto-ilke şöyle konmuştur:

"**Size ne oluyor da Allah yolunda ve 'Ey Rabbimiz bizi, halkı zulme sapmış şu kentten çıkar; katından bize bir dost gönder, katından bize bir yardımcı gönder!' diye yakaran mazlum ve çaresiz erkekler, kadınlar, yavrular için savaşmıyorsunuz!**" (Nisa, 75)

Hz. Peygamber'in savaşlarının tümü savunma savaşıdır.

Çünkü o, doğup büyüdüğü Mekke'den hicret ettiği günden itibaren sürekli saldırı altında olmuş, bunun için de sürekli savaş halinde bulunmuştur. Peygamber'den sonraki savaşlara gelince onların çok az bir kısmı bu niteliktedir. Muaviye'nin despot bir **Emevî kralı** olarak idareyi ele aldığı günden itibaren ise savaşlar İslamî-Muhammedî niteliklerini yitirmiş, toprak gasbı ve tagallüp savaşma dönüşmüştür.

Emevîlerin yönetimindeki Müslüman coğrafyalarda meşruiyeti doğmuş olan tek savaş, Emevî yönetimine karşı savaştı.

EMEVÎ ZULMÜNE KARŞI ÇIKIŞIN ÖNCÜSÜ: İMAMI ÂZAM

Emevîlere bu gözle bakan Müslüman düşünürlerin başım **İmamı Âzam Ebu Hanîfe** (ölm. 150/767) çekmektedir. O, bu anlayış ve imanla verdiği büyük mücadelenin faturasını hayatıyla ödemiştir ama tarihe Kur'an imanı adına ölümsüz bir mesaj ve hatıra bırakmıştır. Biz onun bu ölümsüz hatırasını insanlığa tanıtmak için *'Arapçılığa Karşı Akılcılığın Öncüsü İmamı Âzam Ebu Hanîfe'* adlı eserimizi yazdık.

Şimdi, hem zulüm ve savaş konusunu daha yakından tanımak hem de İmamı Âzam'ın mücadelesinin karakter ve önemini görmek için anılan eserimizden birkaç paragraf aktaralım:

İmamı Âzam'm İslam felsefesi bakımından mensup olduğu **Mürcie** mezhebinin büyük çoğunluğunun savundu-

gü fikirlerden biri de, zalim devlet başkanı ve yönetime silahla karşı çıkmanın gerekliliğidir. (Eş'arî, ***Makaalât,*** 451) İmamı Âzam'ın 'Mürcieliği'nin Arapçı iktidarları rahatsız etmesinin gerçek sebebi işte bu **'zulme karşı çıkış'** fikridir. İmamı Âzam'a saldırının arka planmdaki temel gerçek de budur. Çünkü **İmamı Âzam**, zalim yönetime kılıçla karşı çıkmayı savunan ve bu tür karşı çıkışlara her türlü desteği veren bir önderdir.

İmamı Âzam, zulme silahla karşı çıkış fikrini bir kelamcı-fakih düşünür olarak savunmakla kalmamış, bu fikre bağlı olarak sergilenen isyan eylemlerinin hemen hemen tümüne maddeten de destek vermiştir. Çünkü ona göre, despotizme karşı çıkıp hakkı ayakta tutmak, imanın en belirgin niteliklerinden biri ve ibadetlerin en yücesidir. Bu karşı çıkış öylesine yücedir ki, bu yolda **'bir gaza, elli hacdan üstündür.'**

Demek oluyor ki, İmamı Âzam, '**zulme karşı mücadele'** söz konusu olduğunda, ameli imandan bir parça saymayan görüşünü kırmaktadır. Onun bu din ve iman anlayışı, **Türk Kurtuluş ve Aydınlanma Savaşı**'mn öncüleri **Müdafaai Hukuk** kadrolarının anlayışıyla tıpa tıp uyuşmaktadır. Onlar da tıpkı İmamı Âzam gibi, imanı amelle kayıtlı tutmamakla birlikte zulme karşı çıkışta bu anlayışlarını bir kenara koymaktadırlar. Onların fikir önderi ve başkumandanı olan **Gazi Mustafa Kemal Atatürk**, bu anlayışının bir uzantısı olarak, Hz. Peygamber'in en büyük mucizesinin onun kumanda edip zaferle sonuçlandırdığı **Bedir Savaşı** olduğunu söylemekte, Hz. Peygamber'in temel özelliği olarak da **'esaret tanımama**'yı öne çıkarmaktadır. İslam Peygamber'iyle ilgili tespitinde şöyle diyor Gazi Mustafa Kemal **Atatürk:**

"Onun hak peygamber olduğundan şüphe edenler, Bedir destanını okusunlar. Hz. Muhammed'in bir avuç

imanlı Müslümanla kalabalık ve alabildiğine zengin Kureyş ordusuna karşı Bedir meydan muharebesinde kazandığı zafer, fâni insanların kârı değildir. Hz. Muhammed'in peygamberliğinin en kuvvetli delili, Bedir Savaşı'dır."

Mustafa Kemal'in bu din-iman ve Peygamber anlayışı tam bir **İmamı Âzam** idraki sergilemektedir. Çünkü **zulme karşı çıkışın Bedir Savaşı ile irtibatlandırılması da İmamı Âzam kaynaklıdır.**

Hz. Ali evladından **Zeyd bin Ali Zeynelâbidîn,** Hicrî 121 yılında, Emevî halifesi **Hişam bin Abdülmelik**'e karşı ayaklandığında, **İmamı Âzam** onun bu zalim yönetime isyanını Hz. Muhammed'in **Bedir Savaşı**'na benzetmiş ve o idrakle desteklemiştir. (Ayrıntılar için bizim İmamı Âzam kitabımızın özellikle, 479-488 sayfalarına bakılmalıdır.)

Zulme karşı savaşmak, sadece zulmün muhatabı olanların görevi değildir. Kur'an, zulme uğrayanların yanında savaşmayı bütün onur sahiplerinden, bir insanlık borcu olarak istemektedir. (bk. 4/75) İnsanlara zulmedenlere her türlü karşı çıkış serbesttir. (bk. 42/ 42)

Zulme karşı savaş vererek yurtlarından olanların yeryüzünde güzel bir biçimde barınağa kavuşturulacakları da bir ilahî vaat olarak öne çıkarılıyor. (bk. 16/41) Bundan önemlisi, Kur'an, zulüm beldesinden göçmeyip de orada **müstaz'af** (ezilip horlanan) olarak ömrünü tamamlayanların kendi kendilerine zulmettiklerini ve bu yüzden hesaba çekileceklerini de bildirir. (bk. 4/97) Bunun anlamı şudur:

Zulme rıza göstermek, zalime karşı çıkmamak da bir

zulümdür.

Din ayrılığı düşmanlık sebebi değildir. Başka dinlerdeki zalim olmayanlar, sizin dininizdeki zalimlerden yeğdir.

Kur'an, imanın huzur ve aydınlığa çıkarmasını imanın zulümle kirletilmemesi şartına bağlamıştır. (6/82)

Bir ülkenin hayatı ve yönetimi küfür üzere yürüyebilir ama zulüm üzere yürümez.

KİŞİ OLARAK TEK DÜŞMAN: ZALİM

ZALİMLERE EĞİLİM GÖSTERMEYİN!

Kur'an, açık zulme dikkat çektiği gibi örtülü, maskeli, pasif zulme de dikkat çekmektedir. Bu ikinci tür zulüm, zalime seyirci kalmak şeklinde sergilenen zulümdür ki zulmün en kahpe türüdür. Çünkü bu kahpe tür, zalime, yaptığı işin normal hatta iyi olduğu kanaatini verir. **Pasif zulüm**, zalim üreten bir zulümdür. Zulme meşruiyet kazandıran bir namertliktir. Bunun içindir ki Kur'an, pasif zulme giden yolları da tıkamıştır:

"Zulmedenlere eğilim göstermeyin! Yoksa ateş sizi sarmalar. Allah'tan başka dostlarınız kalmaz, size yardım da edilmez." (Hûd, 113. Ayrıca bk. Bakara, 193, Nisa, 105)

Zalimlere eğilim veya zulme dolaylı destek daha çok aydınlar ve servet kodamanları tarafından verilmektedir. Bu iki zümre, itibar görmek ve daha çok kazanmak için madde imkânlarını çekip çeviren zalim odaklara 'susarak, uyarmayarak' destek verirler. Onlar için her zaman **"Söz gümüşse sükût altındır."** Aydınlar susunca, zulüm kökleşir! Onun içindir ki, bir coğrafyada vücut bulan tüm zulümlerde o coğrafyanın aydınlarının tartışmasız payı vardır. Aydının uyarı görevini yaptığı toplumlarda zulüm bulunabilir ama egemen olamaz.

Kur'an, bu noktada, **'birikim sahipleri'**nden söz etmektedir. Aydınlar da birikim sahipleridir. Onlarda bilgi birikimi vardır, servet sahiplerinde ise mal ve imkân birikimi. Birikim sahiplerinin susması, zulmü kader haline getirir ve bu kader, ülkeleri de uygarlıkları da çökertir:

"Sizden önceki kuşakların söz ve eser/birikim sahibi olanları, yeryüzünde bozgunculuktan alıkoymalı değiller miydi? Ama içlerinden kurtarmış olduklarımızın az bir kısmı dışında hiçbiri bunu yapmadı. Zulme sapanlar ise içine itildikleri servet şımarıklığının ardına düşüp suçlular haline geldiler. Halkı iyilik ve barış için gayret gösterenler olsaydı, Rabbin o kentleri/medeniyetleri zulümle helâk edecek değildi ya!" (Hûd, 116-117)

Zulüm her toplumda olmuştur, olacaktır; ama zulmün egemenliği başka bir kavramdır.

Aydınlar susunca zulüm sadece 'olmaz', egemen olur.

Ehlikitap'ın sadece zalim olanlarına şiddet gösterilir. Onların zalim olmayanları ile mücadele en güzel biçimde, en güzel yollarla yapılacaktır. (29/46) O halde, Kur'an'ın, inkârcılarla mücadelede şiddet ve katılık (şiddet ve gılzat) isteyen ayetlerini bu insanların zalimleri için geçerli saymak Allah'ın emridir.

Zulmü belirlenen kim olursa olsun, ona yardımcı, şefaatçi, destekçi olunamaz. Allah onları asla sevmez ve onlara asla yardım elini uzatmaz. Onların âkıbeti çok kötü olacaktır. (bk. 2/ 270; 3/57, 151, 192; 5/72; 42/8; 22/71)

Zalimin dostu ancak zalim olur. (bk. 45/19)

Zalimlerin hiçbir özürleri kabul edilmeyecektir. (40/52)

Allah, zalimleri sevmemekle kalmamış onları lanetlemiştir. (7/44; 11/18)

Zalimler asla felah bulmaz, asla kurtulamazlar. Zulmün sonu, mutlak batış ve çöküştür. (bk. 6/135; 12/23; 28/37; 14/13)

Kısacası, Kur'an'ın zalime hıncı öylesine büyüktür ki, kendisini '**zulmedenleri korkutmak, tehdit etmek için gelmiş**' olarak gösterebilmiştir. (bk. Ahkaf, 12)

ZALİMLER ARASI YARDIMLAŞMALAR

En'am 128'de, zulüm meselesinin belki de en ürpertici yanına dikkat çeken şu tespit önümüze konuyor:

"İşte biz, zalimlerin bir kısmını bir kısmına, kazanır oldukları şeyler yüzünden bu şekilde dost/yardımcı/yönetici/önder yaparız." (En'am, 129)

Bu beyyine göstermektedir ki, zalimlerle zalimlerin ve bu ikisine yamaklık-uşaklık edenlerin ilişkisi daima bir çıkar ilişkisidir; hiçbir iman ve gerçek kaygısına dayanmaz. Zalimleri yaratan sürüleşmiş halk yığınları da, büyük zalim zağarların yedikleri haramlardan birer kırıntı kapabiliriz diye onlara destek veren fino köpeklere benzerler. Ve bu finoluğu bir başarı, bir beceri, bir kurnazlık sayarlar. Zavallı finolar, önlerine atılan ufak kırıntılar karşılığında kendilerinin ve çocuklarının yarınlarını mahvettiklerini bir türlü anlamazlar, anlamak istemezler. Anlatmak isteyenlere de düşman kesilirler. Lût kavminin Hz. Lûta söylediği şu namussuzluk belgesi sözü söylerler:

"Çıkarın şunları kentinizden/yurdunuzdan. **Bunlar temizlik ve dürüstlükte aşırı derecede titizlik gösteren insanlar.**" (A'raf, 82; Neml, 56)

Zalimlerle onlara köpeklik eden sürünün rahatsızlık sebebi, her zaman işte bu **'temizlik ve dürüstlük'** olmuştur. Başlarına geçecek adamın temiz ve dürüst olması onları verem ediyor. Sürüyü verem eden olguyu da göstermiştir zamanüstü kitap. **Enbiya** yani peygamberler adlı surede Hz. Lût'un belirgin niteliği anlatılırken şöyle deniyor:

"**Lût'a da hükmetme gücü/yargılama yetisi ve ilim verdik. Onu, pislikler üretip duran bir kentten/bir ülkeden kurtardık. O kentte/ülkede yaşayanlar yoldan çıkmışlardan oluşan bir kötülük toplumuydu.**" (Enbiya, 74)

Bu mucizeler mucizesi beyyine bize şu ölümsüz hakikatlerin altını çizme imkânı veriyor:

1. İnsanoğlu, bazı zamanlarda ve zeminlerde, temizlik ve dürüstlüğüyle seçkinleşen kadrolardan rahatsız olabiliyor, onlara düşman kesilebiliyor, onları sırf bu nitelikleri yüzünden yerlerinden yurtlarından sürüp çıkarabiliyor.

2. Sürüleşmiş kitleye rahatsızlık veren dürüst ve temiz kişilerin temel nitelikleri adaletle hükmetme yetisi ve ilimdir.

Demek ki, basit çıkarlar (örneğin, günümüzde, bir file yiyecek, birkaç torba kömür, birkaç paket makarna veya imar çadırlarında verilen bir iki kap yemek vs.) karşılığında sürüleştirilmiş bir toplum, öncelikle ilim ve hikmet düşmanı kesilmektedir. Kur'an diyor ki, böyle bir

toplumun oluşturduğu ülkeye bir tek ad uygun düşer: **'Kötülük toplumu'** (kavme sû')

3. Kötülük toplumunun dürüstlük, temizlik, ilim ve hikmetten nefret eden sürülerinin ceza olarak gördükleri sürgünler, ülke dışına çıkarmalar, temiz benlikler için bir ödül ve kurtuluştur.

Unutmayalım, Kur'an, bu hale gelmiş bir ülkeden hicret edip gitmeyi emretmekte, bu emri savsaklayanları günaha batmakla suçlamaktadır.

Başka bir ifadeyle, Kur'an şunu söylemek istemektedir:

"Sen, inci imal ediyor, inci satıyorsun. Bu toplumsa domuzlaşmış. Domuzların boynuna inci takmak için uğraşma; çık git bu domuzlar yurdundan; huzur ve güveni başka topraklarda ara. Allah sana yardımcı olacaktır."

İkinci Bölüm

ZULMÜN SEMBOLÜ VE BAŞ TEMSİLCİSİ: FİRAVUN

FİRAVUN KAVRAMINA GENEL BAKIŞ

FİRAVUN

Kur'an'da 74 kez geçen firavun sözcüğü hem özel isim hem de cins ismi olarak alınmalıdır. Özel isim olarak anıldığında, Hz. Musa'nın tebliğine zulüm ve dehşetle karşı çıkan azgın despot bir diktatörü ifade eder. Cins ismi olarak anıldığında ise bütün firavun ruhlu despotların ortak adı olur. Kur'an, bu ikinci anlamdaki firavunlukları da özel isim olan Firavun'un kişilik ve eylemine bağlayarak anlatmaktadır.

Firavun, geleneğe karşı çıkan uyarıcılara zulmeden tağutların sembol ismidir.

Kur'an'ın en önemli kavramlarından biridir. Denebilir ki, Kur'an, insan hayatından silip atmak istediği her olumsuzluğu bu tipin kişiliğinde kristalleştirmiştir. Bunun içindir ki, Firavun, tarihsel kişiliği ile de sembolize ettiği anlamlarla da, peygamberlerin getirdiği mesajın yok edilmesi için savaşan zihniyetlerin ve güçlerin öncüsü olarak önümüze konmuştur.

Unutulmamalıdır ki, Kur'an, hayrın ve şerrin büyük temsilcilerini, sembol şahsiyetleriyle öne çıkarmakta, onların tarihsel kimlikleri üzerinde fazla durmamaktadır; hatta hiç durmamaktadır. Tarihsel kimliğe fazla önem verilmesi, bu kişiliklerin sembolize ettikleri değerlerin

(hayır veya şer) gözden kaçırılmasına ve bunun da o değerlere yüklenen anlamların insan hayatında gerektiği gibi algılanmamasına yol açacağı kuşkusuzdur. Kur'an, bu riski önlemek istemiş, hayır ve şerrin sembolü olacak isimlerin tarihsel kimliklerini değil de sembolize ettikleri değerlerin öncüsü olan kimliklerini öne çıkarmıştır. Hatta Kur'an'a göre, bunların tarihsel isimleri bile önemli değildir. Önemli olan, onların **ibret** yanları yani oynadıkları rol, hayır veya şer adına yaptıkları icraattır. İsimler ve cisimler yok olup gider ama icraat, kavram ve ide devam eder.

Kur'an, bu **'devam eden'**in altını çizmeyi esas almıştır. Ve bu yüzdendir ki, Son Peygamber hariç olmak üzere, hiçbir peygamberin tarihsel kişiliğine ilişkin güvenilir bir bilgimiz yoktur. Hiçbirinin mezarı bile belli değildir. Kur'an isteseydi bu bilgileri de bize kazandırırdı; ama istememiştir. İşin anlamına, idesine, icraat yanına dikkat çekmiştir. Çünkü akıp giden zaman içinde gelecek kuşaklara boyut kazandıracak olan, idelerin tanınması, onlardan ders çıkarılmasıdır. Kur'an bu derse **'ibret'** der ve bütün anlatımlarında bu 'ibret'in üstünde durur. Bütün beyyinelerde, insanın dikkati bu **'ibret**'e yönlendirilmiştir.

Firavun, işte bu ibret-sembol yanıyla kıyamete kadar ölümsüzdür; asırlardır yaşamaktadır ve insanlığın son gününe kadar da yaşayacaktır. Firavun'un, peygamberlere kafa tutan kimliğinden söz ederken onun 'cesedinin arkadan gelenlere bir ibret olarak korunduğunu' söyleyen ayeti (Yunus, 92) şuraya kadar verdiğimiz bilgilerin ışığında değerlendirmek gerekir. Yunus 92, bize, geleneksel anlayışın turistik iştahlarına malzeme üreten bir bilgi vermek peşinde değildir. Amaçlanan, Firavundaki **'şerrin sembolü olan kimlik**'in aktif olarak devam ede-

değil gerçeğine vurgu yapmaktır.

Firavun kelimesi Kur'an'da 74 kez geçmektedir. Ve bunların tamamına yakını, **'el-ayetü'l-kübra'** (en büyük mucize) olan **asa** ile, **yaratıcı isyanı sembolize eden Hz. Musa**'nın tebliği münasebetiyledir. Çünkü Firavun, hem gerçek hem de sembolik kişiliğiyle, geleneğin dokunulmazlığını egemen kılan şirk dininin temsilcisidir. Ulülazm bir peygamber olan Hz. Musa karşısında, tarihsel kişiliğiyle, ondan sonraki bütün zamanlarda ise sembol kişiliğiyle...

FİRAVUNLUĞUN DEĞİŞMEYEN ZİHNİYET LÜGATİ

Âl: Eşraf ve Seçkinlerden Oluşan Yakın Çevre:

Firavunun hizmetinde çalışanlar, **'âl'** sözcüğüyle ifade ediliyor. Râgıb'ın beyanına göre, âl, **'eşraf ve üstünlerden oluşan yakın çevre'** demektir. (bk. ***el-Müfredât***) Firavun, şirk dinine dikkat çeken ayetlerde oniki kez kullanılmıştır. (2/49, 50; 3/11; 7/130, 141; 8/52, 54; 28/8; 40/ 28, 45, 46; 54/41) Bunların üçündeki kullanım, **de'b** (gelenek, âdet) sözcüğüyle yan yanadır. Bu da gösterir ki, Firavun zihniyet ve saltanatların kodaman takımı, değişmesine asla izin verilmeyen şirk geleneklerinin kararlı ve sadık koruyucuları olmuşlardır ve olacaklardır. Günümüzde bunlara **'muhafazakâr'** denmektedir.

Muhafazakârlık, mutlak anlamda alındığında şirktir. Çünkü muhafazakârlık, Kur'an'daki hanîf kavramının karşıtıdır. Hanîf olmayan muvahhit olamayacağına göre, muhafazakârlık açık bir şirktir.

Mele': Aynı Görüşte Birleşen, Heybet ve Gösterişleriyle Ürperti Yaratan Ekip:

Bunlar; görüntüleri, mevkileri, imkânlarıyla heybet ve ürperti yaratan kişilerdir. (Râgıb, ***el-Müfredât***) Belli ki bunların seçiminde ilim, irfan, ahlak, vukuf gibi, insanı yücelten değerlere değil, insan üzerinde ilüzyonist baskılar kuran özelliklere önem verilmiştir. Kur'an'ın sözünü ettiği **'Firavunun büyücüleri'** işte bunlardır. Her devrin firavunlarının yakın destek ve danışmanlık ekipleri hep bu tür insanlardan seçilir. Günümüz firavunlarının seçimlerinin de böyle olduğunu yakından görmekteyiz.

Burada geçen 'büyücüler'i kobra yılanı oynatan Hint yogileri türünden birileri sanmayalım. Bunlar etkileri yüksek kişilerdir; isimleri ve resimleriyle alımlı kişilerdir. **Musa'nın asası**, yani isyanı, işte bu 'büyücüleri' yani güç ve görüntüyle halkı bastıran kodamanları etkisiz kılmıştır. Bu tür ekipleri saf dışı etmenin tek çaresi isyandır. İsyan olmadan kitleleri bu kodamanların büyüsünden koparmak mümkün olmamıştır, olmayacaktır. Kur'an, kendine özgü kelam ihtişamıyla bu gerçeği bize çok etkili biçimde anlatmaktadır.

Mele', firavun zihniyetlere özgü saltanattan bahseden ayetlerde dokuz kez geçmektedir. (7/103, 109; 8/54; 20/46; 28/32, 38; 43/46) Bu tabir, bütün saltanatların olmazsa olmaz kodaman ekibini ifade etmektedir. Bunlar, daha çok danışmanlık hizmeti veren meddah, yağcı, yalaka besleme takımıdır. Üç grup oluştururlar:

1. İş ve para ağaları: Karun tip,
2. Yandaş bürokrat: Hâman tip,
3. Kutsallaştırılmış din adamları: Hâman tip.

Kur'an, **Ankebût suresi 39-40.** ayetlerde, firavun saltanatlarının bu temel destekçilerinin zulmün sürüp gitmesindeki katkılarını âdeta fotoğraflamıştır. Ankebût 39'da, Firavun'un önüne ve arkasına iki destek kuvvet yerleştirilmiştir: **Karun** ve **Hâman.** Firavun bunların ortasına konmuştur. Ayetteki ifade aynen şöyledir: **'Karun, Firavun, Hâman.'** Üçünün ortak yanı, 'kendi benliklerine zulmetmeleri'dir. Beyyinenin tamamını okuyalım:

"Karun'u, Firavun'u, Hâmân'ı da öyle yaptık. Yemin olsun, Musa onlara açık seçik kanıtlarla geldiği halde, yeryüzünde büyüklük tasladılar. Ama öne geçemezlerdi. Her birini kendi günahı ile yakaladık. Bazılarının üstüne taş yağdıran bir kasırga gönderdik. Bir kısmını, o korkunç titreşimli ses yakaladı. Onlardan, yere batırdıklarımız da oldu. Bazılarını da boğduk. Allah onlara zulmedecek değildi. Fakat onlar kendi benliklerine zulmediyorlardı." (Ankebût, 39-40)

Karun (servet babaları) ve **Hâman** (din, kültür ve bürokrasi temsilcileri), Firavun'un bir tür koruyucu zırhı gibi tanıtılmıştır.

Karun ve Hâman kimlerdir ve bunlar neyi sembolize etmektedir? Bu noktada, ***'Ebu Zer'*** adlı eserimizden kısa bir alıntı yapacağız:

SERVET AZGINLIĞININ SEMBOL İSMİ: KARUN

Karun, servetin bir yıkım aracına dönüşmesini değişik vesilelerle sürekli gündeme getiren Kur'an'ın, ibret tablosu halinde öne çıkardığı sefil, irfansız ve azgın tiptir. (Ayrıntılar için bk. Abdülhalim Mahmud, ***Ebu Zer***, 65-71)

Servetle büyümüş gücünü iktidar olanaklarıyla da besleyen Karun, aynen bugünkü kapitalist kodamanlar gibi, kibir ve azmışlığın doruğuna çıkmıştır. Daha da kötüsü, Karun, mutluluk ve huzuru bu gücün ürünü sanmak gibi bir aldanışın da temsilcisi olmuştur. Kur'an, bu habis tipin sefillik ve azgınlığını şu ayetlerle insanlığın idrakine ulaştırıyor:

"Şu da bir gerçek ki, Karun, Musa kavmindendi. Onlara karşı şımarıklık/azgınlık yaptı. Ona öyle hazineler vermiştik ki, anahtarlarını taşımak, dayanışma içinde kuvvetli bir ekibi bile zorluyordu. Kavmi ona şöyle demişti: 'Şımarma, çünkü Allah, şımaranları sevmez! Allah'ın sana verdikleri içinde âhiret yurdunu ara, dünyadan da nasibini unutma. Allah'ın sana güzel davrandığı gibi sen de güzel davran/Allah'ın sana lütufta bulunduğu gibi sen de lütufta bulun. Yeryüzünde fesat isteyip durma, çünkü Allah, fesat peşinde koşanları sevmez."

"O dedi: 'Bu servet bana, bendeki bir ilim sayesinde verildi.' Peki, o bilmedi mi ki Allah, önceki nesiller içinden ondan kuvvetçe daha zorlu, sayıca daha çok olanları bile helâk etmiştir. Günahlarının ne olduğu, günahkârlardan sorulmaz."

"Karun, süsü püsü içinde toplumunun karşısına çıktı. İğreti hayatı amaçlayanlar şöyle dediler: 'Ah, Karun'a verilenin bir benzeri bize de verilseydi! Gerçekten o, çok nasipli bir adam!' Kendilerine ilim verilmiş olanlar şöyle demişti: 'Yazıklar olsun size! İman edip barışa/hayra yönelik iş yapan kişi için Allah'ın vereceği karşılık daha üstündür. Ama buna, sadece sabredenler fark edebilirler."

"**Akşam onun mevkiine/konumuna imrenenler sabah şöyle diyorlardı: 'Vay be! Allah, kullarından dilediğine rızkı açıp yayıyor, dilediğine de ölçüyle veriyor/kısıyor. Allah bize lütufta bulunmasaydı, vallahi bizi de batırmıştı. Demek ki, gerçeği örten nankörler asla iflah olmuyor.**" (Kasas, 76-82)

Azgın bir servet kodamanı olarak tanıtılan Karun (Tevrat'ta **Korah**), **Abdülhalim Mahmud**'un da ifadeye koyduğu gibi, Mısır'da yaşamış çok zengin, çok yakışıklı, çok güçlü ve çok güzel konuşan bir adamdı. Kur'an, onun Musa'nın milletinden biri olduğunu bildirmektedir. İslam kaynaklarında bazı rivayetler onu, Hz. Musa'nın amca çocuklarından biri olarak tanıtıyor. Tevrat'a göre, Karun, Hz. Yakub'un torunlarından biridir. (Tevrat; Çıkış, 6/16, 18, 21; Sayılar, 16/1, 26/9-10, 27/3; Tesniye, 11/6; Mezmurlar, 106/16-18)

Tevrat'ın verdiği bilgiler, bir başka bakımdan daha çarpıcıdır: Karun, Hz. Musa ve Hz. Hârun'a karşı çıkarken onları dine saygısızlık, sapıklık, dini kendi keyiflerine uydurmakla suçlamıştır. Firavunlar kotarımındaki dindarlığın, dindarları susturmada kullandığı şeytanî taktikleri öğrenmek bakımından bu da son derece önemli bir noktadır. Kur'an, Karun'un, biriktirdiği servet ve yanına aldığı maddesel güçle, kendi toplumuna hizmet yerine zulmün temsilcisi olan Firavun'a uşaklığı tercih ettiğini bildiriyor ki, hem kapitalist kodaman takımın tarihsel kimlik kartını hem de kapitalizmin tarihsel babalarını tanımak açısından ölümsüz bir tespittir.

Karun, hem mensubu bulunduğu millet olmaları bakımından hem de açıkça ezilen kitle olmaları yüzünden Beniisrail'in yanında yer alması gerekirken, servet ve gücünü daha da pekiştirmeyi ideal edinerek, madde gü-

cünü elinde bulunduran Firavunların yanında yer aldı ve nihayet, **Firavun yönetiminin maliye bakanı** mevkiine getirildi. Bu tutum da kapitalist kodamanların tipik kişilik özelliklerinden biridir. Tam bu noktada, tarihin en müstesna örneklerinden biri olarak, zalim Emevî ve Abbasî imparatorluklarının yargı ve maliye yönetimlerinin başına getirilmeyi reddeden **İmamı Âzam**'ı hatırlayalım.

Eğer İmamı Âzam, içinden geldiği ezilenlerin yani **Mevâlî**'nin çektiklerini göz ardı edip sadece kendisini düşünse ve servetine servet katıp güçlenmek için teklif edilen mevkileri kabul etseydi, hiç kuşkusuz, bu imparatorlukların zulümlerine âlet olacak ve tarihe ikinci bir Karun olarak geçecekti. Ebu Hanîfe, tevhit imanının ışığıyla bunu gördü ve hayatı pahasına da olsa zulüm imparatorlarının tekliflerini reddederek onların yanında değil, karşısında yer aldı. Ve bu tutumuyla İmamı Âzam oldu.

Karun, kişilik ve psikolojisinin tüm yönleriyle kapitalist kodamanların prototipidir.

Karun, içinden geldiği kitleyi, çevreyi, özellikle yoksul ve çaresizleri küçümseyip servetinin verdiği imkânları yönetime yalakalık için kullanarak Firavun'un en yakınlarından biri oldu. Kur'an, Firavun melanetine vurgu yaparken Karun'u onun baş destekçilerinden biri olarak kayda geçirmektedir.

SÜRÜLEŞMİŞ HALK, KARUN'LA HARUN'U MUKAYESE EDEMİYOR

Karun'a ahmakça avukatlık yapan Musa dönemi sürü-

leri Karun'a hesap sorma yerine şöyle vahlanıyorlardı:

"Ah! Karun'a verilenin bir benzeri bize de verilseydi! Gerçekten o, çok nasipli bir adam!" (Kasas, 79)

Çağdaş firavunlar tarafından yallanıp afyonlanmış bugünkü sürüler de, aynen bunu yapıyor. Şunu hiç söylemiyorlar:

"Ey Karunlar! Siz, bu servetlerin size, bilgilerinizin bir karşılığı olarak verildiğini söylüyorsunuz. Peki, Karun'la mücadele eden Harun'un bilgisi Karun'dan daha mı azdı? Demek ki sizin mal ve gücünüz, sizin dehanızın, emeğinizin ürünü değil, iblisliğinizin, hırsızlığınızın, Maun ihlalleriyle gerçekleştirdiğiniz talanlarınızın ürünüdür."

AFYONLANMIŞ RAİYYE, KİMLERİ NASIL SUÇLUYOR?

Firavunlarını kendi eliyle yaratan sürüleşmiş kitlelerin, mutlu yarınlar için kendisini uyaranlara, yardakçısı olduğu Karunların hatırı için yönelttiği 'suçlamalar' da Tanrısal kelam tarafından bir büyük mucize halinde önümüze konmuştur. **Hz. Lût** ve **Hz. Nuh** kıssalarını, sevap almak için değil, ibret almak için okuyanlar bu gerçeği hemen farkederler. Biz bir parçasını verelim. Zalimlere yardakçılık uğruna Tanrı Elçilerine **'posta koyan'** yallanıp afyonlanmış yardakçı sürü, Hz. Lût ve arkadaşlarını suçlarken şu dehşet verici gerekçeyi öne çıkarıyordu. Tıpkı bugünün yallanıp afyonlanmış raiyyeleri gibi:

"Lût toplumunun, Lût'u ve arkadaşlarını suçlayan cevabı şunu söylemeleri oldu: 'Çıkarın şunları kentiniz-

den! Çünkü bunlar, temizlik ve dürüstlükte ısrarı sürdüren kişilerdir." (A'raf, 82)

Karunları yaratıp besleyen köle ve yalcı zihniyetin, ebedî kelam tarafından tespit edilmiş **'uşaklık psikolojisi'** işte budur.

Dün öyleydi, bugün de öyledir. Her devirde öyledir. Her devirde öyle olmasaydı zamanlar üstü kitapta yer almazdı. Bugün, geri kalmış coğrafyalardaki yallanıp afyonlanmış sürülere bir de **'demokrasi'** boncuğu dağıtılıyor. Yallanmış sürü bu boncuğa bakıp ağzından şehvet salyaları akıtarak, Allah ile aldatmanın imansız Karunlarına avukatlık yapmasını şöyle gerekçelendiriyor:

"Vay be! Ben neymişim, bak bensiz olmuyormuş, ben olmasam demokrasi çökermiş. Ben de, bana verilen bu payenin kadru kıymetini bilip bana yal çadırları hazırlayan, kömürümü, makarnamı veren efendilerime sadakatimi göstermeliyim. Efendilerime 'posta koymaya kalkan' din-iman bozuculara haddini bildirmeliyim. Yaşasın demokrasi, yaşasın benim yal çadırları kuran efendilerim!"

Bugünün Karunları; Lût, Nuh, Musa, Hârun devrinin Karunlarından daha şanslı. Çünkü bugünün Karunları eski Karunlardan çok daha organize, çok daha teşkilatlı. Daha da önemlisi: Bugünün Karunlarmın, kitleyi aldatmada kullandıkları **'demokrasi'** adı verilen kancıklık ve fettanlıkta eşsiz bir yosmaları var! Küresel kapitalizmin süper kodamanları, geri kalmış ülkelerdeki maraba kapitalisti hizmetkârlarına bu yosmayı tepe tepe kullanmaları için her türlü desteği veriyor.

Maraba kapitalistleri bu yosmayı alabildiğine kullanacak ve işleri bittiğinde tekmeleyip bir köprü altına ata-

yıklar. Yallamp afyonlanmış raiyye bunu bile göremiyor. Yosma kullanılarak varılan hedef ele geçirildiğinde, sıra yallanıp afyonlanmış raiyyeyi tekmelemeye gelecek. Muraba kapitalizminin sadık hizmetkârları, işte o gün, raiyyenin orasına burasına vurdukları tekmelerle, ona yedirdikleri **'çadır yalları**'nı onun ağzından burnundan getirecekler.

HÂMAN

Hâman sözcüğü, Eski Mısır'da din adamlarının unvanı olarak kullanılmıştır. Amon-Ra'nın hizmetkârı anlamında **Hâ-Amon**'un Arapçalaşmış şeklidir. Firavun da 'Ra'nın oğlu' veya 'Ra'nın bedenlenmiş hali' (Yürüyen Ra!) anlamında eski Mısır krallarının unvanı idi. Hâmanlar, Mısır geleneğinde '**Amon tapınağının rahipleri**' olarak anılırlar. Mısır havzasında Hz. Yusuf ve Hz. Musa dahil, ismi anılan ve anılmayan tüm peygamberlerin, Hâmanlara karşı şiddetli bir mücadele içinde oldukları görülüyor.

Hâman, hem din gücünü hem de bürokratik bilgi gücünü temsil eden bir tip olarak dikkat çekiyor. Hz. Musa'nın getirdiği dini, Mısır'ın esas dinine bir saldırı olarak gören Firavun ve kodamanları, çevrelerini saran bürokrasiyi de dincilerden seçerek kitle tarafından aşılması çok zor bir güç oluşturmuşlardır. Kur'an, böylece, bürokrasinin din sınıfından gelen yandaşlara tesliminin ne büyük bir bela olduğunu da bize öğretmiş oluyor.

FİRAVUN-HÂMAN-KARUN ÜÇLÜSÜ NEYİN SEMBOLÜ?

Kur'an; **Hz. Musa**'yı, **Firavun (kral, sultan, padişah),**

Hâman (yandaş bürokrat ve kutsallaştırılmış din adamı) ve **Karun** (yandaş ve azgın servet sahibi) üçlüsüne karşı hakikat mücadelesi veren bir Tanrı Elçisi olarak göstermektedir.

Kur'an, Firavun ile Hâman ve Karun kuvvetleri arasında kopmaz bir ilişki, bir kader birliği, bir paralellik görmektedir. Firavun-Hâman-Karun üçlüsü üç ayette birlikte anılmıştır:

"Karun'u, Firavun'u, Hâmân'ı da öyle yaptık. Yemin olsun, Musa onlara açık seçik kanıtlarla geldiği halde, yeryüzünde büyüklük tasladılar. Ama öne geçemezlerdi. Her birini kendi günahı ile yakaladık." (Ankebût, 39-40)

"Yemin olsun, Musa'yı da ayetlerimizle ve apaçık bir kanıtla göndermiştik. Firavun'a, Hâmân'a ve Karun'a göndermiştik de onlar şöyle demişlerdi: 'Tam yalancı bir sihirbazdır bu!" (Mümin, 23-25)

Bürokrasinin, özellikle dinsel bürokrasinin başı ve sembolik ismi olan **Hâman** ise Firavun'la altı ayette yan yana anılmıştır. Yani Firavunlara verilen üç büyük paralel zulüm desteğinin en çok iş göreni Hâman desteğidir:

"Ve biz istiyoruz ki, yeryüzünde ezilip horlananlara bağışta bulunalım, onları önderler yapalım, onları mirasçılar haline getirelim. Ve yeryüzünde onlara imkân ve kudret verelim. Firavun'a, Hâman'a ve onların ordularına da korkmakta oldukları şeyleri gösterelim." (Kasas, 5-6)

"Gerçek olan şu ki, Firavun, Hâman ve bunların orduları yanlış yoldaydılar." (Kasas, 8)

"Firavun dedi: 'Ey seçkinler topluluğu! Ben sizin için benden başka bir Tanrı tanımıyorum. Ey Hâmân! Benim için çamurun üzerinde ocağı yakıp bana bir kule yap ki, Musa'nın Tanrı'sına ulaşayım. Aslında ben onun yalancılardan olduğunu sanıyorum." (Kasas, 38)

İlginç noktalardan biri de Firavun'un, sadece Hâman'la anılmasına karşın sadece Karun'la anılmamasıdır. Bu demektir ki, Firavun güç, Hâman gücü olmadan sadece Karun gücüyle egemen olamaz. **Firavun sadece Hâman güçlerle egemen olabilirken sadece Karun güçlerle egemen olamamaktadır.**

Kur'an bize gösteriyor ki, firavun saltanatlarının egemen olduğu topraklarda en büyük ödül, firavunların yakını olmaya hak kazanmaktır. Firavun yalakalarının, bu kazanım için yapmayacakları şey yoktur. Bu yalakalar, özellikle hakikat ve ışık öncülerine kötülük etmeyi temel ödül sebebi bilmektedirler. Kur'an, bütün bu inceliklere, kendine özgü kelam harikasıyla, iki cümlede açıklık getirmiştir:

"Büyücüler geldiklerinde, Firavun'a dediler ki, 'Eğer biz galip gelirsek bize gerçekten ödül var, değil mi?' 'Evet, dedi, siz o zaman benim yakınlarımdan olacaksınız." (Şuara, 41-42)

De'b: Değiştirilmesine İzin Verilmeyen Âdetler:

De'b, sürekli aynı tutulan, değiştirilmeyen âdet-gelenek demektir. (Râgıb, ***el-Müfredât***) Bu **de'b tutkusu** yani **muhafazakârlık,** firavun saltanatların öncekilerinde de aynı idi. Kur'an, firavun zihniyet ve zulmüne dikkat çeken ayetlerin üçünde bu de'b sözcüğünü kullanmıştır.

(Âli İmran, 11; Enfâl, 52, 54) **Âli İmran 10-11** bize gösteriyor ki, bu de'bin en esaslı karakteri **'mal ve evlatla şımarıp azmak'**tır. Onun içindir ki, firavun saltanatlarının öncüleri ve beslemeleri, servetin yarattığı güce dokunulmasına asla izin vermezler. Çünkü bu onların sonu olur. Ama bir son mutlaka ve muhakkak gelecektir. Bu son, Firavun ve benzeri kodamanların **'ateş yakıtı'** olarak cehennemi boylamalarıdır. Yakın çöküş ihtimali de vardır. Bu ihtimal, **inkılap** (Kur'an bu kelimeyi aynen kullanıyor) yani devrimdir. Evrensel-genel bir kural olarak şöyle deniyor:

"Zulmedenler, hangi devrime uğrayıp baş aşağı döneceklerini yakında bilecekler." (Şuara, 227)

Demek ki, Firavun saltanatlarının hegemonyasını bitirmenin Kur'ansal yolu şu iki aşamadan geçer:

1. İsyan,
2. Devrim.

Birincisini öncüler, liderler (**asa** sahibi Musalar, **balta** sahibi İbrahimler) yapar. İkincisi ise büyük kitlesel kıyamları gerektirir. Ama şöyle veya böyle, **hiçbir yaratıcı devrim, isyan ve ihtilalsiz olmamıştır, olamaz.** Bu isyan ve ihtilal, eskilerde kanlı oluyordu, şimdilerde ise demokratik seçimlerle pekâla olabilir. Elverir ki, kitlelerin bilgi ve bilinç düzeyleri gereken yere yükseltilebilsin. Bu bilinç yükseltme işini aydınlar yapar ve bilinçlenen kitleler demokratik devrimi gerçekleştirerek zulmü iş başından uzaklaştırırlar.

Zulüm:

Firavun saltanatları, birer zulümler ve zalimler saltanatı

dir. Kur'an burada, ilginç bir yaklaşımla, hem Firavun'u hem de onun toplumunu **'zalimler'** olarak anmaktadır:

"**Rabbinin Musa'ya, 'Zalimler topluluğuna git. Firavun'un toplumuna git! Hâlâ sakınmayacaklar mı?' diye seslenişini hatırla.**" (Şuara, 10-11)

Firavun ve besleme çevresi elbette zalimlerdir; ama bütün bir kavim nasıl **'zalimler'** oluyor? Oluyorlar, çünkü bu zalimler, saltanatlarını sürdürmek için zulüm yaparken, onlara itaat eden kitle de zulme rıza göstererek zalim sıfatına müstahak hale geliyor. Unutmayalım, **Zühruf** suresi **54-56,** firavunları yaratanların onlara itaat edenler olduğunu hükme bağlamıştır. Bu konunun ayrıntıları için bizim, ***'Kur'an'ın Yarattığı Devrimler'*** adlı kitabımız okunmalıdır.

Bu saltanatlar öncelikle uyarıcı ve aydınlatıcıları zulümle susturmayı esas alırlar:

"**Onların ardından Musa'yı, ayetlerimizle Firavun'a ve kodamanlarına gönderdik de ayetlerimiz karşısında zulme saptılar. Bir bak, nasıl olmuştur bozguncuların sonu!**" (A'raf, 103)

"**Firavun dedi: 'Biz onların oğullarını öldürüp kadınlarını diri bırakacağız/kadınlarının rahimlerini yoklayıp çocuk alacağız/kadınlarına utanç duyulacak şeyler yaptıracağız. Üzerlerine sürekli kahır yağdıracağız.**" (A'raf, 127)

Firavun saltanatları, bastırılan kitlelere **'azapların en kötüsünü, en korkuncu'**nu reva görmektedir. (bk. 2/49; 7/141; 14/6)

Tuğyan:

Firavun saltanatlarının belirgin özelliklerinden biri de tuğyan veya tâğutluktur:

"Firavun'a gidin, çünkü o tâğutlaştı." (Tâha, 24, 43; Nâziât, 17)

Bu kavramın ayrıntıları bu eserin Fecir suresi faslında verilmiştir.

Korku:

Firavun saltanatlarının bastırma araçları ve temel silahları arasında korku önemli bir yer tutmaktadır:

"Firavun ve kodamanlarının kendilerine kötülük etmelerinden korktukları için, kavmi arasından bir genç nesil dışında hiç kimse Musa'ya inanmadı." (Yunus, 83)

Kur'an bu ayetiyle, zulme karşı verilen mücadelede, gençliğin olmazsa olmaz yerine de dolaylı bir vurgu yapmaktadır.

Hile, Tuzak, Desise:

Firavun saltanatların kullandıkları silahlardan biri de aldatma, hile, desise ve namertliktir. Kur'an, bunu **'keyd'** ve **'mekr'** sözcükleriyle ifadeye koymaktadır. Tâha 60 ve 64'de **keyd**, Ğâfir 45'de **mekr** kelimesi kullanılmıştır. Zulüm ve tagallüp saltanatları asla dürüst olmazlar. Dürüst olmaya karar verseler saltanatları biter. Onun için sürekli hile ve namertlik tezgâhlarlar. Kur'an bunu, ken-

dine has kelam ihtişamıyla, Firavun'un bir karakteristiği olarak ifadeye koymaktadır:

"Bunun üzerine, Firavun oradan ayrıldı, tüm hile ve kurnazlığını topladı, sonra geldi." (Tâha, 60)

Firavun yalakaları, sahip oldukları her şeyin ellerinden gidebileceğini hissettikleri bir yerde çılgına dönmüşçesine şöyle diyorlar:

"İşlerini aralarında tartıştılar, fısıltıyı koyulaştırdılar. Dediler: 'Şu Musa ile Harun, iki büyücüden başka bir şey değiller. Büyüleriyle sizi toprağınızdan çıkarmak ve sizin örnek yolunuzu silip yok etmek istiyorlar. Hünerlerinizi/hilelerinizi hemen birleştirin; sonra saf bağlamış olarak gelin! Bugün, üstün gelen kurtulmuş olacaktır." (Tâha, 62-64)

Çöküşün eşiğine gelmiş totaliter-müşrik bir zorbalığın ölüm çığlıkları ancak bu kadar güzel ifade edilebilir.

İsraf Yani Onun Bunun Haklarından Zalimce Savurganlık:

Firavun saltanatlar, haklarını gasp ettikleri kitlelerin alın terlerinden oluşan servetleri, kendi saltanatlarını kuvvetlendirmek için sınırsızca ve zalimce harcarlar. Bugünkü dünyada Maun sarayları, o sarayların akıl almaz rakamlarla karşılanan harcamaları, firavunun ailesi ve yalakaları için düzenlenen seyahatlerde kullanılan birkaç uçak hep aldatılmış raiyyenin alın terinden karşılanmaktadır ki Kur'an bunlara **'zulüm harcamaları'** anlamında israf diyor. Zaten israfın kelime anlamı da zulüm demektir. (İsraf denen zalim illetin nasıl bir bela

olduğunu anlamak için bizim **'Küresel Âfetler'** adlı eserimizin okunmasını öneririz.)

"Firavun, o toprakta gerçekten çok üstündü ve gerçekten onun bunun malından savurganlık yapan tam azgınlardan biriydi." (Yunus, 83)

İslam tarihinde bunun tipik mümessilleri Emevîlerdir; özellikle **Muaviye bin Ebu Süfyan**. Ümmetin emeklerinin ürünü olan mal ve parayı, ümmeti zulüm ve sapıklık altında inletmek için sınırsızca dağıtmıştır. Hz. Ali ve Ehlibeyt imamlarının, Emevî despotizmi karşısında mukavemetsiz kaldıkları tek 'silah', ümmetin malından sınırsızca dağıtılan bu ulûfelerdir.

Firavun saltanatlarına karşı çıkışın en büyük önderi Hz. Musa, zalimlerin sahip bulunduğu bu malî imkân yüzünden Allah'a şikâyette bulunmaktadır. Çünkü zulüm saltanatını mağlup etmenin önündeki en büyük engel, işte bu, **fütursuzca harcanabilen para** ve kullanılabilen imkânlardır. Ölümsüz gerçek, ulülazm peygamber Hz. Musa'nın dilinden şu şekilde yakınmaya dönüştürülmüştür:

"Musa şöyle dedi: 'Rabbimiz! Sen, Firavun ve kodamanlarına şu iğreti hayatta debdebe verdin, malla verdin. Rabbimiz! Senin yolundan saptırsınlar diy mi? Rabbimiz! Onların mallarını sil süpür, kalplerin şiddetle sık ki, acıklı azabı görünceye kadar inanma sınlar!" (Yunus, 88)

Fırkalara Bölme:

Firavun saltanatlarının egemenliği sürdürme araçları

dan biri de karşılarına dikilme ihtimali bulunan kitleyi, çeşitli oyunlarla muhtelif fırkalara bölmek, başka bir deyişle toplumu fırkalaştırıp bölük pörçük hale getirmektir. Çünkü fırkalaştırılan halk sürüye dönüşür. Öyle bir sürü ki, kendi kendini yiyip tüketir. Zalim yönetimler, kendilerine zarar verecek etkinlikte bir gücün vücut bulmasını bu sayede önlemektedirler. Kur'an bu noktaya harika bir dokunuşla ışık tutarken, aynı zamanda, firavun güçlerin **'üstünlük ve başarı'** sebeplerinden birini de aydınlatıyor:

"Gerçek şu: Firavun o yerde egemenlik kurmuş ve ora halkını fırkalara ayırmıştı. Onlardan bir topluluğu horlayıp eziyordu. O, gerçekten fesadı yayanlardandı." (Kasas, 4)

Dikkat edilirse, Firavun üstünlüğü, kitlenin fırkalara bölünmesinin bir uzantısı olarak verilmektedir.

Bozgunculuk ve Fitne İle İtham:

Bütün firavun saltanatları, aydınlık ve gerçeğin temsilcilerini, 'bozgunculuk ve fitne çıkarmak', toplumu karmaşaya sürüklemekle itham ederek etkisiz kılarlar. Çağdaş firavunlar lügatinde bunun adı **'darbe yapmak'** olarak belirlenmiştir. Firavun zorbalar bu noktada zıvanadan çıkarlar ki, neredeyse kundaktaki bebelerin ağlamalarını bile kendilerine karşı darbeye teşebbüs olarak nitelerler. Bu, şeytanî tezgâh, **Hz. Musa** karşısındaki Mısır firavunlarından, **Hz. Hüseyin** karşısındaki **Emevî Firavunu Yezid**'e, günümüzün adı konmamış bir yığın firavununa kadar hep böyle işletilmiştir:

"Firavun kavminin kodamanları dediler: 'Musa'yı ve

toplumunu, yeryüzünü fesada verip seni ve ilahlarını terk etsinler diye mi bırakıyorsun?' Dedi: 'Biz onların oğullarını öldürüp kadınlarını diri bırakacağız/kadınlarının rahimlerini yoklayıp çocuk alacağız/kadınlarına utanç duyulacak şeyler yapacağız. Üzerlerine sürekli kahır yağdıracağız." (A'raf, 127)

"Firavun dedi ki, 'Bırakın beni, şu Musa'yı öldüreyim de Rabbine yalvarsın. Çünkü onun, dininizi değiştirmesinden yahut yeryüzünde fesat çıkarmasından korkuyorum." (Mümin, 26)

FİRAVUN NEYİN TEMSİLCİSİ?

Geleneksel anlayış, özellikle Emevîci zihniyet, Firavun'u (veya firavunları) dinsizliğin temsilcileri olarak değerlendirmiş, öyle tanıtmıştır. Bu tanıtım esas alındığında firavun ruhlu veya firavuncu olmamak için dine, peygamberlere inanmak yeterlidir.

Acaba Kur'an'm söylediği, anlatmak istediği bu mudur? Hayır, bu değildir.

Bir defa Firavun, dinsiz değildir. Musa'nın onunla savaşı da dinsizlik yüzünden değildir. Tanrısal vahiy, o arada Kur'an, hiç kimsenin dini-imanıyla kavga etmez; böyle bir önerisi yoktur. Kavga, zulme karşıdır. Eğer öteki dinlerden olanlar sizin dininize, imanınıza musallat olurlarsa onlarla savaşırsınız; çünkü böyle bir tasallut zulümdür. Bu tasallut yoksa onlarla iyi geçinmeniz gerekir. İlke, ölümsüz bir beyyineyle şöyle konmuştur:

"Allah sizi, din konusunda sizinle savaşmamış ve sizi yurtlarınızdan çıkarmamış kimselere iyilik etmekten

onlara adaletli davranmaktan men etmez. Allah, adaleti ayakta tutanları sever. Allah sizi; ancak din hakkında sizinle savaşan, sizi yurtlarınızdan çıkaran, çıkarılmanıza yardım eden kimselerle dost olmaktan/onları işlerinizin başına geçirmekten yasaklar. Onları dost/yönetici edinenler, zalimlerin ta kendileridir." (Mümtehine, 8-9)

Tek Düşman Zulümdür:

"Zalimlerden başkasına düşmanlık yapılmayacaktır." (Bakara, 193)

Kur'an'ın şirkle kavgası, şirkin din olması yüzünden değil, zulüm oluşu yüzündendir. Çünkü **"Şirk büyük bir zulümdür."** (Lukman, 13) O halde, Firavunla (ve firavunlarla) mücadeleyi değerlendirirken, evvel emirde bakılacak olan, bu zulüm olgusudur. Kur'an, bu ince noktaya, muhteşem bir vurgu yaparak hem bu gerçeği göstermiş hem de zulüm saltanatlarının kendilerinde hangi tahrip edici güçleri vehmettiklerine dikkat çekmiştir. Dehşet verici olgu şudur: Firavun, Musa'ya inanmak için kendisinden izin alınması gerektiği kanısındadır. Musa'nın söyledikleri değil, Firavun'un ona inanma izni verip vermemesi önemlidir. Şöyle diyor:

"Firavun dedi: 'Demek ben size izin vermeden ona inandınız ha!" (A'raf, 123)

Bir rejim ve sistemin totaliter yapısını bundan daha mükemmel gösteren bir beyyine bulunamaz. Bu, beyyine. **'totalitarizmin tanımı'** gibidir: Yaratıcıya iman dahil, her konuda ve her şey için saltanat gücünden izin almak. Bütün bunları değerlendirdiğimizde, Kur'an adına şunu

söylememiz gerekir: **Teolojik açıdan eksiği olmayan ama zulme bulaşan bir dinci zihniyetle de mücadele gerekir.** Maun suresi bize gösteriyor ki, böyle bir zihniyet, namazlı-niyazlı olduğu halde melun ve zalim olabilir. Ve onunla buna göre mücadele gerekir. Çünkü, böyle bir zihniyet, din-iman, namaz-niyaz perdesi altında firavunluk yani zulüm sergilemektedir.

Firavun'un, dinsiz olması şöyle dursun, kararlılıkla sahip çıktığı bir dini vardır ve o dinen yaşaması için mücadele etmektedir. Dahası var: Firavun, halkı doğru yola iletenin kendisi olduğu inancındadır. Şöyle diyordu:

"Ben size kendi fikrimden başkasını göstermem. Ve ben, sizi, aydınlık/doğruluk yolundan başkasına da kılavuzlamam." (Mümin, 29)

Firavun'un Musa ve Hârun'a açtığı savaşın gerekçesi teolojik ayrılık değildir, Mısır nehirleri, topraklar, saltanat ve paradır. Musa, "Mülk Allah'ındır, sen onda egemenlik kuramazsın!" diyor. Firavun ise "Bu nehirler, bu topraklar benim!" diyor. İşte işin kilitlendiği yer burasıdır. Amaç, sahip olunanları elden kaçırmamaktır. Şu kaygıya ve elde bulunanları, özellikle saltanatı kaçırmamak için sergilenen şu çırpınışa bakın:

"İşlerini aralarında tartıştılar, fısıltıyı koyulaştırdılar. Dediler: 'Şunlar, iki büyücüden başka bir şey değiller. Büyüleriyle sizi toprağınızdan çıkarmak ve sizin örnek yolunuzu silip yok etmek istiyorlar. Hünerlerinizi/hilelerinizi hemen birleştirin; sonra saf bağlamış olarak gelin! Bugün, üstün gelen kurtulmuş olacaktır." (Tâhâ, 62-64)

Bu müşrik kaygı, Kur'an vahyine karşı savaşan Mekke

şirk oligarşisinde de aynen vardı. O oligarşinin koparttığı vaveyla, Firavun yandaşlarının kopardığı vaveylayla hemen hemen aynıdır:

"Sâd! Zikir/öğüt/uyarı dolu Kur'an'a yemin olsun ki, iş hiç de onların sandığı gibi değil! Gerçeği örten o nankörler bir gurur, ayrılık ve bütünden kopuş içindedirler. Onlardan önce nice nesilleri helâk ettik biz, bağrıştılar onlar, fakat kurtuluş yoktu; geçmişti zaman. Kendi içlerinden kendilerine bir uyarıcı geldi diye şaşıp kaldılar. Ve şöyle dedi bu nankörler: 'Bu adam yalanlar düzen bir büyücü. İlahları bir tek tanrıya mı indirgemiş?! Bu, gerçekten hayret edilecek bir şey!' İçlerinden kodaman bir grup öne çıktı: 'Haydi, yürüyün! İlahlarınıza sahip çıkmada kararlı davranın! Gerçek şu ki, istenip beklenen şey budur. Öteki millette işitmedik böyle bir şey. Bu bir uydurmadan başka şey değildir. Öğüt ve uyarı, içimizden ona mı indirildi?!" (Sâd, 1-8)

Firavun yalakalarının feryatlarıyla, Mekke şirk oligarşisinin feryadını veren ayetlerde omurga kelime ve tabirler aynıdır: Büyücü, yalancı, ilahlara karşı çıkmak, mele', 'daha önce böyle bir şey görmedik', 'o da kim ki Tanrı ona vahiy göndersin!'

Firavun dinlerinin ortak-belirgin niteliği, şirktir. Yani tanrılık güç ve yetkilerinin birtakım yedek tanrılar arasında bölüştürülmesi. Bizzat Firavun bu tanrılardan biridir ve ona göre, **'en yüce Tanrı'** kendisidir.

"Firavun dedi: 'Ey seçkinler topluluğu! Ben sizin için benden başka bir Tanrı tanımıyorum. Ey Hâmân! Benim için çamurun üzerinde ocağı yakıp bana bir kule yap ki, Musa'nın Tanrısına ulaşayım. Aslında ben onun yalancılardan olduğunu sanıyorum." (Kasas, 38)

Şirk dinine mensup Firavun, bu dinin ilahlarından biri olduğunu söylerken, mala mülke, saltanata dayanıyordu. Ve bunlara sahip olmayan Musa'yı küçümsüyordu. Firavun'a göre, Tanrı, böyle zavallı, yoksul birini kendisine temsilci seçmez. Mekke şirk oligarşisi de Hz. Muhammed'in peygamber olmadığını iddia ederken benzeri gerekçelere dayanıyordu. Kur'an, şirkin bu en büyük zulmünü şöyle deşifre ediyor:

"Firavun, toplumu içinde haykırıp şöyle dedi: 'Ey toplumum! Mısır'ın mülk ve yönetimi benim değil mi? İşte şu nehirler benim altımdan akıyor. Görmüyor musunuz? Yoksa ben şu zavallı, şu meramını anlatamayacak adamdan hayırlı değil miyim? Ona altın bilezikler atılmalı, yanında-hizmetinde melekler bulunmalı değil miydi?" (Zühruf, 51-53)

Mısır'ın mülk ve yönetimini kendisinin malı bilen Firavunla, imparatorluğun topraklarını kendi mülkü, **'memâlik-i şahanesi'** bilen filan kralın veya falan padişahın, marka ve kıyafetten başka ne gibi farkları olabilir?!

Şirk dininin ikinci temel özelliği, bir zorbalık dini olmasıdır. Bu dininin egemen olduğu yerde ezenler ve ezilenler vardır. Köleler-efendiler, ezilenler-ezenler, alttakiler-üstttekiler vardır.

Üçüncü özellik, paranın ve madde gücünün üstünlük ölçüsü olmasıdır. Bütün peygamberler gibi, Musa ve Hârun peygamberlerin, o arada Hz. Muhammed'in mücadelesi işte bu zihniyete karşıdır; bir teolojik dalaş değildir. Oysaki geleneksel Müslüman dincilik, bu kavgayı bir **'teolojik dalaş'** olarak tanıtır. Böyle tanıttığı için de birkaç rekât namaz, her mahallede bir iki cami görüldüğünde kavga biter. Ezilen ezildiğiyle, sömürülen sömürüldüğüyle, zalim zalimliğiyle, mazlum mazlumluğuyla kalır.

FİRAVUNLARI KİM YARATTI?

> **"İnsan, inançsız yaşayamaz. Önemli olan soru, bu inancın liderlere, başarıya, makinelere duyulacak bir inanç mı yoksa kendi üretici etkinliğimize yaşantımız üstünde temellenen aklî bir inanç mı olacağı sorusudur."**
>
> Erich Fromm

Fromm, şöyle devam ediyor:

"Güce duyulan hiçbir aklî inanç yoktur; güce boyun eğme ya da bu güce sahip olanların onu koruma istekleri vardır. Güç, insanların çoğuna tüm şeylerin en gerçeği olarak göründüğü halde, insanlık tarihi onun tüm insansal başarılar içinde en geçicisi olduğunu kanıtlamıştır. İnanç ve gücün karşılıklı olarak birbirlerini dışlamalarının gerçeği yüzünden, başlangıçta aklî inanç üstüne kurulmuş olan tüm dinler ve siyasal sistemler yozlaşırlar. Eğer güce dayanıyorlar ya da giderek kendilerini onunla bağlaşık tutuyorlarsa en sonunda sahip oldukları kuvveti yitirirler." (Fromm, ***Kendini Savunan İnsan,*** 202-204)

DEVRİM YARATAN SORU: FİRAVUNLARI KİM ÜRETTİ?

Kur'an'a göre, Firavunları üretenler, zalimlere uşaklık

edenlerdir.

İslam tarihinde zulme isyanın öncü isimlerinden biri olan **İmamı Âzam**, Müslüman ümmetin firavun yaratan zihniyeti sona erdirmesini, İslam imanının temel icabı olarak görmektedir. Bu imanı hayata geçirecek dirayet yoksa hiçbir ibadet anlam taşımayacaktır.

Hiçbir zalim, kendisine kitlenin dolaylı desteği olmadan yaşayamaz. Hele, din, zulme uşaklık aracı yapılmışsa firavunların bir biçimde ve değişik adlar altında zuhur etmesi kaçınılmazdır.

Kur'an'dan öğrenmiş bulunuyoruz ki, mazlum bildiğimiz birçok halk aslında pasif zalim oldukları için ezilip horlanmıştır ve horlanmaktadır. **Mazlum, gerçek mazlumsa zalimin uzun süre egemen olması söz konusu değildir.** Zulüm, din veya dinsizlik adı altında uzun süre devam ediyorsa bunun sebebi, zalimlere uşaklığı hüner sanan bir halkın, en azından bir satılmışlar ekibinin varlığıdır. Bu ekip, **'pasif zalimler ekibi'**dir. **Pasif zalimlik**; zulme başkaldırması gerekirken, küçük çıkarlar veya gizli imansızlıklar yüzünden zalimlere karşı sessiz kalan, böylece onlara dolaylı destek veren kişi veya toplumların sıfatıdır. Kur'an'ın bu noktadaki tezi şudur:

Aktif zalimlerin birçoğunu, pasif zalimler, yani zulme bir biçimde uşaklık edenler yaratmıştır.

Kur'an'ın bu anlamda devrim yaratan tespiti Zühruf 54-56. ayetlerde verilmiştir.

Şimdi, Zühruf 54-56. ayetlerin mesajını açık şekilde ortaya koyalım. Firavunları yaratan halkların uşaklık psi

kolojilerini deşifre edip bu psikolojinin Allah'ı nasıl öfkelendirdiğini, pasif zalimlerden intikam alma kararına nasıl vardırdığını ifade eden bu ayetler, emperyalizmin hapishanesine dönüştürülmüş mabetlere (ibadethanelere) hapsolmayı din sanan bir kitlenin Allah tarafından Allah'ın düşmanı gibi algılandığını göstermektedir. Demek ki, mabede, mescide müdavim olmak Allah katında her şey demek değildir. Bunun içindir ki Kur'an, iki tür namazdan söz etmektedir:

1. **İnsanı Allah'a yaklaştıran, rahmet vesilesi namaz,**
2. **İnsanı Allah'ın düşmanı haline getiren lanet vesilesi namaz.** (Maun, 4-7)

Kur'an'a saygımız varsa bu namazların ikisini de gündem yapmalıyız. Birini sakladığımızda biz de Kur'an'ın lanetine çarpılırız. Çünkü bu iki namazın birini sakladığımızda namazın gerçek anlamını kavramamız mümkün olmaktan çıkar.

ZUHRUF SURESİ'NİN YAKTIĞI MEŞALE

Önce ayetleri okuyalım:

"İşte, Firavun, toplumunu böyle küçümseyip horladı da onlar da ona itaat ettiler. Çünkü onlar yoldan sapmış bir toplum idiler. Onlar bizi bu şekilde öfkelendirince, biz de onlardan öç aldık; hepsini suya gömüverdik. Onları, sonra gelecekler için bir selef ve bir örnek yaptık." Bu ayetleri, tefsir kurallarını (**semantik ve hermenötik inceliklerini**) dikkate alarak değerlendirdiğimizde şu gerçeklerin altını çizmemiz gerekiyor:

1. **Firavunların horlayıp ezmesi ile toplumun ona itaati**

arasında bağlantı vardır. O itaat olmasaydı bu horlayıp ezme de olmayacaktı.

2. Firavunun horlayıp ezmesine isyan yerine itaatle karşılık verilmesi Allah'ı öfkelendirmiş, bunu yapan kitleden intikam alma kararına vardırmıştır.

Firavunları yaratanların bu ruh yapıları ve kişilikleri Yunus suresi 83'te de anlatılmıştır:

"Firavun ve kodamanlarının kendilerine kötülük etmelerinden korktukları için, kavmi arasından bir gençlik grubu dışında hiç kimse Musa'ya inanmadı. Çünkü Firavun, o toprakta gerçekten çok üstündü ve gerçekten sınır tanımaz azgınlardan biriydi."

Anlaşılan o ki, Kur'an, bir kitlenin içinden birileri zalimlerle işbirliği yapmadıkça o kitlenin zulüm ve istilaya yenik düşmeyeceği kanısındadır. Yukarıki ayet ayrıca, despot zalimlere karşı çıkmada gençliğin daima önde gittiğini de dolaylı bir ifadeyle vermiştir. Kur'an, Zühruf 54. ayette kullandığı kelimeyi kullanarak kendisini tebliğ eden Peygamber'e şu emri vermektedir:

"Gerçeği hakkıyla göremiyor olanlar seni asla küçümsemesin/ezip horlamasın!" (Rum, 60)

Bugün için mesele gelip gelip şurada düğümleniyor: **Hz. Muhammed, özgürlüklerin ve esaret tanımamanın sembolü müdür yoksa daha çok namaz kılmanın, daha görkemli sarık sarmanın sembolü mü?** Kur'an, birinci şıkkı onaylıyor. Hz. Muhammed bu şıkka göre yaşadı ve onu miras bıraktı. Emevî, bu mirası yozlaştırıp **'özgürlüklerin Peygamberi'ni 'daha çok namaz kılmanın, daha görkemli Arap sarığı sarmanın sembolü'** haline getirdi.

Bu saptırma ve yozlaştırmaya ilk büyük isyan **İmamı Âzam Ebu Hanîfe**'den geldi. Arap fistanı ile Arap saltanatlarını dinleştirenler İmamı Âzam'ı **'namazsız ve isyancı bir din'** kurmakla suçladılar. **İmamı Âzam**, Hz. Peygamber'i özgürlüklerin ve esaret tanımamanın sembolü olarak öne çıkarmanın faturasını başıyla ödedi. Ve Büyük İmam'ın ardından İslam tarihi asırlarca Emevî zihniyetiyle yürüdü. Ne yazık ki, hâlâ da o zihniyetle yürümektedir.

Ahzâb 57. ayete göre, **"Allah'a ve Peygamber'e eziyet edenler lanetlenmişlerdir."** Peygamber'e eziyeti anlamakta zorluk çekilmez ama "Allah'a eziyet nasıl olur?" diye sorulmaktadır. Zühruf 55. ayet bu sorunun cevabını getiriyor. Orada Cenabı Hak tarafından kullanılan **'Âsefûnâ'** kelimesi **'bizi üzdüler, öfkelendirdiler'** anlamındadır. Demek ki, zulüm karşısında pasif kalarak zalimlere dolaylı destek vermek, Allah'a eziyet etmektir. Allah bundan öylesine rahatsız olmaktadır ki bunu bir intikam sebebi sayıyor.

Zalimlere itaat, Allah'ı öfkelendiren tek kötülüktür. Hûd suresi 59. ayet bunu, **'inatçı zorbaların emrine uymak'** şeklinde tanımlıyor.

ETKEN BARBARLAR-EDİLGEN BARBARLAR

Etken barbarlar olan firavunları edilgen barbarlar olan itaatkâr-uşak kitle yaratmaktadır. Bu Kur'ansal tespite, en iyi değinenlerden biri de Erich Fromm'dur.

"Bugünkü uygarlık ancak bir 'kitle insanı' yaratabilir: Seçme yeteneği olmayan, içinden gelen ve kendisinin yönlendirdiği etkinliklerde bulunmayan; olsa olsa sahurlu, yumuşak başlı, tekdüze iş görmeye nerdeyse acı-

nası bir biçimde alıştırılmış seçmeleri azaldıkça sorumsuzluğu da artan birisi: Sonunda yalnızca koşullu tepkileriyle yönetilen bir yaratık, modern iş kuruluşlarına bağlı reklam ajansları ve satış örgütlerinin, totaliter ya da yarı totaliter hükümetlerin propaganda ve planlama bürolarının istediği ideal tip. Bu tür yaratıklar için en güzel övgü sözü şudur: 'Sorun çıkarmıyorlar.' Bu yaratıkların en yüce erdemi de şudur: 'Hiçbir şeye karşı çıkmıyorlar.' Önünde sonunda böyle bir toplum, yalnızca iki grup insan yaratacaktır: Koşullayanlar ve koşullananlar; edilgen barbarlarla etken barbarlar." (Fromm, *Sağlıklı Toplum,* 207)

FİRAVUNÎ TOPLUMLARDA SADOMAZOŞİST ÇARK

Firavunların temel özelliklerinin ikisine, firavun adının geçtiği ilk sure olan Fecir 10-13. ayetlerde değinilmiştir: **Tuğyan** (kudurganlık) ve **fesat** (bozgun, bölücülük) Bu özelliklerin ayrıntıları eserimizin üçüncü bölümünün Fecir suresi faslında verilecektir.

Firavunların belirgin özelliklerinden üçüncüsü olan **fırkalaştırma** yani toplumu ayrıştırıp gruplara bölme kötülüğü ise Kasas suresinde gündem yapılmıştır ki onun ayrıntılarını da üçüncü bölümün Kasas suresi faslında göreceğiz.

Bütün firavun benlikler raiyye kitleler ister. Çünkü firavun benlik sadisttir; sadist benliğin tatmini için mazoşist benlikler lazımdır. Yani raiyye-firavun, firavun-raiyye çarkı sadomazoşist bir çarktır. Sadece mazoşistler sadistlere muhtaç değildir, sadistler de mazoşistlere muhtaçtır. Bu ikisi daima birbirine bağımlıdır. Sadist-firavun benlik, yönettiği kitlenin iki şey olmasını asla istemez:

1. Tümden yok olmak,
2. Şuurlu-özgür karşı çıkış sergileyebilen benlik olmak.

Raiyye benlikler, sadist-firavun güdücülerce sevilir, acınır, korunur. Krallık-padişahlık sistemlerindeki sözde

'halk sevgisi' böyle bir sevgidir. Muhtaç-sürüngenlere duyulan bir tatmin hissidir ki bu, firavun-sadistler ona 'halka şefkat' yaftası yapıştırırlar. Peki, bu şefkat neden o halkın özgür iradesini kullanan yaratıcı bireyler olmasını mümkün kılmıyor?" diye sorulmamıştır.

"Sadist kişi, açıkça egemen olduğu kişileri 'sever'. Bu kişi karısı, çocuğu, asistanı, bir garson, sokaktaki bir dilenci olabilir, her durumda egemenlik nesnesine karşı duyulan bir 'sevgi' ve hatta minnet vardır. Sadist kişi, karşısındakini çok sevdiği için hayatına egemen olmak istediğini düşünebilir. Aslında, onu, ona egemen olduğu için 'sever.' Egemenlik kurduğu kişiyi maddi şeylerle, övgülerle, sevgi kanıtlarıyla, zeka görüntüleriyle ya da ilgi göstererek kandırabilir. Ona her şeyi verebilir, bir şey dışında: Özgür ve bağımsız olma hakkı." (Fromm, *Özgürlük Korkusu*, 130)

Simbiyotik İlişki:

Sadist benlikle mazoşist benlik arasındaki bu ilişkiye psikolojide (biyolojiden alınan bir tabirle) simbiyotik ilişki (Fransızca ve İngilizce'de telaffuz farkıyla aynı sözcük) denmektedir.

Simbiyotik ilişki, birbirine zıt iki yapı veya karakter arasındaki birlikte yaşama mecburiyetinden doğan bir ilişki türüdür. (bk. Webster International Dictionary, symbiosis mad.) Simbiyotik ilişkide, birbirine zıt iki varlık veya kişilik, birbirinden yararlanan iki asalak varlık olarak bir tür kader birliği yaparlar. Bu birliktelik, biyolojik alanda anne ile çocuk arasında vücut bulmaktadır. Aynı birliktelik eşler arasında da gözlenebilir. Öyle ki bunların biri öldüğünde öteki de yaşayamaz olur.

Simbiyotik birliktelik, kölelerle efendileri arasında da vücut bulmaktadır. Bu ilişkide bazen, efendinin köle üzerindeki sadist zevk tatminleri, köle için de özlenir olmaktadır. Geçmiş toplumların birçoğunda tiranla toplum arası ilişkiler böyle bir ilişki olabilmiştir. Başa çıkamadığı düşmanlarının kahredici gücü karşısında teslimiyet duyarak kendisini tatmin eden toplumların psikolojileri de aynı türdendir. Burada mücadele ile elde edilemeyen tatmin, teslimiyet ve köleleşme ile elde edilmektedir. 'Celladına aşık olmak' dedikleri dejenerasyon, işte böyle bir illettir. Bu tür bir ilişki, sevgi ile nefret arasındaki esrarengiz alanda vücut bulan gidip gelmeleri göstermesi bakımından son derece şaşırtıcıdır. (bk. Ludwig Knoll, ***Encyclopedie dela Psychologie Pratique***, Symbiose maddesi)

Milli Mücadele'ye öngelen günlerde, mandacılığı savunanların psikolojileri böyle bir simbiyotik psikoloji idi. Mustafa Kemal'in tavrı, kişiliği ve hayat anlayışı ise bu simbiyotik psikolojiye tamamen ters, mücadeleci, zoru ve karşı çıkışı seçen bir psikoloji idi. Bunun için de rahatı, teslimiyetin getirdiği güveni seçenler tarafından ihanet ve isyan olarak algılanıyordu.

Ne ilginç bir varoluş paradoksudur ki, sadist-firavunun hegemonyası altına giren kişiler sadist ezicilerini severler. Kur'an Zühruf 54-56. ayetlerin 'Allah'ı üzüp öfkelendirerek intikam almaya sevk eden sapıklık' olarak gördüğü bu bu kitlesel düşüşe modern psikoloji 'mazoşist sapıklık' (masochistic perversion) diyor. **Erich Fromm**'u dinleyelim:

"Acı çekme ve zayıflığın, insan çabasının amacı olabileceğini kanıtlayan bir olgu vardır: Mazoşist sapkınlık. Bu durumdaki kişilerin bilinçli biçimde acı çekmek istedik-

leri ve bundan hoşlandıkları görülür. Mazoşist sapkınlıkta, kişi başkasının kendisine fiziksel acı verdiği durumda cinsel heyecan duyar. Ancak bu, tek mazoşist sapkınlık biçimi değildir. Genellikle aranan, acının kendisi değil, fiziksel olarak çaresiz ve zayıf olmanın getirdiği heyecan ve doyumdur. Çoğu kez, mazoşist sapkınlıkta istenen, 'manevî' olarak zayıflatılmak, küçük bir çocuk gibi azarlanıp aşağılanmaktır. Sadist sapkınlıkta ise doyum bunun karşıtından, yani başkalarına fiziksel olarak zarar vermekten, iplerle ve zincirlerle bağlamaktan ya da eylem ve sözcüklerle aşağılamaktan elde edilir." (Fromm, ***Özgürlük Korkusu***, 131)

Velhasıl, firavunların dünyasında kitle olacaktır ama raiyye yani hayvan sürüsü olacaktır. Güdülebilecektir; bu da yetmez güdülmekten zevk alabilecektir. Güdenleri takdis edebilecektir. Bakın Osmanlı düzenine: Baştan sona bir zulümler ve hegemonyalar düzeni olan bu düzen, raiyyeleştirip sömürdüğü ve süründürdüğü kitlelere kendisini 'Allah'ın yeryüzündeki gölgesi' olarak takdis ettirmiştir. Bırakın koyu raiyyelik dönemlerini, Osmanlı'nın Meşrutiyet dönemindeki anayasasında (1876 anayasası) bile padişahın sorgulanamazlığını ifade eden tabirler, Kur'an'ın Allah için kullandığı tabirlerin kelimesi kelimesine aynıdır. Allah nasıl 'la yüs'el' (sorgulanma ve sorumluluk üstü) ise padişah da öyledir. Neden olmasın? Padişah, 'yeryüzünde Allah'ın gölgesi' değil mi?

Raiyye kitlelerin mazoşizme sapmaları şaşırtıcı değildir. Mazoşizm, özgür-yaratıcı benlikten kaçışın telafisini sağlayan mekanizmalardan biridir. Fromm, buna **'özgürlük yükünden kurtulmak'** (to get rid of the burden of freedom) diyor:

"Mazoşist eğilimlerin büründüğü değişik biçimlerin ortak bir amacı vardır: Bireysel benlikten kurtulmak, kendini kaybetmek; yani özgürlük yükünden kurtulmak. Bireyin çok güçlü olduğunu hissettiği bir kişi ya da güce boyun eğmeye çalıştığı mazoşist çabalarda bu amaç çok açık seçiktir. Bir başka kişinin üstün gücüne inanç, her zaman göreli anlamında alınmalıdır. Bu inanç, öteki kişinin gerçek üstün gücüne de dayalı olabilir, kişinin kendi önemsizlik ve güçsüzlük inancına da."

"Kendi bireysel benliğimi hiçe indirebilirsem, birey olarak ayrılığımın bilincinin üstesinden gelebilirsem, kendimi bu çelişkiden kurtarabilirim. Bu amaca yönelik yollardan biri, bütünüyle küçük ve çaresiz olmaktır; bir başka yolu acı ve ıstırap altında ezilmek; bir başkası da sarhoşluğun etkisinde boğulmaktır. İntihar, bütün öbür yollar kişiyi yalnızlık yükünden kurtaramadığında, son umuttur." (Fromm, ***Özgürlük Korkusu***, 134-135)

"Mazoşizm, insanın bireysel özünden kurtulma, özgürlükten kaçma ve kendisini bir başkasına bağlayarak güvenlik arama girişimidir. Bu tür bir bağımlılığın çok çeşitli biçimleri vardır. O, özellikle kültürel kalıplar bu tür bir ussallaştırmayı meşrulaştırdığı zaman, özveri, ödev ya da sevgi olarak ussallaştırılabilir. Mazoşist uğraşlar bazen cinsel itilimlerle karışık ve haz verici olabilirler (mazoşist sapkınlık). Mazoşist uğraşlar çok kez kişiliğin bağımsızlık ve özgürlük isteyen bölümleriyle öylesine çelişirler ki, acı verici ve işkence yapıcı durumlar olarak duyumsanırlar."

"Ortak yaşama bağlantısının sadist ve etkin biçimi olan başkalarını yutma itilimi, sevgi, aşırı koruyuculuk, 'haklı gösterilmiş' baskı, 'haklı gösterilmiş' intikam vb. her türden ussallaştırmalarda görülür. O, aynı zamanda cin-

sel itilimlerle karışmış olarak cinsel sadizm şeklinde de ortaya çıkar. Tüm sadist dürtü biçimleri, bir başka kişi üstünde tam bir baskı kurma, onu 'yutma ve istencimizin güçsüz bir objesi yapma' itilimine geri götürebilir. Güçsüz bir insan üstünde tam bir baskı kurma, etkin bir ortak yaşam bağlantısının temelidir. Üstünde baskı kurulan kişi, kendi başına bir erek olan bir insan olarak değil de kullanılacak, sömürülecek bir şey olarak algılanıp işlem görür. Bu yoğun istek, yıkıcılıkla ne kadar çok karışırsa o kadar acımasız olur. Ama, kendisini çok kez 'sevgi' kılığında gösteren iyiliksever baskı kurma da bir sadizmdir. İyiliksever sadist, objesinin zengin, güçlü, başarılı olmasını istediği halde, bir tek şeyi, objesinin özgür ve bağımsız hale gelmesini ve bu nedenle onun olmaktan kurtulmasını tüm gücüyle engellemeye çalışır." (Fromm, ***Kendini Savunan İnsan***, 111)

Mazoşist ruh hali, kitlesel tezahürlerinde daha çok bir kurtarıcı beklentisine bürünür. Kurtarıcı bekleyen kitle psikolojisi, tarihin en uzun ve en yoğun mazoşizmini sergilemiştir. Fromm, insan kitlelerinin bu halini tasvirde şu örneği veriyor:

"Evi yanan bir adam, penceresinde durarak yardım ister, kimsenin kendisini duyamayacağını unutmuştur, birkaç dakika sonra alev alacak olan yangın merdiveninden inmeyi de aklına getiremez. Kurtarılmak istediği için bağırır, o anda davranışı kurtuluş yolunda bir adım gibi görünür, oysa tam bir felaketle sonuçlanacaktır. Aynı biçimde, mazoşist çabalar da kusurları, çelişkileri, tehlikeleri, kuşku ve dayanılmaz yalnızlığıyla bireysel benlikten kurtulma isteğinden kaynaklanır, ama yalnızca en görünürdeki acıyı hafifletebilir, bazen daha da büyük acılara yol açar. Mazoşizmin mantıksızlığı, bütün başka nevrotik davranışlarda olduğu gibi, dayanılmaz bir ruh

sal durumu çözmek için benimsenen yolların sonunda yararsız oluşundandır."

"Mazoşizm açısından bunun anlamı, bireyin dürtüsünün dayanılmaz bir yalnızlık ve önemsizlik duygusu olduğudur. Birey, benliğinden kurtularak bu duygudan kurtulmaya uğraşır; buna ulaşma yolu kendini küçültmek, acı çekmek, kendini bütünüyle önemsiz kılmaktır. Ama istediği acı değildir; acı, zorunlu olarak ulaşmaya çalıştığı bir hedef için ödediği bedeldir. Bedeli ağırdır. Giderek de artar. Aslında fiyatını ödediği şeyi hiçbir zaman elde etmeden sürekli borca girer, oysa istediği iç huzuru ve dinginliktir."

"Bireysel benliğin yok edilmesi ve böylece dayanılmaz yalnızlık ve güçsüzlük duygularının yenilmesi çabası, mazoşist çabaların yalnızca bir yönüdür. Öteki yönü, kişinin kendisi dışında daha büyük ve güçlü bir bütünün parçası olma, bunun içinde erime ve buna katılma çabasıdır. Bu bütün bir kişi, bir kurum, tanrı, ulus, bilinç ya da ruhsal bir zorlanım olabilir. Sarsılmaz derecede güçlü, yıkılmaz ve görkemli olduğu düşünülen bir bütünün parçası olarak kişi bunun gücüne ve görkemine katılmış olur. Kendi benliğini bütüne adar ve benliğine ilişkin bütün güç ve gururdan vazgeçer, birey olarak bütünlüğünü yitirir ve özgürlüğünden de vazgeçer. Ama içinde eridiği güce katılımı, ona yeni bir güvenlik ve yeni bir gurur sağlar. Ayrıca kuşku işkencesine karşı da bir güven kazanır."

"Mazoşist kişi, efendisi kendisi dışında bir otorite de olsa, bilinç ya da ruhsal zorlanım gibi içselleştirilmiş de olsa karar vermekten, benliğinin yazgısının sorumluluğundan ve böylece de hangi kararları alması gerektiği kuşkusundan kurtulmuştur. Ayrıca hayatın anlamı ya

da kim olduğu gibi kuşkulardan da kurtulmuştur. Bu soruların yanıtını, kendisini bağladığı güçle ilişkisinde bulur. Hayatının anlamı ve benliğinin kimliği, benliğin içinde eridiği büyük bütün tarafından belirlenir." (Fromm, ***Özgürlük Korkusu***, 135-137)

Kurtarıcı beklemeye Fromm'un verdiği bir diğer ad, **'büyülü yardımcı beklemek'** olmuştur. 'Büyülü yardımcı' (magic helper) beklemenin insan hayatındaki şaşmaz sonucu hayal kırıklığı ve hüsrandır. Akıl ve mücadelenin yerine 'kurtarıcı bekleme'yi koyan toplumların tarihi bunun en şaşmaz kanıtı ve tanığıdır.

Dahası var: **Ezilip horlanarak sömürülen kitle, hayal ettiği 'kurtarıcı'yı bulamayınca, kendisini sömüren efendilerini bir tür kurtarıcı gibi algılamaya başlar. Sadomazoşizmin kahırlı tecellilerinden biri de budur.**

"Sömürülen grubun gücü, durumunu değiştirmeye yetmediğinden ya da herhangi bir değişiklik düşününe sahip olmadığından bu grup, efendilerine, 'yaşamlarını sağlayan ve yaşamın verebileceği her şeyi kendilerinden edindikleri kimseler' olarak bakma eğilimini gösterecektir. Kölenin efendisinden elde ettiği ne kadar az olursa olsun, o, kendi çabasıyla bunu bile elde edemeyeceğini düşünmektedir." (Fromm, ***Kendini Savunan İnsan***, 84)

Fromm'un bu sözleri, Kur'an'ın Nahl suresi 75-76. ayetlerinin bir yorumu gibidir. İşte o ayetler:

"Allah şöyle bir örnekleme yaptı: Hiçbir şeye gücü yetmeyen, başkasının eşyası durumunda bir kul/köle ile bizden bir güzel rızıkla rızıklandırdığımız ve ondan gizli-açık dağıtan bir kişi. Bunlar aynı olur mu?! Bütün

övgüler Allah'adır ama onların çokları bilmiyorlar. Allah şöyle bir örnekleme de yaptı: İki adam; birisi konuşmaz; hiçbir şeye gücü yetmez, efendisi/yöneticisi üstüne sadece bir yük. Efendi onu nereye gönderse hiçbir hayır getiremez. Şimdi bu adam, dosdoğru bir yol üzerinde bulunup adaleti özendiren kişi ile aynı olur mu?"

Erich Fromm (ölm. 1980) eserlerinden birinin adını **'On Disobedience' (İtaatsizlik Üstüne)** koymuştur. Bu eserin küçük adı, onun mesajının da özetidir: **'Why Freedom Means Saying No to Power' (Özgürlük Neden Otoriteye Hayır Demek Anlamındadır?)** Fromm bu isimlendirmesiyle, âdeta, Kur'an'ın Zühruf suresi 54-56. ayetlerinin mesajını özetlemiştir.

FİRAVUNÎ YÖNETİMLERDE ZORBALAR SİSTEMİ

'Allah'ın gölgesi' diye kutsanan ama aslında 'Allahın belası' olan Ortadoğu despotları, raiyyelerini sadece kendileri horlayıp süründürmekle kalmamış, yaşattıkları 'çeteler sistemi' ile de ayrı bir zulüm ağı örmüşlerdir halkın başına. Osmanlı düzenindeki 'zorbalar' gerçeğini unutmayalım. Tabiî ondan önce şunu unutmayalım:

Osmanlı düzeninin bizatihi kendisi, esası itibariyle bir zorbalar ve zorbalık düzenidir. Tarihi boyunca hiçbir hüccet üretmeyen bu düzen, yürüttüğü zorbalıkla büyük bir kudret imparatorluğu olmuştur ama bu sahte ve devşirme kudret, yaratıcı bir yapıya dayanmadığı için çöküşten kurtulamamış ve asırlarca zorbalıkla yönettiği kitleleri en sonunda sürünen yığınlara dönüştürmüştür.

Osmanlı'daki zorbalık düzeninin kutsanıp tebcil edilmesinde maske ve araç olarak, temel niteliği zulme karşı çıkmak olan İslam dini kullanılmıştır.

Osmanlı'nın bütün zorba icraatına 'cihat' ve 'îla-i kelimetillah' damgası vuran kurum, şeyhülislamlıktır.

O icraat cihat ve îla-i kelimetillah idiyse uğranılan bu akibet nedir? Yoksa Allah kendisinin adını yüceltenleri rezil ederek onlardan intikam mı alıyor? Yani Allah za-

lim mi? Elbette ki hayır. O halde gerçek nedir?

Gerçek şudur: **Osmanlı'nın icraatı cihat falan değil, zorbalık ve çapuldu. Onun bunun ürettiği değerleri kendi sofrasına aktararak bununla kasılıp kabaran koca bir cüsse idi Osmanlı.**

Peki, Osmanlı büyük bir devlet değil miydi? Elbette ki büyük bir devletti. Ama şu söylediğimiz anlamda ve o çerçevede büyük bir devletti. Hüccete, yaratıcılığa, değer üretmeye dayalı bir devlet değildi; hazır yemeye, miras tüketmeye, onun bunun alm terine tasalluta dayalı bir kudret devletiydi.

Genel çerçevesiyle bir zorbalık düzeni olan Osmanlı düzeninde, terimsel anlamıyla zorbalar, devlete problem çıkarıp sıkıntı yaratmasınlar diye, devlet tarafından sürekli beslenen ve okşanan kendine özgü eşkıyalık ekipleridir. Devlet, bütün tarihi boyunca bu eşkıyalık kurumu ve eşkıyalarla paralellik veya entegrasyon içinde yaşamış, yaşamak zorunda kalmıştır. Çünkü kendi devlet felsefesi de böyle bir zihniyete dayanıyordu. Mecburen kendisini sürekli tehdit eden zorbalara durmadan yem ve prim vermiştir. Bu yem ve primlerin tümü halkın sırtından ve canından veriliyordu. Son dönem Osmanlı tarihçisi **Ahmet Refik** bu zorbalar sisteminin vicdansız ve imansız icraatını çok güzel anlatmıştır. Devletin halkın malı ve kanıyla besleyip finanse ettiği zorba ekiplerle ilgili birkaç paragrafı, kısmen sadeleştirerek verelim:

Kara Yazıcı:

Osmanlı zulmüne karşı ayaklananlar, önce halkı zalim devlete karşı koruyan birer merhamet öncüsü kesiliyor,

daha sonra, istedikleri güce ulaştıklarında bizzat kendileri birer zulüm aracına dönüşüyorlardı. Ünlü zorbaların hayat ve faaliyetlerine şöyle bir bakmak bu gerçeği açık seçik görmemizi sağlayacaktır. İlk örneğimiz, ünlü zorba Kara Yazıcı olacaktır. Ahmet Refik'i izleyelim:

"O devirde, başına toplanan binlerce insanı devlet şeklinde idare ederek divan hükümleri tarzında hükümler isdar eyleyen bir Sekban bölükbaşı vardı ki, o da Kara Yazıcı Abdülhalim idi."

"Kara Yazıcı'nın faaliyeti 1598 senesinde başladı, 1601 senesi sonlarında kendisinin vefatını müteakip de senelerce devam etti."

"Devlet ricali için Anadolu meselesi mühimdi. Bununla beraber, Anadolu'ya namuslu, zulümden ve rüşvetçilikten kaçınan kadılar ve mütesellimler (vergi tahsildarları) gönderilmedikçe bu ayaklanışların zuhur edeceği tabiiydi. Üçüncü Mehmed'in haris devlet ricali, bu noktayı nazarı itibara almaktan ziyade, Anadolu'da Osmanlı idaresinin zulmüne karşı kıyam edenleri ezmekle ihtiraslarına ve zevklerine serbest bir cereyan vermek siyasetini takip ediyorlardı."

"Anadolu'da bu kıyamı idare edenlerin gayeleri soygunculuk değildi. 'Osmanlı'nın elini o taraflardan tamamen kesmekti."

"Anadolu halkının mühim bir kısmı Osmanlı idaresinden kurtulmak istiyordu. Çekilen zulüm hakikaten tahammül edilecek gibi değildi. Osmanlı idaresine husumet o derecede idi ki, Kara Yazıcı ölür ölmez adamın cesedini parçalayıp her parçasını bir yere defnetmişler. Taki Osmanlı bulup ateşe yakmıyalar."

"Osmanlı idaresini, Osmanlı vezirlerini Anadolu'da seven yoktu. Zulümlerinden ve tasallutlarından herkes bıkmıştı. Hatta kalede, Hasan Paşa ile beraber kalan halk bile Kara Yazıcı'nın halefine taraftarlık ediyorlardı. Bu sebepten, Anadolu halkı Osmanlı tarihçilerinin kitaplarında bile 'Türkü bedbaht' diye yadediliyordu."

"Esasen Anadolu'nun büyük kısmı Osmanlı idaresinden çıkmıştı. Sivas'ta Alaca Atlı Ahmet Paşa, Erzurum'da Tavil ile Kara Sait, Karaman'da da Deli Hasan hükümrandı. Deli Hasan Kütahya'yı bile elde etmişti. Anadolu bu vaziyette olduğu gibi, Saray da Sipahiler tarafından sıkıştırılıyordu. Halkın istediği, hak ve adalet, sükûn ve istirahatti. Devlet ricali ise, şeyhülislamına varıncaya kadar, menfaatlerinden başka bir şey düşünmüyorlardı." (Ahmet Refik, ***Zorbalar***, 5-12)

Dağlar Delisi:

"Dağlar Delisi öyle bir devirde yaşamıştı ki, Anadolu, Osmanoğulları'nın saltanatına karşı ayaklanmıştı. Celalilik namı altında husule gelen bu galeyan, vakıa Anadolu halkını ezmek dolayısıyle muzır, imhası elzem bir hareket idi; fakat milleti de, memleketi de zevkine, sefahatine, ricalinin cehaletine kurban eden sarayın mülk ve devlet namına muzır icraatına mani olmak noktai nazarından da Türkün canlılığını, cevvaliyetini, kahır ve istibdada karşı tuğyan ve isyanını gösteriyordu. O zamanlar Anadolu'da yaşayan Celali zorbalar ile saltanat makamı, âdeta birbirini imhaya uğraşan, karşı karşıya gelmiş iki kuvvetti. Hatta Kalenderoğlu, Muslu Çavuş'a gönderdiği bir mektupta şöyle diyordu:"

"Serüvenim malumdur. Ahdine ihanet eden Osmanlı-

lar mütegallibe olmağla gururları kemale irüb âleme cevrücefayı ilke edindikleri için taatlerinden yüz çevirüb izharı hulusu terk eyledikden sonra Mıhalıç ve Aydın ve Saruhan ellerini yağma ve talan eyleyüb sayısız ganimetle döndük."

"İstanbul nazarında Anadolu, yalnız kuvvetinden ve servetinden, canından ve kaynaklarından istifade olunur bir kuvvet hazinesiydi."

"İstanbul, Anadolunun kanını emerek yaşıyordu. Anadolu da İstanbul'un bu musallat olmuş hâkimiyetini anlıyordu. İlk fütuhat zamanlarında payitahta ve saltanata karşı gösterilen merbutiyet za'fe uğramıştı. Sebebi: Padişahların aczi, valilerin zulmü, halkın cehalet ve istibdat yüzünden perişan olması, mevcudiyetlerini muhafaza için sergerdeleri ve zorbaları kendilerine halaskâr addetmeleriydi."

"Naima diyor ki: 'Zorbaların serçeşmesi Dağlar Delisi, Süleyman nam piri nâdan ki ol taifenin en yücesi mesabesinde koca bir dengesi bozuk sipahi idi. Cümle Beyşehri ve Seydişehri ve Bozkır havalileri, belki Larende ve Konya sipahileri ve sair eşkıya onun bağlılarıydı."

"Anadolu'da muvaffakıyet ihrazı için Dağlar Delisi'nin nüfuzuna ihtiyaç vardı. Osmanlı ordusunun muazzam kuvvetini teşkil eden Sipahiler, Dağlar Delisi'nin ve emsali zorbaların emirlerine bağlıydı. Hepsi de Dağlar Delisi'ni velinimet bilirler, emrinden dışarı çıkmazlardı. O, bu nüfuzuna kendi de vakıftı. Hatta Hüsrev Paşa'nın Bağdat seferinde Osmanlı hanedanı hakkındaki hissiyatını tamamile izhar etmişti."

"Dağlar Delisi Osmanlıların muvaffakıyetini istemezdi.

Gördüğü hizmeti ancak para ve menfaat mukabilinde yapardı. En ziyade düşündüğü, emrindeki kuvvetlere dayanarak hayatını ve refahını temin eylemekti. Bunun için kendisinin yegâne kuvvetini teşkil eden Sipahilerin yürüyüşünü muvafık görmedi."

"Dağlar Delisi'nin bu zihniyeti gösteriyordu ki, hükümetle millet beyninde emniyet, itimat, karşılıklı samimiyet yoktu. Bu sebepten millet efradı da kendilerini hükûmetin istibdadından, aczinden, idaresizliğinden, hatta insafsızlığından kurtarabilecek zorbalar ve eşkıya etrafına toplanmışlardı. Bu zorbalar Anadolu'da, etraflarına toplanan halkın mümessilleri mesabesinde idi. Dördüncü Murat devrinde Dağlar Delisi Süleyman, âdeta zorbaların besleyici pınarı idi."

"Halk mesut olmadıkça, İstanbul'da kubbe altında oturmayı milleti soymak için dayanak edinen dimağlar yaşadıkça, padişah, saltanatını muhafaza etmeyi milletin refahına tercih ederek devletin idaresini muhterislere ve naehilellere bıraktıkça, memlekette pek çok Dağlar Delisi'nin zuhur edeceği aşikardı. Gerçekte de öyle oldu"

"Dağlar Delisi Bağdat seferine gitti, avdette 'hatfi enf'den (ecelinden) vefat etti. Fakat zorbalık baki kaldı. Anadolu gene zulüm altında ezildi. Şimdi de başka zorbalar, Dağlar Delisi'nin zalim yoldaşları hüküm sürüyorlardı: İlahi Beyler, Rum Mehmetler, koca zorbaya hakiki şerrülhalef olmuşlardı." (Ahmet Refik, ***Zorbalar***, 13-18)

Deli İlahi:

"Çirkinliğiyle ünlü bu Türk zorba, Dağlar Delisi'nin ye-

ğeniydi. Dağlar delisi'nin ne kadar etbaı varsa, Konya sipahileri, civardakı eşkıya, kâmilen Deli İlahi'nin maiyetine geçmişti. Beyşehri sancağında Deli İlahi'den başka kimsenin hükmü geçemezdi. O derecede ki, Deli İlahi ne Padişahın emrini ne Divan'ın hükmünü, hiçbir şeyi dinlemezdi."

"Sadarete geçenler şahsî menfaatlarinden başka bir gaye takip etmedikleri gibi, sadareti veren padişahların da saltanatlarını muhafazadan başka bir emel besledikleri yoktu."

"Diğer taraftan, halk zorbalar elinde inliyordu. Dördüncü Murat'ın gençliği, validesi Kösem Sultan'ın beceriksizliği milletin sefaletine sebebiyet vermişti. Koca devleti idare edecek, halkı zorbalar elinden kurtaracak, Osmanlı idaresinde doğmak felaketine uğrayan zavallı Türkleri insanlığın ve medeniyetin saadetlerine nail edebilecek hiçbir zeka, hiçbir kuvvet, hiçbir şahsiyet yoktu. Maamafih sadarete göz dikenler pek çoktu. Fakat hiçbiri de devletin yaralarını tedavi edecek, padişaha rehberlik eyleyecek, milleti şakavet ve zorbalık devrinden kurtaracak irfan ve zekaya sahip değillerdi. Şahsî ihtirasını tatmin için sadarete geçmenin milliyet namına hakaret olduğunu kimse idrak edemiyordu. Hususile padişaha rehber olmak, milleti saadete îsal etmek için geçilecek olan bu mevki, kendisine ehil olmayanların helakine de sebep oluyordu."

"İstanbul'da sadaret kavgaları, eşkıya rezaletleri hüküm sürerken, Anadolu'da hükûmetten ve himayeden mahrum yaşayan halk hemen her gün soyuluyor, adi bir eşkıyanın keyfine ve ihtirasına âlet oluyordu."

"Deli İlahi halkı yalnız kendi zulmile bîzar eylemez-

di. Kethüdası Sarı Mustafa bile kendisine karşı ayağa kalkmayanları sopa ile döğer, zorbası Deli İlahi de bu cürümden bilistifade yirmi bin akça ceza almaktan geri durmazdı. Memleketin ulema ve fuzalası Deli İlahi'nin şerrinden yurtlarını terk ederlerdi. Deli İlahi bundan bir kat daha memnun olur, gidenlerin mallarını zapteder, adamlarını eziyetler ve cefalarla bîzar eylerdi. Şehrin kadısı bile Deli İlahi'nin emrine tabi idi. İstediği bir şey için derhal kadıya haber gönderir: 'Şunu şöyle yazsun!' diye bir emir verirdi. Deli İlahi'nin emri ister şerî, ister gayrişerî olsun, ifa edilmemek gayrikabildi. Emrine itaat etmeyenleri ıssız yerlere sürdürür, akabinde de idam ettirmekten geri durmazdı."

"Deli İlahi, Konya için bir felaketti. Kuvvet ve satveti o derece artmıştı ki, ciride bile çıktığı zaman, maiyetinde şalvarlı, müzeyyen kıyafetli adamlar götürür, kibrinden halka selam bile vermeye tenezzül etmezdi. Hatta 'mizah yüzünden sövse bile ol kimse bugün Ağa bana iltifat eyledi, deyu sevincinden postuna sığışmaz olurdu.' Deli İlahi'nin zulmü halkı o derece ürkütmüştü ki, emrinden çıkmaya kimse cesaret edemezdi. Bağdat seferinde Çerkes Ahmet Paşa Karaman Beylerbeyisi olduğu zaman, vergi tahsildarlığına Deli İlahi'yi tayin etmişti. Sebebi de pek aşikardı: Çünkü vilayete kimi gönderse, on para tahsil edemeyecekti. Deli İlahi esasen memleket için felaketti. Bu sefer resmen mütesellim olunca, artık ne derece zulmedeceği aşikardı. Filhakika böyle oldu: Deli İlahi devre çıktı. Konya, Niğde, Seydişehir, Akşehir taraflarını dolaştı. Astı, kesti, biçare halktan o kadar para topladı ki, neticede paşaya lütfen 'azıcık bir şey' gönderdi, kendi de Seydişehir'e çekildi, kemali afiyetle paraları yemeye başladı."

"Esasen Anadolu'da şakavet edenler, halkı daha ziyade

bir salahiyetle soymak için İstanbul'a gelirler. Saray'a müracaat ederler, kendilerini teskin fikriyle gördükleri iltifatı halkı ezmek için resmî bir vazife telakki eylerdi."

"Zavallı halk! 'Şer'î olduğuna kail olmadığı bir dava için de hiç ses çıkaramazdı. Fakat acaba 'şer'î davalarını fasleden var mıydı? Memlekette hangi iş şer'iydi? Memuriyetler para ile satılır, şeyhülislamlar para ile kadı nasbederlerdi. Ahizade Hüseyin Efendi gibi müftiler birbiri ile uğraşırlardı. Biçare halk, anlamadığı, bilmediği, lisanını bile idrak edemediği ahkâma körükörüne itaat eder, ne zaman sefalet ve felakete uğrasa, ne zaman bir ümit, bir kurtuluş ışığı görmek istese: 'Şer'î davamız vardır' diye kıyam etmek ister, necat ve felahı şeriatten ümit ederdi. Bilmezdi ki, memlekette şeriat yoktu. Şeriat menfaat, meşihat menfaat, adalet menfaattı. Ulûfesini, tımarını, zeametini, hassını temin edenler, milyonlarca halkı şeriat vesilesile aldatırlar, öldürürler, asarlar, ateşlere salarlardı."

"İstanbul'da sönmeyen, hiçbir vasıta ile sükun bulmayan bir şey vardı: Vezirlerin ihtirası." (Ahmet Refik, *Zorbalar*, 19-27)

Katırcıoğlu:

"Sultan İbrahim, Atmeydanı'nda İbrahim Paşa Sarayı'nın samur döşeli odasında Telli Haseki ile meşgulken, Anadolu feci bir vaziyette idi. Anadolu sipahileri, gördükleri hizmetlere mukabil alacakları sancakları bile, İstanbul'da devşirmelikten yetişen Mustafa Paşa'ya rüşvet vererek elde etmeye muvaffak olabiliyorlardı. Anadolu'da sancak sahibi olanlar ve halkın rızıklarını ellerinden alanlar ise, Sultan İbrahim'in saraylılarına ve

kethüda kadınlarına intisap veya onlarla izdivaç etmek şerefine nail olanlardı. Anadolu'nun en mahsüldar yerleri bunlara peşkeş makamında ihsan olunuyordu. Mesela, Dergâhı Ali Çavuşlarından Ahmet, henüz sabi iken çavuşluğa nail olmuş, nihayet saraylı musahibelerden birile evlenmiş, bu sayede Haseki sultanlardan birine kethüda olduktan sonra, sultanın nüfuzu sayesinde bir kere Yeniçeri Ağalığına, badehu Anadolu eyaletine nail olarak Ahmet Paşa olmuştu."

"Katırcıoğlu, Haydaroğlu'nun 'yarar pehlivanı' idi. Her ikisi de büyük bir memnuniyetsizlik içinde idi. Haydaroğlu, Sultan İbrahim'in veziri Hezarpare Ahmet Paşa'ya bir sancak için otuz bin kuruş vermişti. Şimdi o da Katırcıoğlu ile beraber Akşehir ve Ilgın arasında kervanlar çevirerek verdiği paraları hacılardan çıkarmaya çalışıyordu." (Ahmet Refik, age. 35-39)

Deli Birader:

"Sultan İbrahim, Topkapı sarayının örtülü odalarında, feryatlar, şikâyetler, inkisarlar arasında yok edildi. **Osmanlı Devletinin idaresi Ağaların eline geçti. Artık ortalık düzelecek, Sultan İbrahim devrindeki fenalıklar, irtikaplar, zulümler bir daha tekerrür etmeyecekti. Sarayda, yeni padişah Sultan Mehmed'in hiç hükmü yoktu. Bütün idare büyük Valide Kösem Sultan'ın elinde idi. Saltanat, Valide Sultan'da, hükümet ağalarda idi."**

"Halkı kurtarmak için isyan edenler, Sultan İbrahim'i tahttan indirip yok edenler, şimdi halkı kendileri soymaya başlamışlardı."

"Ağaların saltanatı hengâmmda Deli Birader en nüfuz-

lu zenginlerden oldu. Mukataat ve cizye işlerile uğraştığı gibi, kendisine hususi bir mansıp da verildi: Çingene Beyliği. Deli Birader bu mansıbın gelirleri ile epeyce bir servet cemetmişti."

"Nihayet, Deli Birader yakalandı. Yenikapı semtinde, dostlarından birinin evine saklanmıştı. Daha tutulduğu gün, yeni Sadrıazam Siyavüş Paşa sarayında cellada teslim edildi. Birkaç saat sonra, cesedi sair arkadaşları ile beraber, Sultan Ahmet meydanında, çınar dallarında sallanıyordu." (Ahmet Refik, age. 43-48)

Şaban Ağa:

"Osmanlı tarihinde intisapla nüfuz kazanan pek garip simalar vardır. Şaban Ağa bu simaların en mühimlerindendir." (Ahmet Refik, ***Zorbalar***, 49-50)

"Şaban Ağa, Dördüncü Mehmet devrinde Sarayın ileri gelen sahsiyetlerindendi. Eyüpsultan'da otururdu. Saraya intisabına en ziyade Melekî Kalfa'nın tesiri olmuştu. Meleki Kalfa, Sultan Mehmed'in Validesi Turhan Sultan'ın gözdelerindendi. Şaban Ağa da Valide Turhan Sultan'ın kahveci başısıydı. Bunlar Saray'da birbirleriyle tanışmışlar, Melekî Kalfa içeriden, Şaban Ağa dışarıdan paralar alarak, hediyeler kabul ederek iş görmeye başlamışlardı. Turhan Sultan devri başladığı zaman, Şaban Ağa'nın nüfuzu fevkalade idi. İlk memuriyet olmak üzere derhal bölük ağalığına tayin olunan, daha sonra Tarhuncu Paşa'nm sadaretinde yüz otuz akça ile tekaüt edilen Şaban Ağa, bu muvaffakıyetinden dolayı pek memnundu."

"Şaban Ağa bu suretle Karun'u kıskandıracak kadar mal

ve eşya toplamayı başarmıştı. Şaban Ağa'ya işlerini gördürenler memnun oldukları gibi, yanına varmaya tenezzül etmeyenler de Ağa'nın nüfuzundan yürekleri yanar, koca saltanatın cahil ellere düştüğüne esef ederlerdi."

"İstanbul'da sadaret tebeddülü olduğu vakit Şaban Ağa'ya müracaat edenler eksik olmazdı. Vüzeraya mahsus olan azil ve nasıb umûruna müdahale ederdi. Hatta İbşir Paşa sadarete davet olunduğu zaman, Saray'da Sadrıazam intihabı için toplanan heyet arasında Melekî Kalfa ile beraber Şaban Ağa da hazır bulunmuştu."

"Şaban Ağa Saray'ın en mühim adamlarından sayılırdı. Aziller ve atamalar hemen tamamen Ağa'nın elinde idi. Fakat halkın bu nüfuzdan müteessir olduğuna şüphe yoktu. Şaban Ağa'ya müracaat edenler, izzetinefisten, haysiyet ve vakardan mahrum kimselerdi. Bu nüfuzun uzun müddet devam etmeyeceği tabiiydi. Filhakika öyle oldu: Süleyman Paşa'nın sadaretinde akça meselesi İstanbul'u altüst etti. Müthiş bir isyan Şaban Ağa'nın da, onu himaye edenlerin de son saatlerine feci bir mukaddime teşkil eyledi."

"İçlerinden biri ileri atılmış, arzularını dinleyen padişaha yüksek sesle bağırıyordu: 'Fireng-i bedrenk galib ve ehli İslam mağlup olmakdadır. Gayret ve hamiyet nerede kaldı!' Bu nutuk pek uzundu. Haris ve cahil bir zümrenin nüfuzu, Padişah'ın idareyi ehli olmayan ellere bırakması şikâyetin başlıca noktalarını teşkil ediyordu. Nihayet nutuk bitti, cepten bir defter çıktı. İsimler sırasıyla okunmaya başlandı. İsimler içinde Şaban Ağa'nın da adı vardı. Sultan Mehmet şaşırmıştı. Katilden vazgeçmelerini, nefy ile iktifa etmelerini söyledi; fakat Ağalardan şu cevabı aldı: 'Hayır, katlolunmadıkça feragat itmeziz.' Aradan birkaç dakika geçti, Saray duvarlarından,

biri siyah olmak üzere üç ceset atıldı. Ertesi gün, Sultan Ahmet'teki çınar dallarından sarkan cesetlerin arasında devlet ricalinin pek iyi tanıdığı bir sima da vardı: Şaban Ağa. İple boğazından asılmış, dalların birinden boylu boyuna sarkıyordu." (Ahmet Refik, 50-54)

DİNCİ İKTİDARLARIN İSTEDİKLERİ

Dinci iktidarlar, özellikle Osmanlı tağutizminin genetiğini tevarüs eden dinciler, işte bu zorbalar düzeninin aynısını istiyorlar. "Osmanlı Osmanlı!' diye bağırıp durmalarının sebebi, budur.

Günümüz firavunî despotizmlerinin zorbaları elbetteki eskiye nispetle çok değişik unvanlar, meslekler ve meşrepler taşımaktalar. İş adamları, din baronları, kan içen mafya efeleri, parti şefleri, tarikat şefleri bu çağdaş zorbaların başta gelenleridir. Kur'an, bunları **'sâdet'** (efendiler) **'kübera'** (eşraf, seçkinler, büyükler) diye anmakta ve tümünü lanetlemektedir.

Bütün bu melanet kadrolarının ortak, değişmez kabul ve kanaati şudur:

Özgür birey olmayacak, raiyyenin değişik parçalarını kendi hesap ve üslûbuna göre güdecek ama baş tağut padişah veya sultan ile uyum içinde olacak bir 'alt firavunlar ordusu' (âli firavun) sahnede devamlı hareket edecek. Günümüzde bu hayalin ifadesi, Osmanlı özleminden daha çok 'başkanlık sistemi' isteğidir. Oradaki 'başkanlık', etrafı kandırmak için kullanılan morfin türünden bir söylemdir. Sözün gelişidir. İstedikleri, yukarıdan beri anlattığımız 'zorbalar düzeni'ni yerleştirmektir.

Bugünün Ortadoğusuna, o arada Türkiyesine bakın!

İcraatı akla ve Kur'an'a tamamen aykırı despotik kadrolar, yönettikleri kitle tarafından 'Allah'ın vekili, gölgesi' ilan ediliyor. Bu tağutî kadrolar, Maun harcamalarıyla kurulmuş zulüm ve israf saraylarında oturtuluyor, onlara din adına sürekli destek veren din baronları, havuz medyası Nemrutları, havuz talancısı Karun çeteleri, papaların, kardinallerin rüyada bile göremeyeceği imkânlarla taltif ediliyor. Ve bu Maun israfının finansmı alın terleriyle yapan halk, kendisine bunları reva görenleri sürekli ödüllendirip taçlandırıyor.

Lütfen, söyleyin: Allah, böyle bir kitleye rahmetiyle muamele eder mi?

FİRAVUNLUK PSİKOZU

Psikoz tabiri, kişiliğin bütünlük ve tutarlılığını tahrip eden ruhsal bozukluklar için kullanılır. Psikozlar genellikle toplumsal sarsıntıların ürünü olarak vücut bulur. Kur'an, firavunluk psikozunu yaratan 'toplumsal sarsıntı'nın, zulme teslimiyet ve zalimlere itaat olduğunu söylüyor. Firavunluk psikozunun İslam dünyasını, o arada Türkiye'yi istila etmesinin arkaplanında da bu var. **"Gelen ağam, giden paşam"** veya **"Bana dokunmayan yılan bin yaşasın"** çizgisini de aşıp, zalimlere itaati meziyet, hatta kutsal meziyet gibi gösteren toplum katmanları Ortadoğu'yu kasıp kavuran firavunluk psikozunun temel besleyicisi olmuşlardır.

FİRAVUNLUK PSİKOZUNUN TEMEL BELİRTİLERİ:

Dini Politik Araç Olarak Kullanmak:

Kur'an'da firavunun adı din baronu Hâman'la daima birlikte anılıyor. Ve Musa'nın uyarı görevinin muhatabı olarak Firavun-Hâman-Karun üçlüsü birlikte geçiyor:

"Yemin olsun, Musa'yı da ayetlerimizle ve apaçık bir kanıtla göndermiştik, Firavun'a, Hâmân'a ve Karun'a göndermiştik de onlar şöyle demişlerdi: 'Tam yalancı bir sihirbazdır bu!" (Mümin, 23-24)

Dikkat edilirse Musa'nın hitabı onların üçüne birden ve Musa'ya ret cevabı da onların üçünden birden geliyor.

Hâman (Aman, Amen, Amon, Ammon, Amun, Hammon), firavunlar Mısırındaki Amon rahiplerinin liderlik makamına unvan olarak kullanılan bir sözcüktür. Yani bir isimden çok bir unvandır. Kur'an'ın verileri kadar tarihsel verilerden de anlaşılıyor ki, bu Hâman, Firavun'un aynı zamanda mimarî (özellikle dinsel binaların yapımında) ve maliye işlerinde de güvenilir bir danışmanı ve bürokratı idi. Musa'nın tebliği zamanında iktidarda olduğu düşünülen Firavun II. Ramses'in, Hâman'ı dinsel yetkiler yanında siyasal ve malî yetkilerle de donattığı anlaşılıyor.

Bu Hâman'ı, MÖ V. yüzyılda yaşamış Pers kralı'nın veziri Hâman'la karıştırmayalım. Ahdi Atîk'teki Hâman bu ikincisidir.

Firavun, en yakın paraleli olan Hâman'da sembolleşen başrahipliği babadan oğula geçen bir mevki haline getirerek, güdümdeki din bünyesine sıkıntı yaratacak unsurların sızmasını önlemiştir. Şunu da unutmayalım:

Firavun'un o ünlü ve anlı şanlı sihirbazları, esasında din sınıfı veya ruhanî sınıftır. O devirle ilgili bilgi veren kaynakların tümü, bu sihirbazların en azından aynı zamanda birer din temsilcisi olduğunu bildirmektedir. Yeni bir dini temsil eden Musa'nın karşısına sürekli bu sihirbazların çıkarılması tesadüf değildir.

Sihirbazlar, illüzyon yani kandırma sanatının ustalarıdır. Kur'an'ın, halkı Allah ile aldatıp kandıranlardan şikâyetini unutmayalım. Din adamları denen 'şeytan evliyası' her devirde en gözde sihirbazlar olmuşlardır;

çünkü her devirde en gözde aldatıcılar onlardır. Şunu da kayda geçirelim: O devirde dini temsil edenler aynı zamanda 'kâhin' sıfatı da taşıyordu. Hatta Tevrat, Musa'nın kardeşi ve tebliğ arkadaşı olan Hz. Hârun'u da kâhin olarak anmaktadır. (bk. Ahdi Atîk, sayılar, 16/10; Yeşu, 14/1, 19/1, 21/1, 24/33)

Bir önemli nokta daha: Firavun'un seçkin heyeti, sihirbazları Musa tehlike ve tehdidine karşı uyarırken onlara şunu söylüyor:

"Bu adam gerçekten çok bilgili bir büyücü. Sizi toprağınızdan çıkarmak istiyor. Ne diyorsunuz?" (A'raf, 109-110)

Sihirbazlıkla topraktan çıkarılmanın alakası nedir? Şudur: **Firavunlar Mısırında, toprakların önemli ve çok değerli bir bölümü, din adamlarına tahsis edilmişti. Musa dini egemen olursa bu tahsis sona erecek ve din adamı zümresi saltanatını yitirecekti.**

"Din adamlarının, merkezî siyasal yapıya dayalı firavun yönetimi öncesinde, özerk bölgelerde yerel vergileri topladıkları, ancak merkezî siyasal hâkimiyetin kurulmasıyla bunun kaldırılarak firavun/kraldan maaş almaya başladıkları bilinmektedir. Bu, Eski Mısır'da din adamlarının normal halde hangi fonkisiyonu ifa ettiklerini göstermek bakımından önemlidir." (Ali Sayı, ***Musa,*** 24)

Firavun'a Uyarlanmış Din Dışında Bir Dine İzin Vermemek:

Firavunlar Mısır'ı dinsiz bir Mısır değildir; tam aksine,

dinin birinci dereceden rol oynadığı bir ülkedir.

Firavun da dinsiz değildir. Musa'nın dinine karşı konan ve savunulan bir dini vardır. O dinin tanrıları var. Belli ki o bir şirk dinidir ve bunun için Musa'nın tevhidinden rahatsız olmaktadır. Kur'an bu gerçeği kendine özgü kelam güzelliğiyle vermektedir. Firavun'un seçkin danışmanları ona Musa ile ilgili olarak şöyle diyorlar:

"Firavun kavminin kodamanları dediler: 'Musa'yı ve toplumunu, yeryüzünü fesada verip seni ve ilahlarını terk etsinler diye mi bırakıyorsun?" (A'raf, 127)

Kur'an bu firavun dininin adını, Yusuf suresinin 76. ayetinde deşifre etmiştir: **'Dinü'l-melik'** (kralın, sultanın dini)

Dahası: Firavun, tanrılarla yüz yüze görüşebildiğini propaganda ekipleri aracılığıyla halk arasında yaymaktadır. (bk. Ali Sayı, 207, 225) Bütün firavunî liderler bunu bir biçimde yaparlar. Bir kere, kendilerinin yarı ilah olduğu zaten kabul edilmektedir. Bu yarı ilah adamlar, tanrılarla veya Tanrı ile bir biçimde görüşebilirler. Veya Ortadoğu yarı müşrik toplumlarında olduğu gibi, Tanrı ile görüştüğü kabul edilen sarıklı iblisler (Kur'an bunlara şeytan evliyası diyor) tarafından desteklenip kutsallaştırılırlar.

Daha kötüsü de var: Bu firavunî zorbalar, şeytanî propaganda ağlarının içinde görevlendirdikleri yardakçıları tarafından 'Allah'ın bütün niteliklerini benliklerinde toplayan insan' olarak nitelenmek suretiyle dokunulmaz ve aşılmaz ilan edilirler.

Bütün bunlar, firavunun saltanat dininde yerleştirilip il-

keleştirilmiş müşrik kabullerdir ki günümüz dünyasının İslam coğrafyalarında aynen yaşatılmaktadır.

Kısacası, Firavun, kendine özgü bir şirk dininin temsilcisi olarak görülüyor. Bir panteon var ve onun başı olarak kendisini görüyor. Firavunlar sadece krallar değildir, tanrı-krallardır. Ne ilginçtir ki, Mekke şirkindeki panteonun başı Allah iken, Firavun şirkinde panteonun başı, Firavun'un bizzat kendisidir.

Dinin istismarı, giderek, sömürülen dinin dışında bir dine izin verilmemesini gerektirmiştir. Gerçekten de Firavun, toplumunun yönetimce onaylanmayan bir Tanrı inancına itibar etmesine izin vermemekte, daha doğrusu böyle bir farklı inanca itibar etmeyi bizzat firavunun iznine bağlamaktadır:

"Dedi: 'Benden başka ilah edinirsen, yemin olsun seni zindanlıklar arasına atarım." (Şuara, 29)

"Firavun dedi: 'Ey seçkinler topluluğu! Ben sizin için benden başka bir Tanrı tanımıyorum. Ey Hâman! Benim için çamurun üzerinde ocağı yakıp bana bir kule yap ki, Musa'nın Tanrısına ulaşayım. Aslında ben onun yalancılardan olduğunu sanıyorum." (Kasas, 38)

Firavun'un, kendi izni dışındaki dinlere göre ibadet edenleri işkenceler altında ölümlere gönderdiği, tarih kaynakları yanında bazı hadislerde de bildirilmektedir. Firavun'un özellikle yabancı inançtaki annelere karşı çok acımasız olduğuna vurgu yapılmaktadır. İbn Hanbel'in kayda geçirdiği bir hadise göre, Firavun, Allah'ın birliği yolundaki Musa tebligatına inanan ve ibadetlerini bu inanca göre yapan bir kadını çocuklarıyla birlikte yaktırarak öldürtmüştür. (İbn Hanbel, ***Müsned,*** 1/309; Ali Sayı, 32)

Demek oluyor ki, Firavunluk psikozuna tutulan bir zorba veya diktatör, kendi düşündüğü gibi düşünmeyen insanlara, özellikle annelere çok öfkelenmekte, onların, çocuklarıyla birlikte işkenceler altında helâk olmalarmdan ayrı bir sadist zevk duymaktadır.

Hukukun Firavun'un İradesiyle Eşitlenmesi:

Firavun yönetiminde hukuk, firavun'un iradesiyle uyuşma anlamında hukuktur. Aksi halde ona hukuk denmez, isyan veya karşı çıkışın maskelenmesi denir.

Firavun yönetiminde yargılama bir hukuksal işlev olmaktan çok Firavun'un lütuf veya gazabının gösterilmesi olayıdır. Onun içindir ki, Firavun tağutlar, raiyyeleştirdikleri kitleyi kandırmak için sık sık **"Merak etmeyin, rahmetimiz gazabımızı örtecektir"** diye nutuk atarlar. Bu sözleriyle Allah'a ait bir niteliği kendilerine mal ederek koyu bir şirke düşmenin yanında hukuku, egolarının iradeleriyle eşitlemek gibi ağır bir insanlık suçu işlediklerini de farkında olmadan ortaya koyarlar.

Gerçek şu ki, Firavunî bir toplumda, özellikle bu bir Emevî faşizmi sergileyen türden firavunluk ise "Otoriteye gösterilmesi gereken saygı, beraberinde onu sorgulamaya ilişkin yasağı da taşır. Diktatör, buyrukları, yasaklamaları, ödül ve cezaları için açıklama yapma lütfunda bulunabileceği gibi, bundan kaçınabilir de. Ama bireyin onu sorgulamaya ya da eleştirmeye hiçbir zaman hakkı yoktur. Eğer diktatörü eleştirmek için bazı nedenler varmış gibi görünüyorsa, despota göre, yanlışlık yapmakta olan bireydir ve böyle birinin eleştiriye cesaret etmesi suçlu olduğunun ipso facto kanıtıdır."

"Despotun üstünlüğünü onaylama ödevi birkaç yasaklamayı da beraberinde getirir. Bunlardan en kuşatıcı olanı, insanın kendisini despota benzer ya da onun gibi olabilecek şekilde hissetmesine karşı konulan yasaktır. Çünkü böyle bir duygu, despotun nitelendirilmemiş üstünlük ve biricikliği ile çelişecektir. Âdem ile Havva'nın gerçek suçları, daha önce de işaret edilmiş olduğu gibi, Tanrı'ya benzeme girişimleridir. Onlar bu meydan okuyuşları cezalandırılsın ve aynı zamanda yaptıklarını bir kez daha yineleyemesinler diye cennetten kovulmuşlardır. Diktatör sistemlerde despot, uyruklarından özce ayrı bir şey olarak kavranmaktadır. Onun başkalarınca ele geçirilemeyecek ve uyruklarınınkilerle hiçbir zaman karşılaştırılamayacak büyü, bilgelik, kuvvet gibi güçleri vardır. Ayrıcalıkları ne olursa olsun, yani o ister evrenin efendisi, ister yazgı tarafından gönderilmiş eşsiz bir önder olsun, diktatörle insan arasındaki temel eşitsizlik, diktatörcü vicdanın ana ilkesidir. Diktatörün biricikliğinin özellikle önemli olan yanı, onun bir başkasının iradesini izlemeyen tek kişi olması ayrıcalığıdır. O, istencini gösteren; bir araç değil, kendi başına bir erek olan, yaratan ve yaratılmamış olandır. Onun uyruğu olanlar, onun malıdır. Uyruklar diktatör tarafından onun özamaçları için kullanılır." (Fromm, ***Kendini Savunan İnsan,*** 149-150)

EVLERİN MESCİT EDİNİLMESİ

Firavun saltanatlarına özgürlükçü karşı çıkışın icaplarından ve göstergelerinden biri de firavun yönetiminin denetim ve kotarımındaki mabetlerde ibadet edilmemesidir. Çünkü Firavunî toplumun mabedinde ibadetin iki şekli söz konusu olabilir:

1. Allah'ın iradesine uygun ibadet. Bu ibadeti yapmaya kalkarsanız canınızı alırlar, en azından canınızı yakarlar.

2. Firavun'un iradesine uygun ibadet. Bu ibadeti yaparsanız Allah'a isyan etmiş olursunuz.

Yani Firavun mabedinde ibadet etmeniz durumunda ya Firavun'a düşman hale gelerek belaya uğrarsınız yahut da Allah'a düşman hale gelerek mahvolursunuz. Kur'an, bu muhteşem nükteye, kendine has üslup ihtişamıyla şöyle değinmektedir:

"Hiç kuşkusuz, mescitler/secdeler Allah içindir. O halde, Allah ile birlikte bir başkasına yakarmayın/Allah'ın yanında bir başkası için çağrıda bulunmayın. Allah'ın kulu kalkmış O'na yakarır, O'nun için çağrıda bulunurken/Allah'ın kulu kalkıp Ona dua ettiği, O'nun adına çağrıda bulunduğu için, onun üzerine keçeleşir gibi üşüşüyorlardı." (Cin, 18-19)

Firavun mabedinden uzak kalarak ruhu selamete çıkarmanın yolu gösterilmiştir: Herkesin kendi evini-barınağını mescit ve kıble edinmesi. Beyyine şöyledir:

"Musa'ya ve kardeşine şunu vahyettik: Kavminiz için, kendilerini yerleştirmek üzere Mısır'da evler hazırlayın! Evlerinizi kıble yapın/karşılıklı yapın ve namazı/duayı yerine getirin! İnananlara müjde ver." (Yunus, 87)

Kur'an, burada evlerin mescit edinilmesini, özgün tabiriyle 'evlerin kıble edinilmesini' istemektedir. Bu, ilk bakışta, Firavun yönetiminin müminlerin ibadetlerine musallat olmaları yüzünden ibadetlerin evlerde gizlice yapılması şeklinde değerlendirilir. Oysaki durum hiç de

öyle değildir. Böyle bir davranış firavunî bir toplumu konuştuğumuza göre tasrihe ihtiyaç bırakmaz; bunun için özel bir emir ve beyyine gerekmez. Çünkü baskı altındaki insanlar bunu zaten yaparlar.

'Evleri kıble edinin' beyyinesinin amacı ve mesajı çok başkadır. Bu beyyine, Firavun saltanatının kotarımındaki mabetlere devam ederek, oralarda görünerek firavun despotizmine dolaylı biçimde destek vermekten uzaklaştırma amacına yöneliktir. Emevî despotizmi sırasında, sahabe bunu bizzat uygulamış, Emevîlerin kotarımındaki camilere gitmemiş, namazlarını evlerinde kılmışlardır. Onlar, elbette ki şurada bahis konusu yaptığımız ayeti biliyorlardı.

Halkı Fırkalara Bölmek veya Ayrıştırıcılık:

"Gerçek şu: Firavun o yerde egemenlik kurmuş ve ora halkını fırkalara ayırmıştı. Onlardan bir topluluğu horlayıp eziyordu: Bu topluluğun erkek çocuklarını boğazlıyor, kadınlarına hayasızca davranıyor/kadınların Rahîmlerini yokluyor/kadınlarını hayata salıyordu. O, gerçekten fesadı yayanlardandı." (Kasas, 4)

Bu Kur'ansal mesajın ayrıntıları, elinizdeki eserin üçüncü bölümünün Kasas Suresi faslında verilmiştir.

Hakkın Güçte Olduğunu Kabul Etmek:

Hakkın güçte olduğunu kabul, firavun benliklerin temel kabullerinden biridir. Kur'an bu gerçeğe dikkat çekerken hakkı güçte görmenin sembol temsilcisi olan Firavun'u konuşturuyor:

"Firavun, toplumu içinde haykırıp şöyle dedi: 'Ey toplumum! Mısır'ın mülk ve yönetimi benim değil mi? İşte şu nehirler benim altımdan akıyor. Görmüyor musunuz? Yoksa ben şu zavallı, şu meramını anlatamayacak adamdan hayırlı değil miyim? Ona altın bilezikler atılmalı, yanında-hizmetinde melekler bulunmalı değil miydi?' İşte, toplumunu böyle horladı/aşağıladı, küçümsedi/ezdi; onlar ise ona itaat ettiler. Onlar, sapmış bir topluluktu." (Zühruf, 51-54)

Firavun zihniyetler, gücü hakkın göstergesi saydıklarından, zengin olmayı, paraya sahip olmayı ilahlaştırırlar. Ellerine geçen imkânları her şeyden önce para sahibi olmak için kullanırlar. Allah ile para yan yana geldiğinde parayı tercih ederler. Çünkü Allah, gücün hakta olmasını ister; oysaki paraya tapanlar, hakkın parada olduğunu iddia ederler.

Ekonominin Kontrolünü Elde Tutmak:

Bu eski Mısır'da nasıl idiyse sonraki krallık-sultanlık sistemlerinde, o arada, Osmanlı düzeninde de aynıydı. Osmanlı düzeninde de bütün ülke toprakları **'memâlik-i şahane'** yani padişahın mülküydü. Ne diyor Firavun:

"Firavun, toplumu içinde haykırıp şöyle dedi: 'Ey toplumum! Mısır'ın mülk ve yönetimi benim değil mi? İşte şu nehirler benim altımdan akıyor. Görmüyor musunuz?" (Zühruf, 51)

Firavun'un şu sözünün altına herhangi bir Osmanlı padişahının imzasını atsanız, ne tarih yadırgar ne de Osmanlı düzenini tanıyan bir araştırıcı.

Ekonominin kontrolünü elinde tutmak bütün firavun saltanatlarının baş silahı ve tek güvencesidir. Hz. Musa'nın, bu Firavunî güçten şikâyetçi olması boşuna değildir. Şu beyyineye bakın:

"Musa şöyle dedi: 'Rabbimiz! Sen, Firavun ve kodamanlarına şu iğreti hayatta debdebe verdin, mallar verdin. Rabbimiz! Senin yolundan saptırsınlar diye mi? Rabbimiz! Onların mallarını sil süpür, kalplerini şiddetle sık ki, acıklı azabı görünceye kadar inanmasınlar!" (Yunus, 88)

Musa'nın, Firavun diktatöryasına karşı kendisine destek sağlayan dokuz mucizenin birisi de bu ayette geçen **'tams'** (mal ve paraların yok olması) kavramıdır. Bu mesaj, mücadelede ekonomik gücün önemine metafizik bir dayanak sağlamaktadır. Bu dayanak iki türlü elde edilmektedir: Hak mücadelesini veren tarafın, öteki taraftan daha üstün bir ekonomik güce ulaşması, 2. Diktatör zalim tarafın ekonomik gücünü yitirmesi. Mısır firavun saltanatı örneğinde ikincisi olmuştur. Öyle ki, Musa'ya verilen dokuz mucizenin 7 tanesi firavun diktatöryasının ekonomik gücünün çökmesini sağlayan gelişmelerdir: Tufan, çekirge salgını, haşarat salgını, kurbağa istilası, kan, ziraî ürünlerde eksilme, mal ve paraların silinip süpürülmesi. Ayette kullanılan **'tams'** işte budur.

Başkalarının Malından Azgınca Harcama Yapmak:

Firavun saltanatların özelliklerinden biri de halkın alın teri ve emeği karşılığı birikmiş mal ve servetleri, firavunî ekiplerin keyfi uğruna azgınca ve sınırsızca harcamaktır. Bunun Kur'an dilindeki adı israftır. Bu azgın harcamayı yapana **müsrif** denir.

"Firavun ve kodamanlarının kendilerine kötülük etmelerinden korktukları için, kavmi arasından bir soy/ genç bir nesil dışında hiç kimse Musa'ya iman etmedi/ Musa'nın peşinden gitmedi. Çünkü Firavun, o toprakta gerçekten çok üstündü ve gerçekten onun bunun malından savurganlık yapan tam azgınlardan biriydi." (Yunus, 83)

İsraf Sadece Savurganlık Değildir:

Hemen bütün dillerde tek kelimeyle karşılanan 'savurganlık'ı ifade etmede Kur'an iki tabir kullanmaktadır:

1. İsraf,
2. Tebzîr.

Bunların birincisi başlıbaşına bir zulüm iken ikincisi sıradan bir günahtır. O halde, israf ile tebzîri tek kelimeyle savurganlık olarak çevirmek hatalı bir davranış olacaktır. Şimdi, meselenin Kur'an semantiğine ve mesajına uygun açıklamasına geçelim.

İsraf: Başkalarının Haklarından Savurganlıktır:

İsrafin kökü olan **seref,** Arap dilinde '**insan fiillerinde sınırı aşma, aşırılık, zulüm'** anlamlarındadır. Kur'an, bu kökten filleri birkaç yerde kullanmıştır. (bk. 6/141; 7/31; 17/33; 20/ 127; 25/67; 39/53)

İsrafa sapana **müsrif** denir. İsraf ve müsrif sözcükleri 20 civarında yerde kullanılmıştır.

İsrafın kelime anlamı zulümdür. **Zümer 53.** ayette **'kendi benliklerine zulmedenler'** uyarılırken, israf sözcüğü kullanılmıştır. Kişinin kendi emeğinin karşılığı olmayanı harcaması bir zulüm olduğu içindir ki birilerinin emeğinden üreyen parayı harcamaya da israf denmiştir.

"Yiyin, için fakat başkalarının emeğiyle üretilmiş nimetleri zalimce saçıp savurmayın! Allah, zalimce saçıp savuranları sevmez." (A'raf, 31; En'am, 141. Ayrıca bk. İsra, 26-27; Nisa, 6; Şuara, 151) buyruğu Kur'an'ın temel buyruklarından biridir.

Kur'an, kendi emeğinin karşılığı olandan savurganlık yapmaya da karşı çıkmakta ama onu israf sözcüğüyle değil, **'tebzîr'** sözcüğüyle ifade etmektedir:

"Akrabaya hakkını ver! Çaresize, yolda kalana da. Fakat saçıp savurma! Çünkü saçıp savuranlar şeytanların kardeşleri olurlar. Ve şeytan, kendi Rabbine nankörlük etmiştir." (İsra, 26-27)

İsraf, bir yığın bozgunun, zulmün, sapmanın ve yozlaşmanın kaynağı olarak gösterilmiştir. İsrafı huy edinenlere boyun eğmek insanı çöküşe götürür ve toplumların dengesini bozar. (Şuara, 151)

İsraf, insanlığın en büyük belalarından biri ve tartışmasız bir zulümdür. Küresel âfetlerin tümünü öncelikle israf tetiklemektedir. Bu bakımdan israf küresel bir insanlık suçudur.

İsraf, küresel âfetlerden sadece birisi değil, küresel âfetlerin en büyüğüdür. Çünkü israf âfetlerin âfeti, bütün âfetlerin motorudur. Tüm uygarlıkların en yıkıcı felaketi de israftır. İsraf, emeğe ve insana ihanetin en di-

kenlisidir.

Kur'an, "Nasıl üretebilirim?" soran insanı yüceltmekte, "Nasıl tüketebilirim?" soran insanı zararlı görmektedir.

Baskı, şiddet, sömürü, hak ihlali ve nihayet işgalcilik, cinayet gibi temel zulümleri besleyen ana olumsuzlukların başında israf gelmektedir. Nitekim bir zulüm ve kahır sistemi olan kapitalizmin belirgin özelliği de israftır.

Vehimleri Zulüm Gerekçesi Yapmak:

Rüyaları, kehanetleri, ihbarları, hatta dedikoduları takip, baskı ve zulüm gerekçesi yapmak firavun ruhların belirgin niteliklerinden biridir. "Ortak adları firavun olan bu zalimler, Mısır'daki azınlık durumunda olan yabancıları çok ağır işlere koşarlar; bazen bir vehim, bazen bir rüya, bazen bir dedikodu, bazen de hiçbir neden olmadan onları asar keserler, onlara akla gelmedik işkenceleri reva görürlerdi." (Abdullah Aydemir, ***Peygamberler***, 113)

Tâbiûn dönemi müfessirlerinden **"Süddî**'nin (ölm. 127/745) nakline göre Firavun, rüyasında Beytü'l-Makdis (Kudüs) tarafından gelen ve Mısır'ın tüm evleriyle yerli halkı yakıp kül ettiği halde İsrailoğulları'na zarar vermeyen bir ateş gördü. Uyandıktan sonra günlerce bunun tesirinden kurtulamadı ve bir hayli endişelendi. Rüyasını, yorum için kâhinlere anlattı. Aldığı cevap korkunçtu: İsrailoğulları'ndan bir oğlan çocuğu dünyaya gelecek ve onun eliyle tüm Mısır halkı mahvolacak. Bu cevabı alan Firavun, İsrailoğulları'ndan doğacak erkek çocukların anında öldürülmesini (bu öldürmenin erkeklik gücünü öldürme olduğu da söylenmiştir) kızlara dokunulmama-

sı emrini verdi. Bu iş için geniş yetkilerle donatılmış ebeler ve diğer görevliler belirlendi. Bunlar tek tek hamile kadınlara uğrayıp doğum günlerini tahmin ve tespit ediyorlar, doğan erkekleri derhal öldürüyorlardı. Binlerce, belki onbinlerce masum kanının akıtılmasına sebep olan bu plan başarıya ulaşamadı. Devletine, ordu ve saltanatına aldanan Firavun, cellatlara rağmen ölümden kurtulan biri eliyle zulmü içinde boğulup gitti." (age. 114)

Dayatmacılık:

Firavunluk psikozu, şirkten daha kuduz bir zulüm işletmiştir. Musa'nın tanrısı (peygamberlerin tanrısı) şöyle diyor:

"Hak, Rabbinizdendir. Artık dileyen inansın, dileyen inkâr etsin." (Kehf, 29)

Musa'nın tanrısı ile Firavun'un belirleyici farkı, birincisinin teklif götürdüğü insana seçme özgürlüğü vermesi, ikincinin ise vermemesidir. Firavunluk psikozu kendi görüş ve anlayışını dayatır, seçme ve tercih şansı tanımaz.

Firavun, yönettiği ülkenin toprak ve imkânlarını kendisinin özel malı gibi lanse ederek ilahlığına buradan da bir kanıt çıkarmaktadır. Firavunluk psikozuna müptela bütün sultanlık ve krallıklarda durum budur. Onların Kur'an tevhidine en yakın olması gerekeni Osmanlı'da bile ülkenin bütün toprakları **'memâlik-i şahane'** yani padişahın özel mülküdür.

Firavun psikozuna müptela olanlar, ülkelerinin malî durumu ne olursa olsun, iman babaları firavunun yuka-

ndaki sözlerini tekrarlamak için güç gösterisinde kullanacakları mülklere, köşklere, saraylara sahip olmak ihtiyacını derinden hissederler. Bu gösteri metaı mülklere, köşklere, saraylara sahip olmayanlarla alay eder, onları küçük görürler. Türkiye gibi, dış borç batağında debelenen bir ülkede, beş katrilyonla ifade edilen harcamalara konu olmuş iki bin odalı sarayların yaptırılmasını bu Kur'ansal mesajı unutmadan değerlendirin.

Şimdi sıkı durun: Yukarıki beyyineler, ülkenin mülk ve imkânlarını kendisinin ilahlığına kanıt gibi öne çıkaran firavuna bütün bu yaptıklarına rağmen itaat edenleri, Allah'ın intikam almasına sebep oluşturan bir büyük kötülüğün failleri olarak gösteriyor. Ve Cenabı Hak, onlardan intikam alacağını bildiriyor. Demek ki, firavunluk psikozuna yakalanmış tağut takımını hizaya getirmek üzere onlara karşı çıkmak yerine onların icraatını onaylar bir tavırla onlara itaat eden kitleler, Allah'ın düşmanı durumuna düşmektedirler.

Allah, sadece düşmanlarından intikam alır, sürçmeleri olan günahkârlardan değil.

Bununla da yetinmiyor firavun psikozu: Musa'yı yani karşı fikrin temsilcisini öldürmek, yok etmek istiyor:

"Firavun dedi: 'Bırakın beni, şu Musa'yı öldüreyim de Rabbine yalvarsın. Çünkü onun, dininizi değiştirmesinden yahut yeryüzünde fesat çıkarmasından korkuyorum." (Ğâfir, 26)

Bu beyyinede, firavunluk psikozunun dehşet verici bir zihniyet kodu daha deşifre edilmektedir: Öldürülmek istenen Musa, toplumda bozgun çıkarmak ve toplumun dinini değiştirmek gibi ağır ithamlarla suçlanmaktadır.

Bu işte firavunun yakın çevresi, özellikle Hâman kotarımındaki din temsilcileri kullanılır:

"Firavun kavminin kodamanları dediler: 'Musa'yı ve toplumunu, yeryüzünü fesada verip seni ve ilahlarını terk etsinler diye mi bırakıyorsun?" (A'raf, 127)

Firavun psikozunun mümessili olan despot, hesabına uymayan fikirler öne çıkaranları ihtilalcilik, bozgunculuk, darbecilik, fitnecilik, dini bozmak gibi, aldatılmış kitlelerin asla tolere etmeyecekleri suçlarla itham etmektedir.

Kur'an'ın Allah'ı, seçme hakkı vermeyen firavun psikozunun yaşatacağı dini yaşamaktansa yaşamamayı yeğlediği içindir ki, böyle bir dini yaşamayı redderek Allah'a imanla yetinenleri kurtarmayı taahhüt etmektedir.

FİRAVUN ZULMÜNDEN DE BETER!

"Geleceğimizde saklı olan en büyük tehlike, kitlelerin diktatörlüğü üzerine kurulmuş bulunan sözde demokrasidir."

Proudhon

Firavun, zulmün, dehşetin, hakları çiğnemenin, gücü hakkın göstergesi bilmenin sembolüdür. Ama Kur'an bize göstermektedir ki, firavun zulmünden daha beter bir zulüm süreci de olabilir. Nasıl mı?

Firavun'un sarayında hakkı dile getiren bir tane olsun mümin adam vardı. Eğer bir firavun türü zalimin sarayında (saltanat çevresinde) böyle bir tane uyarıcı mümin bile çıkmıyorsa o zulüm dönemi firavununkinden, o zalim de firavundan daha kötü, daha şerir ve zararlıdır.

Firavun sarayından çıkan mümin adam (recül mümin), Firavun'un yakın çevresinden (min âli fir'avn) biridir:

"Firavun dedi ki, 'Bırakın beni, şu Musa'yı öldüreyim de Rabbine yalvarsın. Çünkü onun, dininizi değiştirmesinden yahut yeryüzünde fesat çıkarmasından korkuyorum.' Musa dedi: 'Ben, hesap gününe inanmayan her kibirliden, benim de Rabbim sizin de Rabbiniz olana sığındım!' Firavun'un, eşraf ve seçkinlerden oluşan yakın çevresinden imanını gizleyen bir adam şöyle konuştu:

'Rabbim Allah'tır" dediği için bir adamı öldürüyor musunuz? Üstelik size, Rabbinizden açık seçik deliller de getirdi. Eğer yalancıysa yalancılığı kendi aleyhinedir. Eğer doğru sözlü ise size vaat ettiklerinden bir kısmı başınıza gelir. Kuşkusuz, Allah, zulme saparak onun bunun hakkı olandan savurganlık yapan yalancıları doğruya ulaştırmaz." (Mümin, 26-28)

"Ey toplumum! Bugün bu toprakta, birbirine destek veren insanlar olarak mülk ve yönetim sizin. Peki, karşımıza dikildiği zaman Allah'ın azabından bizi kim kurtaracak?' Firavun şöyle dedi: 'Ben size kendi fikrimden başkasını göstermem. Ve ben, sizi, aydınlık/doğruluk yolundan başkasına da kılavuzlamam." (Mümin, 29)

"İman etmiş olan bir adam dedi: 'Ey toplumum, sizin üzerinize, diğer topluluklarınki gibi bir günün gelmesinden korkuyorum; Nûh kavminin, Âd'ın, Semûd'un ve onların ardından gelenlerin serüvenleri gibi. Allah, kulları için zulüm istemiyor. Ey toplumum! Sizin adınıza, o bağırıp çağrışma gününden korkuyorum. Bir gündür ki o, sırtınızı dönerek kaçmaya çalışırsınız fakat Allah'a karşı sizi koruyacak kimse olmaz. Allah'ın saptırdığının, yol göstereni yoktur." (Mümin, 30-33)

FİRAVUN SALTANATLARINDA BETERİN BETERİ

Kur'an bize gösteriyor ki, bilinen firavunlardan daha kötü ve şerir firavunlar da olabilir. Bu ikinciler, çevrelerinde bir tane olsun uyarıcı barındırmayan, yaşatmayan firavunlardır.

Tarih ve zaman da bize gösterdi ki, eski firavunlardan daha şerir firavunlar olacaktır. Biz bunlara 'beterin be-

teri firavunlar' veya 'firavunlukta beterin beteri azmışlar' diyoruz. Bunların belirgin niteliklerini tarihin ve zamanın verilerine bakarak şöyle sıralayabiliriz:

1. Yalancılık: Kadim firavunlar, en şerir zulümleri de dahil, yaptıklarını raiyyelerine açıkça söyleyerek yaparlar; yalan söylemezler, yani zulümleri içinde bir 'mert' yanları vardır. O halde hem kadim firavunların zulümlerini işleyen hem de aynı zamanda raiyyelerine yalan söyleme zilletine tenezzül eden bir zalim, sadece firavun olmakla kalmaz, firavundan da şerir olur.

2. Talancılık: Kadim firavunlarda hırsızlık ve talancılık yoktur. Beterin beteri çağdaş firavunların bir karakteristiği de aynı zamanda talancı olmalarıdır. Bunlar, raiyyeleri içindeki talancılarla işbirliği yapmak, onları bu talanlarında koruyup gözetmek, bu vesileyle Karun takımının vurgunlarından, para havuzlarından aslan payı almak gibi düşüklüklere de imza atarlar. Yani bunlar firavunluk kulvarının kendi içinde de ayrı bir düşüşü temsil ederler.

3. Musaları Konuşturmamak: Firavun, aynı zamanda din gücünü ve kurumunu temsil eden sihirbazlarını Musa'ya karşı halkı aldatmaları için seferber ederken, Musa'ya da halkın önünde onlarla tartışma imkânı veriyordu. 'Beterin beteri firavunlar', işte bu noktada da kadim firavunları geride bırakan tağutluklar sergilemekteler. Bu ikinciler, kendi sihirbazlarını (halkı aldatma ekiplerini) bütün imkânlarla teçhiz ederek ortaya sürerken Musa fikriyatının sözcülerine konuşma ve kendilerini ifade etme şansı asla vermezler. Onları çeşitli kumpaslarla ya zindanlara tıkarlar yahut da ağızlarını kapatarak etkisiz hale getirirler.

BETER FİRAVUNLAR ÜSTÜNE BİR MEKTUP

Dr. Odhan Yüksel yazıyor:

"Son günlerde köşe yazılarınızda özellikle üstünde durduğunuz 'firavun' kavramında vurguladığınız sosyolojik bağlantılar (firavun-Karun ve Hâman ilişkisi gibi) ufuk açan, muhteşem analizler. Kur'an'da Hz. Musa'nın hayatının bu kadar derinlemesine işlenmesinin en önemli sebebi, kanımca onun hayatındaki büyük olayların ve mucizelerin birer sosyolojik fenomen olmasıdır."

"Halkın önünde büyücülerle yarışması da böyle sosyal bir gerçeğe işaret. Firavun'un adamları olan büyücüler halkın önünde Musa'yı küçük düşürmek için bir algı operasyonu yürütürler. Bu algı operasyonunun esası gerçeklere, bilgiye değil, illüzyona dayanmasıdır! Bu olay, tıpkı günümüzde hükûmet medyası ve satılık kalemlerle gerçekleştirilen Cumhuriyet ve Atatürk'ü karalama operasyonuna benzer."

"A'raf 116. ayet bu illüzyonların gücünü vurgular. Sizin mealinizde: 'Halkın gözlerini boyadılar, onları dehşete düşürdüler' diyor. Hakkın temsilcisi Hz. Musa'nın özelliği bu ilüzyona son vermesidir. Hz. Musa bir sihirbaz değildir. Onun asası, bâtılı yutmuş, halka hakkı göstermiştir."

"Kur'an'daki bu sembolik ifadeler, günümüzde küresel ve yerel illüzyonların firavunî kökenini ve işleyiş tarzını açıklıyor. Sermayedarların medyası ortaya sürekli nifak yılanları atmakta, Musa'ları sahneye dahi davet etmemektedir. Bu açıdan firavun daha insaflıdır bence!"

İSLAMÎ DÖNEM FİRAVUNLUĞU: EMEVÎ TAĞUTİZMİ

HİLAFET BİR FİRAVUNLUK SALTANATIDIR

Hz. Peygamber'in Hilafet Konusundaki Mucize İhbarı:

Halifelik konusunda belirleyici tespit, bizzat Cenabı Peygamber tarafından insanlığın ve tarihin vicdanına iletilmiştir. Şimdi bu mucize ihbarı, '**Asrın Hadis Allâmesi**' diye bilinen **Nâsıruddin el-Elbanî**'nin '***el-Ahâdîs es-Sahîha ve'z Zâîfa***' adlı 30 ciltlik şaheserinden açıklamalarının bir kısmıyla birlikte verelim:

"Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur:

'**Hilafet benden sonra otuz yıldır; ondan sonra meliki adûd (kudurmuş zalim) saltanatına dönüşür.**' (Ebu Davud, Tirmizî, Tahâvî, İbn Hibbân, İbn Ebî Âsım, Hâkim, İbn Hanbel, Ebu Ya'la el-Mavsılî, Ebu Hafs es-Sayrafî, Huseyme bin Süleyman, Taberânî, Ebu Nuaym, Beyhakî)

"Şimdi yıl hesabına bakalım: Ebu Bekir'in halifeliği 2 yıl, Ömer'inki 10 yıl, Osman'ınki 12 yıl, Ali'ninki 6 yıl."

Toplamı otuz yıl. Ondan sonraki dönem, yani Muaviye ile başlayıp halifeliğin **Müdafaai Hukuk** cumhuriyeti ile

ortadan kaldırıldığı güne kadarki dönem '**krallık**' dönemi oluyor. Elbanî devam ediyor:

"**Saîd bin Cümhan**, bu hadisle ilgili olarak otuz yıllık süreyi hesaplayan Süfeyne'ye '**Benu Ümeyye, hilafetin kendilerinde de olduğunu düşünüyorlardı. Buna ne demeli?**' diye sorduğunda Süfeyne şu cevabı vermiştir: '**Benu Zerka (Fahişe taciri kadının çocukları) yalan söylüyorlar. Tam aksine, onlar kralların en şerîrleri arasındadır.**"

"Sonuç olarak durum şudur: Hadisin senedinde güveni sarsacak bir illet yoktur. Hadis, sahihtir; kendisi ile hüküm verilebilir." (Elbanî, ***es-Sahîhâ***, cilt 1, kısım 2, hadis no: 459)

Elbanî'nin verdiği bilgiler de gösteriyor ki, hilafet, bizzat Peygamberimizin beyanıyla, Muaviye'den sonra değil, onunla birlikte krallığa dönüşmüştür. O dönüşmenin ve o dönüşümden sonraki 'halife' unvanlı meliki adûdların neleri nasıl yaptıklarını, Müslüman kitlelere hangi kahırları çektirdiklerini, Peygamber'in bu mucize ihbarı ışığında tarihten öğrenmek gerekir.

Meliki adûd sıfatı taşıyan halifeler, firavunî saltanatın baş temsilcileridir ve birkaç suçun faili olarak lanetliler kervanına katılmaktadır. Bir kere, binlerce, onbinlerce masum insanı katletmişlerdir. Bu maktuller içinde (mesela Osmanlı sarayında) katledilmiş onlarca bebek, seçkin ilim ve din adamları, şeyhülislamlar da vardır. İkinci önemli suçları ise, işledikleri veya imzalarıyla fermana bağladıkları akıl almaz zulümlerdir. Bu zalimler, kendilerini 'Peygamber'in (Emevî halifeleri Allah'ın) vekili, halefi' olarak adlandırmakla da lanetlik hale gelmişlerdir. Çünkü bu sıfatı kullanmaları 'Allah'a ve Peygamber'e

eziyetin ta kendisidir ve bu eziyete sebep olanlar, lanetlenmiştir.

Bu firavunî meliklerin bir de kalkıp 'Müslümanların birliğini' temsil ettiği iddia edilmiştir. Böyle bir inancın da siyasetin ötesinde bir değeri yoktur. Siyasal anlamda savunan savunur; tutarlı olur ve olmaz. Ama bunu, din buyruğu gibi ortaya sürmek, tam bir saptırmadır.

Müslümanların birliğini kişi olarak Hz. Peygamber, kaynak olarak da Kur'an temsil eder. Din sınıfı olamayacağına göre, bu sınıfın lideri diye biri de söz konusu olamaz. Bu çarpıklığın Müslümanlara nelere mal olduğunu anlamak isteyenler tarihi bir kez daha dikkatlice okumalıdır. Tam bu noktada, **Mustafa Kemal Atatürk**'ün, hilafetle ilgili, başka bir benzerine rastlayamadığımız şu sözlerini hatırlatmak yararlı olacaktır:

"Türk tarihinin en mutlu devresi, hükümdarlarımızın halife olmadıkları zamandır. Peygamberimiz, ashabına dünya milletlerine İslamiyet'i kabul ettirmelerini emretti, bu milletlerin hükûmetleri başına geçmelerini emretmedi. Hilafet demek, idare, hükûmet demektir. Bütün Müslüman milletleri idare etmek isteyen bir halife buna nasıl muvaffak olur?! Bütün İslam milletleri üzerinde tek halife fikri hakikatten değil, geleneksel din kitaplarından çıkmış bir fikirdir." (Sadi Borak, *Atatürk ve Din*, 91-92)

Meliki Adûdlar Firavunluğu:

Emevi Arabizmi döneminin Muhammedî dönem firavunluğu olduğunu ifade eden iki muhteşem beyanı var Hz. Peygamber'in:

1. Mekke şirk oligarşisinin başı olan Ebu Cehil'i 'İslam ümmetinin firavunu' diye tanımlamıştır.

2. Emevî kralı Muaviye ile başlayıp Müdafaai Hukuk müminleri tarafından yerle bir edildiği güne kadarki halifeleri 'meliki adûdlar' yani azmış-kudurgan zalim krallar olarak göstermiştir. Hem de hiçbir istisna kaydı koymadan.

Üçüncü Bölüm

FİRAVUNLA İLGİLİ AYETLERİN TEFSİRİ

FECİR SURESİ

(10/89)

Mekke dönemi surelerindendir. İniş sırasıyla 10, geleneksel tertipte 89. suredir. 30 ayettir.

Ayet 1-13:

1 Yemin olsun tan yerinin ağarma vaktine, 2 On geceye, 3 Çifte ve teke, 4 Yola koyulduğu zaman geceye. 5 Nasıl; bunlarda akıl sahibi için bir yemin var, değil mi? 6 Görmedin mi ne yaptı Rabbin Âd kavmine? 7 Sütunlarla dolu İrem'e, 8 Ki, beldeler içinde onun benzeri yaratılmamıştı. 9 Ve ne yaptı vadide kayaları oyan Semûd kavmine? 10 Ve kazıklar sahibi Firavun'a. 11 Bunlar, ülkelerde azıp zulmetmişlerdi. 12 Ve oralarda bozgunu çoğaltmışlardı. 13 Bu yüzden Rabbin, üzerlerine azap kamçısını yağdırıverdi.

İlk dört ayet, dört büyük yeminden oluşmaktadır. Bu demektir ki, gelecek beyyineler çok hayatî noktalara temas edecek, çok önemli ve sarsıcı mesajlar getirecektir. Mesajların ortak yanı, zalimlere, onların temel ve tipik özelliklerine ve nihayet maruz kalacakları azaba parmak basmalarıdır.

Teke ve çifte yeminle söze başlanması bu iki kelimenin işaret ettiği gerçeğin önemine dikkat çekmek içindir.

Tek, Yaratıcı, çift ise polarite ve pariteden (zıtların oluşturduğu iki kutuptan) ibaret olan tüm varlık ve oluştur. İşte yeminin büyüklüğü burada.

Tek olan, polarite ve pariteye konu olmayan varlık (vetr), Allah'tır. Onun dışındaki tüm varlıklar zevc yani çift yaratılmış, çiftliğin, eşliliğin konusudur.

Kur'an, hem evrensel-kozmik diyalektiğin esası olan polariteyi hem de paralel evrenler gerçeğini **şef'** ve **zevc** kelimeleriyle ifade eder ki, ikisi de **'iki şeyin birlikteliği'** anlamını taşır. Biz şimdi, Kur'an verilerini bu çerçevelerin önce birincisi sonra da ikincisi açısından inceleyeceğiz.

ŞEF' VE ZEVC

Şef'; teki çift yapmak, bir şeyi, benzeri olan şeye eklemek veya iki şeyi yan yana getirmektir. Şef'in karşıtı **'vetr'**dir ki, o da bir şeyin tek olması, yani **polarite** dışında kalmasıdır. Bunun içindir ki, **"Allah vetr, mahlûklar şef'dir'** denir. Çünkü mahlûklar, polaritenin bir görünümü olan oluşun malzemesidir.

Şefaat de bu **şef'** kökünden gelir.

Kur'an'a göre, her şey çift çift yaratılmıştır. (51/49) **Zevciyet,** yani karşıtların birlikteliği, oluşun ve insan hayatının esasıdır.

Varlık ve oluşu polarite üzerine oturtan Yaratıcı, işte bu yüzden hem şef'e, hem de **vetre** yani ikilik ve tekliğe yemin etmektedir.

Zevciyet, polarite, benzer zıtlar ilişkisi, eş olma hali, pa

ralel evrenler anlamlarında alınabilecek bir terimdir.

Zevc ve türevleri, isim ve fiil halinde 70 küsur yerde geçmektedir. Daha çok, zevcin çoğulu olan **ezvâc** kullanılır. **İki çift** anlamındaki **zevceyn** ve **zevcân** şekilleri de kullanılmıştır. Ve kavramın esas anlamını ve temel boyutlarını veren ayetler de bu son şekillerin geçtiği 7 ayettir. Kavrama esas olan zevc kelimesinin filolojik yönünü, **Isfahanlı Râgıb**'dan özetleyelim:

"Kendi cinsinden bir diğeriyle bulunana zevc denir. Bu, insan, hayvan, bitki ve diğer varlıklardan olabilir. Zevcler birbirinin benzeri olabilecekleri gibi, tam zıtlar da olabilirler. Zevciyet, erkeklik-dişilik ikiliği olabileceği gibi, başka ikilikler de olabilir. Eşya; cevher, araz, madde, suret gibi ikiliklerin beraberliğinden ibarettir. Hiçbir şey bu ikililiğe dayalı terkibin dışında kalamaz. Ve bu durum gösterir ki, varlığın bir terkip ustası, bir yapıp edicisi vardır ve onun zevciyet üstü bir 'Tek', bir fert olması gerekir. Türler, cinsler, sınıflar da birer zevciyet oluşturur. Allah, insanların cennet hayatında huriler ile bir zevciyet ilişkisi kuracaklarını söylüyor. Ancak, bunun dünya hayatındaki karı koca ilişkisi şeklinde anlaşılmasına Kur'an'ın ifadeleri izin vermez. Bu, kendine özgü bir beraberliktir." (Râgıb, ***Müfredât,*** zevc mad.)

Kur'an dilinin büyük ustası **Râgıb,** kısa filolojik açıklamalar içinde Kur'an'ın anlam boyutlarını iyice yakalama dehasını burada da göstermiş ve **zevciyet** kavramının esaslarını birkaç satırda vermiştir.

Oluşun, fıtrat diyalektiğinin özünde, Kur'an'a göre zevciyet yatar.

Allah, zatı itibariyle zevciyetin üstündedir. O, bu yönüy-

le **Sübhân, Ahad, Samed** olarak anılır ki, benzerlik-zıtlık ilişkisinin dışında olan mutlak şuur ve kudret demektir. Ancak Allah da tecellileri ve zuhuruyla, yani isim-sıfatları ile bir polarite sergiler. Çünkü varlık, Allah'ın bir görünüşü, bir tecellisidir ve bu görünüşün arz ettiği süreç, polaritenin seyridir. **İbn Arabî**'nin Allah'ı **'şey'** olarak nitelendiren görüşünü, bu inceliği dikkate alarak değerlendirmek gerekir. Aksi halde Allah'ı inkâr veya oluşu dondurmak gibi sakatlıkların birine yenik düşeriz.

Kur'an, Allah'ın sıfatlarını bir polarite konusu olarak veriyor: **Evvel-Âhir, Zâhir-Bâtın, Muhyî-Mumît** vs. Ancak bu, zuhur ve tecelliler yönündendir. Zât yönünden Allah, zevciyet üstüdür. **Sübhan, Ahad ve Samed**'dir. **Şey** değildir; şeylere benzerliği de yoktur. (bk. İhlas suresi; Şûra, 11)

Zevciyetin üstündeki **Ahad** ve **Samed** güç, yani yaratıcı, yapıp-edici küllî şuur ve kudret, oluşu zevciyet yani benzerliğin ve zıtların sürekli ilişkisi halinde ortaya koymuştur.

Mâsiva (Allah dışındaki varlıklar) hep çifttir.

Sünnetullah (Allah'ın tavrı-tarzı, tabiat kanunları) bir zevciyet resmigeçididir. Bu Kur'ansal ilkeyi açıklarken müfessir **Elmalılı** şöyle diyor: **"İkilik kaçınılmazdır. Bu ikilik içinde birleştirilmeden hiçbir şey tasdik olunamaz, tefekkür ve algılama yapılamaz."** (bk. *Tefsir*, 6/4544) Her şey zevciyete oturur. Kur'an, zevciyetin bir süreç halinde yeni yeni zevciyetlere vücut verdiğini beyan ediyor ki, biz bunu eserlerimizde **fıtrat diyalektiği, oluş diyalektiği** adlarıyla anıyoruz.

O halde, zevciyet, süreklilik gerektirir. Sabit ve don-

muş, olup bitmiş değildir. Her an yeni bir oluşta olan Yaratıcı'nın sünneti her an yeni zevciyetlere vücut verir.

Varlık ve oluş birçok zevciyete sahne olduğu gibi, sonsuz zevciyete de gebedir. Oluşun bağrındaki sürekli yürüyüş ve atılım özlemi, bir anlamda sınırsız zevciyetlerin rüyalarını taşımaktır.

Zevciyetin bu sonsuzluk ve sürekliliğini ifade eden temel ayetler Yasîn suresinin 36. ayetiyle, Tekvîr suresinin 7. ayetidir.

"Şanı yücedir o Allah'ın ki toprağın bitirdiklerinden, onların öz benliklerinden ve nice bilmediklerinden bütün çiftleri yaratmıştır." (Yasîn, 36)

İkinci ayetse, kıyamet günü, yani alışılmış arz-evren düzeninin tebdil edildiği günde (bk. 14/48) **nefislerin** çiftleştirilmesinden bahsediyor:

"Benlikler çiftleştirildiğinde..." (Tekvîr, 7)

Bu demektir ki, kıyamet yeni oluşlara, yeni zevciyetlerle imkân ve sahne açmanın bir başlangıcıdır. Yani kıyamet, bir yandan bir bitiş ve ölüş sergilerken, bir yandan da bir başlangıç ve oluş sergileyecektir. Esasen sünnetullahta her ölüş, bir oluşun başlangıcıdır. Çünkü bitiş ve tükeniş anlamında ölüm yoktur. Ölüm, sadece boyut, şekil ve tavır değiştirme keyfiyetidir.

Bizim bilmediğimiz zevciyetler deyimi, zevciyetin sonsuzluk ve sayısızlığını açıkça ortaya koyarken, kıyamet günü nefislerin zevciyete girmeleri de, yeni oluşların yine zevciyete bina edileceğini gösterir.

Hayat bir zevciyetler alanıdır. İlim bize haber veriyor ki, evrenin herhangi bir noktasında meydana gelen bir zerrenin, bir parçanın ikizi veya zıddı, yani zevci aynı anda doğar. Ve hayat bir **zıt eşler** resmigeçidi halinde sürüp gider.

Zevciyet, özellikle yerkürede hayatın temelini oluşturur. Bu anlamda zevciyet, öncelikle bir dişilik-erkeklik polaritesidir. (bk. 53/45; Kıyame, 39) Bitki, hayvan ve insan kadar, bunların karşılıklı ilişkileri de zevciyet konusudur. Toprağın altından her fışkırış, göklerden her iniş bir zevciyet sergiler. Bunlar cömert, gönül açıcı, ferahlık ve mutluluk getirici güzellik ve nimet tablolarıdır. (bk. 13/3; 22/5; 20/53; 26/7; 31/10; 50/7)

Hayat, insan için de bir zevciyet olayıdır. İnsan, kendi zevcini, yani benzer zıddını veya karşı kutbunu, kendi benliğinden ayırmış tek varlıktır. (bk. 4/l; 39/6; 16/72; 30/21; 7/189) O halde, insanda oluş, bir ikileme ve daha sonra tekrar birlenme olayıdır ki, bu ayrılık ve vuslat, vasıl ve fasıl, parçalanma ve toplanma diye de anılabilir. Bütün bu oluş seyri insanda hedefine **aşk** ile varır. Bu yüzden insanın zevci onun için sükûnet ve huzur aracı yapılmıştır.

Kendi zıddından, kendi huzur ve mutluluğuna yol bulma özelliği yalnız insanda vardır.

İnsanın, kavga ve zıtlar çekişmesiyle dolu hayatı kadar, bu hayatın öncesi ve sonrası da zevciyete sahnedir. Çünkü insan sonsuz bir tekâmülün hem adayı hem konusu hem de sahnesidir. İnsanın dünya öncesi hayatı bir zevciyet sergilemişti (bk. 2/35; 7/19; 20/117), dünya sonrası hayatı da öyle olacaktır. (bk.2/25; 3/15; 4/57; 36/56)

Kur'an'ın insanın zevcinden söz eden ayetlerini, sadece fıkıhsal anlamda değerlendirip bunlardan **eş** mânası çıkarmakla yetinmek, ilgili ayetlerin anlam boyutlarını daraltmak olur. Doğrusu şu ki, insanın zevcinden bahseden ayetlerdeki zevciyetin **eş** (karı koca) anlamı, anlamlardan sadece biridir. Kesin karîne veya kayıt olmadıkça ayetleri bu anlamla dondurma yönüne gitmemek gerekir. Bu ayetlerde ifadeye konan 'zevcler' (benzer zıtlar) sadece kadınlar veya erkekler değildir.

Sadece hukuksal anlamda eşlerden söz eden ayetler de vardır. Mesela Ahzâb suresi 6. ayet Hz. Peygamber'in zevcelerini müminlerin anneleri olarak tanıtıyor.

TUĞYAN VE TAĞUT

Tağut:

11. ayet, firavunların temel niteliklerinden birincisi olan tuğyan veya tağutluğu kayda geçirmektedir.

İlahlaştırılmış azgın kodamanı, zalim-saldırgan kişi veya kişiler anlamındaki tağutun kökü olan tuğyan, türevleriyle birlikte (tağut dahil) 40 civarında yerde geçer. Bizzat tağut kelimesi 8 kez geçmektedir.

Arapça lügatlarda tağut (tekili ve çoğulu aynı) için verilen anlamlar şunlardır: İlahlaştırılmış azgın, kâhin, büyücü, sapıklık öncüsü, Hristiyan kodamanı, saldırgan, zalim.

Tağuta **'Hristiyan kodamanı'** (onunla yan yana kullanılan **cibt** sözcüğünü ise **Yahudi kodamanı**) anlamı veren, Arap dilinin en büyük üstadı ve dilcilerin babası sayılan

ve 231/846'de ölen **İbnül A'rabî**'dir. Daha sonraki dilciler bu anlamı, Kur'an dilinin bu **Mevâlî** çocuğu (yani Arap asıllı olmayan köle) ölümsüz ustasından alarak tekrar etmişlerdir. (Mesela bk. 370/980'de ölen büyük lügat bilgini **Ezherî**'nin **'Tehzîbu'l-Lüga'** adlı anıt eseri)

Na yazık ki, **İbnül A'rabî**'nin dilbilimdeki dehasını bize tam gösterecek müstakil eserleri elimize ulaşamamıştır. Onun verdiği eşsiz tespitleri, kendisinden nakilde bulunan diğer meslektaşlarının eserlerinden öğreniyoruz.

538/1143'te ölen ünlü Türk müfessir **Zemahşerî,** Nisa 51'de geçen **cibt** ile Yahudilikteki kutsal gün **sebt** (Cumartesi günü) arasında irtibat görmektedir. (bk. Zemahşerî, ***Esâsü'l-Belağa,*** **cibt** mad.)

Tefsir âlimleri, sahabî müfessir **İbn Abbas**'tan başlayarak ve iniş sebebini de dikkate alarak, tağutun Nisa suresi 51. ayette Yahudi kodamanı **Ka'b el-Eşref**'i amaçladığını söylemişlerdir ki anlam olarak bu şer babasına çok uygundur.

Aynı ayette geçen ve aslen Arapça olmamakla birlikte lügat itibariyle tağutun anlamlarına yakın anlamlar taşıyan **cibt** ise yine müfessirlere göre, bir başka Yahudi kodamanı olan **Huyey bin Ahtab**'ı göstermektedir. Müfessir **Taberî**'nin ifadesiyle **"bu iki kişi, iki cibt veya iki tağut idi. Allah'a ve onun peygamberine isyanda Yahudi milletine öncülük etmekteydiler. Ama bunlar, aynı işi yapan başka Yahudi öncüleri de olabilir. Allah'ın bildirmek istediği, böyle bir ekibin bulunduğudur."** (Taberî, ***Tefsîr,*** 5/130-135)

İniş sebepleri, mesajı kayıtlamayacağına göre, **tağut** ve onun benzeri olan **cibt** Kur'an dilinde, müfessir **Râzî**'nin

işaret ettiği şu anlamı taşıyan sözcükler olarak alınmalıdır:

"Bu iki kelime, şer ve bozgunculukta zirveye çıkmış kişileri ifade etmede âdeta sembol olmuş iki kelimedir." (Râzî, ***Tefsir,*** 10/133)

Kur'an; tağutu, tuğyanı yaşayan ve yaşatan kişi ve kudret anlamında kullanır ve Allah'a imanın gerçek anlamına ulaşması için tağuta karşı çıkmanın kaçınılmazlığına dikkat çeker. (2/256) Nisa 51. ayet Araplardaki okuma yazma bilenlerin (aydınların) cibt ve tağuta inandıklarını ve müminleri onlara inananlardan daha aşağı gördüklerini söyleyerek bunu kınıyor. Bu ayette tağut, ruhsuz putlara ad olan cebte karşılık, ruh ve şuur sahibi put yani ilahlaştırılmış, putlaştırılmış insan anlamında kullanılıyor.

Arap dilcileri tağutu, (dişil ve erkeği aynı) azgın, sınır tanımaz, Allah yerine kendisine tapılan, **zulüm, cebir ve şiddet kullanan Firavun ruhlu**, **şeytan yaradılışlı varlık** olarak mânâlandırmaktadırlar. Hayra engel olan tüm kişi ve güçlere de tağut denmektedir. Tağutun, görüneni yanında, görünmeyeni de vardır.

Tağut daima akıl ve ruh sahibi varlıktan yani insandan olur. Putların tağut olarak adlandırılmaları, onların tuğyanları ifadede birer vasıta olmalarındandır. Ve Allah'a karşı küfre sapanların dostları tağuttur ve onlar, tağut yolunda savaşırlar. (2/257; 4/76) Bunların belirgin özelliklerinden biri de, davalarının çözümünü, tağuta havale etmeleridir; her zaman tağutu hakem yaparlar. (4/60)

Tağuta karşı çıkan ve ona uşaklık etmekten kaçınanlara sonsuzluk muştuları verilecektir. (39/17) Lanetlenen

ve Allah'ın gazabına uğrayarak en iğrenç cezaya çarptırılanlar, domuz, maymun suretine çevrilecek, tağutun uşağı-kölesi haline getirileceklerdir. (5/60)

Şimdi, tağutun kişiliğini, rolünü ve tavrını daha iyi tanımak için onun temel özelliği olan tuğyanı görelim.

Tuğyan, 'isyan ve günahta, sınır tanımayacak ölçüde ileri gitmektedir. (Râgıb, tuğyan mad.) Fiziksel güçlerin normal sınırları aşacak şekilde faal hale gelmeleri de tuğyanla ifade edilebilmiştir. Mesela Kur'an, **Nuh Tufanı** sırasında suların köpürüp azmasını tuğyan kökünden bir fiille (tağa) ifade etmektedir. (69/11) Ne ilginçtir ki, suların tuğyanı ile boğulan Nuh devri zalimlerini Kur'an 'zulme sapan, tuğyan edip azan' bir kavim olarak anmakta (bk. 53/52) ve insanın tuğyanını tabiatın tuğyanı ile cezalandıran varlık ve oluş ilkesine dikkat çekmektedir. Haakka suresi 5. ayet de, **Semûd** kavmi azgınlarının **tâğıye** ile helâk edildiklerini söylüyor. Bu tâğiye de tuğyan kökünden türeyen bir isim olup tuğyan eden insanları cezalandırmak için Yaratıcı tarafından devreye sokulan tuğyan edici tabiat kuvvetlerini ifade etmektedir. Bu ayette cümle o şekilde düzenlenmiştir ki, tâğıye hem Semûd kavmini helâk eden kuvveti hem de bu kavmin helâkine sebep olan tavrı aynı anda ifade etmektedir. Bu üslûp harikasını dikkate aldığımızda, anılan ayetin tercümesinin şöyle verilmesi gerekir:

"Bunun üzerine Semûd, azgınlık yüzünden/azgın bir tabiat kuvvetiyle helâk edildi." (Haakka, 5 Ayrıca bk. Şems,11)

Tuğyan, insanın tabiatında vardır. Kur'an daha vahyedilen ilk suresinin 6. ayetinde bu gerçeğin altını çizmiştir

"İş öyle sanıldığı gibi değil; şu kesin ki insan gerçekten azar." (Alak, 6)

Bu yaradılış gerçeğini veren ayetin ardından insanın tuğyanının temel sebebi gösteriliyor. Bu sebep, insanın kendisini hiç kimseye muhtaç olmayacak bir konuma gelmiş görmesidir ki firavunluğun temel belirtilerinden biridir. Tuğyan, **insan egosunun,** kendini ilahlaştırması, her şeyin, herkesin üstünde görmesi halinde tecelli ettiğinde doruk noktadır. Kur'an'a göre, bu doruk noktanın **tipik temsilcisi Firavun** tiptir. (bk. 20/24, 43;Nâziât, 17)

Firavunlar medeniyeti bir tuğyan medeniyeti idi; batışları bu yüzden olmuştur:

Ne ilginçtir ki, tuğyanın babaları olan Firavunların ezdiği **İsrailoğulları,** sonunda Firavun yolu olan tuğyana sapmaktan kurtulamadılar. Onların ilahî gazaba uğramalarına da bu sapma sebep oldu. (20/80-87)

Kur'an, temel varoluş ilkelerinden biri olarak, şunu ısrarla belirtir: Bütün uygarlık ve saltanatların çöküşü **azmak** yüzündendir. Bu, daha çok, madde ve ondan kaynaklanan değerlere aldanarak azmaktır. Her çöküşün altında bu yatar. Nitekim Nâziât suresi 37-38. ayetler tuğyan ile iğreti hayatı ve dünya nimetlerini ilahlaştırma arasında bağ kurmaktadır. Kur'an, buradan hareketle bize şunu öğretmiştir:

Bütün tağutlar, paranın kulu, mülk ve saltanatın uşağıdır. Paranın kulu olmayan hiç kimsenin tağut olması söz konusu edilemez. Paranın kulları, o esas tanrılarını ya cebir ve şiddeti kullanarak elde ederler ya mülkü (yönetimi) saptırarak yahut da Allah ile aldatarak. Günümüz firavunları bu yolların hepsini, özellikle Allah ile aldatmayı kullanmaktadırlar.

Tuğyana sapanların nihaî cezaları, bir tabiat tuğyanı olan ateşle verilecektir. **Cehennem,** tabiat kuvvetleri tuğyanının tipik ve çok güçlü bir belirişidir ve bunun içindir ki, tuğyana sapan zalimlerin cezalandırılmasında en uygun yol cehennemle ceza yoludur.

"Şu bir gerçek ki, cehennem bir gözetleme yeridir, tuğyana sapmışlar için bir dönüş-varış yeridir." (Nebe, 21-22; ayrıca bk. Nâziât, 39)

Böyle olduğu içindir ki, cehennem ehli, birbirlerini suçlarken sürekli şöyle konuşacaklardır:

"Seni tuğyana ben itmedim."

"Tuğyana sapmış bir topluluk idiniz, hadi görün sonunuzu." (50/27; 37/23, 31; 38/55-56)

Tuğyana sapmanın musallat edeceği denge bozukluğu insanı aldatır, kuruntu ve hayale esir eder. İnsan bu duruma gelince nefs egosunun oyuncağı olur ve karanlığı ışık, şapı şeker zannetmeye başlar. Kur'an bu noktaya dikkat çekerken, inkârcıları **'tuğyanları içinde oynayıp oyalanan gafiller'** olarak tanıtır. (bk. 2/15; 6/110; 7/186; 10/11; 23/75)

Tuğyan çemberinde gaflet ziliyle oynayanlarda oluşan en öldürücü hastalık, ışığı ve güzeli gösteren her söz ve uyarının onlarda tuğyanın yoğunluğunu artırmaktan başka bir işe yaramamasıdır. Bu bir tağut illetidir.

Tağut illetine tutulanlara öğüt ve uyarı, beklenenin tam tersi bir etki yaratır; tağutun zulüm ve dehşeti birkat daha artar. (5/64, 68; 17/60)

Tuğyan kavramının bu Kur'ansal yapısını gördükten sonra tağutu kısa bir ifadeyle şöyle tanımlayabiliriz:

Tağut, her devirde, firavun ruhlu egemen kişilerle, onların yardakçıları olan güruhun genel adı, cins ismidir.

KÜRESEL TAĞUT PAKTLARI: BAŞKAN, YARDIMCI VE EŞBAŞKAN TAĞUTLAR

Anlaşılan odur ki, her devirde birden çok tağut bulunur. Tağutların kabile çapında, millet çapında olanları yanında bölgesel ve uluslararası olanları da bulunacaktır. Bunlar birbirlerinden habersiz olabilecekleri gibi, organize de olabilirler. **İblisler Parlamentosu** (hizbu'ş-şeytan, evliyau'ş-şeytan) gibi birlikler, beraberlikler vücuda getirebilirler; aralarında hiyerarşik bir düzen kurulabilir, kaynaşmaya, birleşmeye gidebilirler.

Tağutî sistemlerin her devirde baş tağutları yanında alt tağutları da vardır. Baş tağut bunların efendisi, destekçisi, koruyucusudur. Günümüzde bu ikincilere **'eşbaşkan'** deniyor. Yani tağutlarm kimisi zulmün esas başkanı, kimisi eşbaşkanıdır. Baş tağut olan zağarların alt tağutları olan finolar, Kur'an tarafından günümüzdeki kullanıma tam karşılık olacak şekilde tespit edilmiştir: 'Abede't-tağut' (tağutun kulları, uşakları). Mâide 60. ayete göre, abede-i tâğût, Allah'ın öfkesine çarpılıp lanetlenmiş maymunlardan, domuzlardan çıkar. Baş tağutlar, bu finoi uşakların kendi muhitlerindeki zaaflarını, kinlerini, beklentilerini, makam hırslarını ve nihayet hıyanet tutkularını bir biçimde okşayarak onları köle gibi kullanırlar. Böyle olunca da tağutî sistemler, ilkeler, parlamentolar, paktlar, bölgeler geliştirilebilirler.

İslam düşüncesinin yirminci yüzyılda doruğu kabul edilen **Muhammed İkbal** (ölm. 1938) emperyalist Batılıların oluşturdukları sömürü düzeninin temsilcilerinin vücut verdiği organizasyonu, İblisler Parlamentosu diye anmıştır. Aynen bunun gibi, Tağutlar Parlamentosu deyimini de kullanabiliriz. Kur'an bu noktada evliyau't-tağut (tağutun dostları, görev arkadaşları, destekçileri) deyimini kullanıyor ki diğer tabirlerin tümüne zemin oluşturan bir tabirdir.

Kısacası, tağut, Kur'an terminolojisinde, iblis-şeytan şer enerjisinin fiziksel güç ve birimler haline gelmesini, eyleme dönüşmesini gerçekleştiren insanî unsurdur.

FESAT

12. ayet, firavunların temel özelliklerinden ikincisi olan fesatçılığa dikkat çekmektedir.

Fesat (özgün yazılışıyla fesad), toplumlardaki dengeleri bozarak yaratılan kaosa denir.

Fesat kökünden sözcükler isim ve fiil halinde 40'tan fazla yerde geçer.

Kur'an dilinin ölümsüz ustası **Râgıb el-Isfahânî** (ölm. 502/1108) **el-Müfredât**'ında fesadı 'bir şeyi itidal dairesinden az veya çok çıkarmak' olarak tanıtıyor ve karşıtının salâh olduğunu söylüyor ki, kavramın Kur'an'sal niteliğini tam tespittir.

Fesadın esasını, varlık ve oluştaki, toplumdaki dengeleri bozmak, bozgun ve yozlaşma vücuda getirmek oluşturur. Bu da, yine Râgıb'in söylediği gibi, bazen insanın iç dünyasında, bazen bedenimizde, bazen de dışımızdaki

dünyada meydana gelir.

Fesadın her türü, insanın eseridir. (2/30; 40/26) Bu yüzdendir ki tanrısal irade, yeryüzünü fesada veren kötü insanları, onlara musallat edilen başka insanlarla durdurmayı kanunlarından biri halinde işletmektedir. (2/251)

Fesadın temelinde insanın doğal ve kozmik değerleri, kendi kişisel dürtüleri ve doymazlığı uğruna altüst etmesi yatar. (23/71) Bunun içindir ki en büyük fesat şirktir. Çünkü **şirk,** yaratıcı-küllî şuura özgü kudret ve değerleri parça varlıklara yükleyerek oluşun omurgasını zedelemektir.

Bakara 30'a göre, bütün yüceliklerine ve Allah'ın kendisine güvenine rağmen insanın özelliklerinden biri de fesat üretmesidir. İnsanın ürettiği fesattan en büyük payı şirk, ikinci olarak **münafıklık** (ikiyüzlülük), üçüncü olarak da Yahudi toplumu almaktadır. (2/11; 8/85; 17/4)

En yıkıcı fesat, insanın saltanat ve sahip olma uğruna sergilediği fesattır. (Neml, 34) Böyle olduğu içindir ki, insanlık tarihi boyunca medeniyet ve saltanatların çöküşüne hep fesatlar sebep olmuştur. (28/4, 83; 29/14; 40/26; 89/12)

Peygamberlerin önemli yakarışları içinde, fesat üretenlere yenik düşmeme dileği de vardır. (29/30) Çünkü fesat, yurtları karmaşa ve mutsuzlukla doldurmakta, kitleleri lanet ve azabın kucağına itmektedir. (13/25; 16/88)

Kur'an şu noktanın altını da çizmektedir: **Fesat daima öldürmek ve kan dökmekle birlikte sahneye çıkar.** Ve bir kişinin kanının dökülmesi veya bir kişinin fesada âlet edilmesi 'bütün insanlığın öldürülmesi ile eşanlamda-

dır.' (2/30; 5/32)

Kur'an, fesat üreten birey ve kitlelerin insanların karşısına barış üreticileri olarak çıkabileceklerini de söylemektedir:

"Onlara, 'Yeryüzünde bozgun çıkarmayın!' dendiğinde, 'Tam tersine, bizler barış ve esenlik getirenleriz!' demişlerdir. Dikkat edin, gerçekte onlar, bozgun getirenlerin ta kendileridir de bunun bilincinde olmuyorlar." (Bakara, 11-12)

Çağdaş firavunların yolu yöntemi de hep budur. Sürekli demokrasi derler, barış ve esenlikten, özgürlükten söz ederler ama icraatlarıyla bu kavramların hayata geçmesini engelleyen her türlü zulmü egemen kılarlar. Basını, üniversiteleri, hatta yargıyı ve nihayet hukuku güdüme alarak şeytanî ve firavunî bir korku imparatorluğu yaratıp hayatı cehenneme çevirirler. Bunu hem yerel düzeyde yapan firavunlar var hem de küresel düzeyde. Yerel düzeye hemen hemen tüm Ortadoğu örnektir.

Küresel düzeye gelince onun öncüsü ABD'dir. Bu zulüm imparatorluğunun, bir yandan 'dünyanın düzenini koruma görevi' (!) üstlendiğini iddia ederken öte yandan silah ticareti uğruna dünyayı harplerin kucağına itmesi ve uzayı zehirli gazların etkisinden kurtarmaya yönelik bir atılım olan **Kyoto Protokolü**'nü, **'gelirlerim azalır'** gerekçesiyle imzalamaması bu ikiyüzlülüğün en yaman örneğidir.

Barışçılık iddiasıyla gerçek barışseverliği ayırmada kullanılacak ölçüleri Kur'an şöyle tespit etmektedir: Allah'ın birliğine iman, son hesap gününe iman, salih amel yani insanlığın hayrına ve mutluluğuna katkıda bulunacak

hizmetler üretmek.

Tabiatın Dengeleri Açısından Fesat:

Kur'an, bir yerde, fesadı, dolaylı bir ifadeyle **'ekinleri ve nesilleri helâk etmek'** olarak tanımlamıştır ki, ekolojik yozlaştırmanın bir tanıtımı gibi görebiliriz. Şöyle deniyor:

"İnsanlardan öylesi vardır ki, onun dünya hayatına ilişkin sözü senin hoşuna gider ve o, kalbindekine Allah'ı tanık tutar. Oysaki o, düşmanların en yamanıdır. Yanından ayrıldığında/iş başına geçtiğinde yeryüzünde fesat çıkarmak, ekini ve nesli yok etmek için işe koyulur. Oysaki Allah, fesadı sevmez." (Bakara, 205)

BÜRÛC SURESİ

(27/85)

Mekke dönemi surelerindendir. İniş sırasıyla 27. geleneksel tertipte 85. sure olup 22 ayettir.

Ayet 17-20:

17 Geldi mi sana orduların haberi? 18 Yani Firavun ve Semûd'un? 19 Gerçek şu ki, inkârcı nankörler bir yalanlama içindedirler. 20 Allah ise onları arkalarından kuşatmış bulunuyor.

17-20. ayetler, zulüm ve dehşetin babaları ve prototipleri olan firavunların birer ordu saltanat ve hegemonyası olduklarını yani bu zalim yönetimlerin hüccete değil, kuvvete dayandıklarını idraklere iletiyor. Ordu (özellikle ordular) despotik kudret yönetimlerinin hem dayanağı hem de sembolüdür.

Kur'an, kudrete karşı hücceti öne çıkarmış, ölümsüzlüğü ve sonsuz zaferi hüccete bağlamıştır.

Önce şunu bilmeliyiz:

Zulüm hüccetle değil, kudretle ayakta durur. Daha doğrusu, hüccetin söz konusu olduğu yerde zulüm olmaz, olamaz. Çünkü hüccetin kendisi de onu yaratan şuur ve irade de zulme karşıdır. Zulüm varsa hüccet üretemez-

siniz; olsa olsa hüccetin yarattığı değerleri sömürürsünüz. Tarih boyunca bütün kudret imparatorluklarının yaptıkları da budur. Hücceti o imparatorlukların ezip horladığı insanlar üretir, firavunlarsa hem o üreten benlikleri ezer, onlara sövüp sayarlar hem de onların yarattıkları değerleri nankörce ve namussuzca sömürüp keyif yaparlar.

Tam bu noktada, hüccet-kudret mukayesesini yapan bir bölümü, **'Tecdit'** adlı eserimden özetleyerek buraya alacağım.

KUDRET VE HÜCCET

Fransız düşünürü **Victor Hugo, "Kanlı ve kanla yaratılmış şan ve şeref yoktur"** diyor.

Kanla ancak geçici kudret destanları yazılır ama kalıcı, insanlığa boyut atlatıcı hiçbir değer üretilemez. Kudret, sadece ceberût, gösteriş, baskı, tasallut ve zulüm üretir.

İslam tarihi, akılcı düşünürlerin yaratıcı faaliyetleriyle yaşadığı kısa bazı dönemler hariç tutulursa, egemen vasfı itibariyle, bir **'kudret medeniyeti'** tarihidir. Halbuki **Kur'an, bir hüccet medeniyeti istiyor** ve Allah'ın temel niteliklerinden birini de 'en yüce hüccetin sahibi olmak' diye belirliyor.

"En mükemmel hüccet/kanıt Allah'ındır. O dileseydi hepinizi toptan doğru yola iletirdi." (En'am, 149)

Elbette ki bu anlamda bir hüccet, Kur'an mesajının insanlığa tebliğ döneminde kurumlaşamazdı. O dönemde hüccetin sadece teorik-metafizik temelleri atılabilirdi ki

Kur'an ve Peygamber'in yaptığı da buydu.

Hüccetin kurumlaşmasının beklendiği dönem, ümmetin yönetimine Emevîlerin el koyduğu dönemdir. Ne yazık ki o firavunî saltanatlar dönemi, hücceti değil, kudreti esas alan, hatta ilahlaştıran bir dönem oldu. Çünkü Emevî'nin temsil ettiği ve dayattığı yarı şirk, yarı İslam din, hüccete değil, kudrete dayanmayı gerektiriyordu. O, bizzat Peygamberimizin ifadesiyle bir 'meliki adûdlar' (kudurgan zalim krallar) saltanatıydı.

Hz. Peygamber'in, mesajı insanlığa ulaştırabilmek için verdiği savunma ve korunma savaşlarının bittiği yani hüccet üretme dönemine geçilmesi gerektiği zamanda, **cîhat** kavramı saptırılarak savaşlar savunma için değil, ülke fethetmek, insan haklarına tasallut için yani çapul ve soygun için yapılmaya başlandı. (Ayrıntılar, bizim **'Kur'an'da Lanetlenen Soy'** adlı eserimizde verilmiştir.) Türk sûfî düşünürü **Kuşadalı İbrahim Halvetî** (ölm. 1845) bu gerçeğe parmak basarken **'gazaların ülke fethetmek ve tagallüp aracı yapılması'** tabirini kullanıyor. (Ayrıntılar için bizim **'Kuşadalı İbrahim'** adlı eserimize bakılmalıdır.)

KUR'AN, HÜCCETTEN NE ANLIYOR?

Temel konusu ve göndericisi olan Allah'ı, 'En yüksek hüccetin sahibi' olarak tanıtmak suretiyle Allah'ın da kudretten çok hüccet kullandığını ifadeye koyan ve kendi adlarından birini de '**Bürhan**' olarak belirleyen Kur'an hüccetten ne anlıyor? Sorunun cevabını, hüccetle benzer anlamlar taşıyan **bürhan** ve **sültan** kelimelerini de dikkate alarak verelim.

Hüccet:

Kur'an dilinin aşılmamış ustası **Isfahanlı Râgıb**, şaheseri **el-Müfredât**'ta hücceti şöyle tanımlıyor:

"Hüccet, iki zıddın birinin sağlamlığını gerektiren delil-beyyinedir."

Hüccet, aşılmaz kanıt anlamı ifade eden kelime-kavramların şemsiyesi olan bir kavramdır. Geçici, aldatıcı, oyalayıcı ve nihayet yarı yolda bırakıcı madde üstünlüğüne karşı ezelî-ebedî hakikatlere dayanan aşılmaz ve ölmez akıl ve bilim kanıtını ifade etmektedir.

Hüccet, bütün delil çeşitlerini içeren en kuvvetli delildir. Sonraki dönem ilmi kelam kaynaklarının ortak kanaatleri de budur. (bk. Yusuf Şevki Yavuz, Hüccet, DİA maddesi)

Hüccet-Istırap İlişkisi:

Beniisrail, kudretle bir yere varamadı; hüccete sığındı ve kazandı. Istırap, hücceti yaratır, besler, egemen kılar. Refah ve rahatlık ise kudreti egemen kılar, şımarıklığı büyütür ve çöküş getirir. Tanrısal kader odur ki, kudretin zebunu olup ezilen mustaripler, içlerindeki yaratıcı volkanı geliştire geliştire egemenlikleri altında ezildikleri kudret sahiplerinin zaman içinde efendisi konumuna gelirler, onları sessiz ve görünmez bir gelişmeyle egemenlikleri altına alırlar. Örneğin, Yahudi ile diğer milletlerin, Osmanlı ile egemenliği altında tuttuğu Batılı milletlerin münasebetleri hep bu kader muvacehesinde yürümüştür.

En büyük hüccet Allah'ındır. Varlık ve oluşun sergilediği ezelî-ebedî kanunların vücut verdiği hakikatlerdir bunlar. İkinci büyük hüccet peygamberlerin mesajlarındadır. Nisa 165 bunu ifade ediyor:

"Müjdeleyici ve uyarıcı resuller gönderdik ki, elçiler geldikten sonra insanların Allah'a karşı herhangi bir hücceti olmasın. Allah Azîz'dir, Hakîm'dir." (Nisa, 165)

Kur'an, peygamberlerin hüccetiyle onlara karşı çıkanların hüccetini karşılaştırırken Hz. İbrahim'le Nemrut'u örnek verir. Hem de hüccet kökünden fiiller kullanarak. Hüccete karşı kudreti kullanmanın sembol işmi, **Hz. İbrahim**'in nurunu narla (ateşle) boğmaya çalışan **Nemrut**'tur. Ve bunu yapan ayet, Nemrut hüccetinin mülk ve saltanat kudretine dayandığını söyler. Bu tür hüccet hüccet değildir, hüsrana mahkûmdur:

"Allah'ın kendisine mülk ve saltanat verdiğini iddia ederek/Allah kendisine mülk ve saltanat verdiği için, Rabbi hakkında İbrahim'e karşı hüccet getireni görmedin mi? İbrahim şöyle demişti: 'Benim Rabbim odur ki, hayat verir ve öldürür.' O da şöyle demişti: 'Ben de hayat veririm, ben de öldürürüm.' İbrahim, 'Allah, Güneş'i doğudan getiriyor, hadi, sen onu batıdan getir!' deyince, küfre sapan o adam apışıp kalmıştı." (Bakara, 258)

Peygamberlerin mücadelesinin temelinde, Kur'an'ın açık beyanıyla, 'bilgi' yani hüccet vardır.

Kur'an, düşmanları olan müşrik-muhafazakâr gelenekçilere karşı peygamberlere şunu söyletiyor:

"Eğer doğru sözlüler iseniz bana ilim getirin/ilimle gelin!" (En'am, 143; Ahkaf, 4)

Hak elçisi peygamberlere karşı müşrik kodamanları ise şöyle konuşturuyor:

"Eğer doğru sözlülerseniz bize atalarımızı getirin/atalarımızın kabullerinden kanıt getirin." (Dühan, 36)

Ve Kur'an, bu sapık kudret taslayıcılığm arka planını gösteriyor:

"Onların hüccetleri, 'bize atalarımızdan kanıt getirin' demekten öte bir şey olmamıştır." (Câsiye, 25)

Hüccette daima ilme atıf yapılmıştır. Kur'an hüccetin omurgasında ilmi görüyor. Bunun içindir ki, bütün firavun saltanatlar, ilmin bütün nimetlerini sömürüp kullandıkları halde ilim ve âlim düşmanlığından asla vazgeçmezler. Kur'an onları şöyle tokatlıyor:

"İşte siz böyle insanlarsınız! Hakkında ilminiz olan şeyde hüccet yarıştırdınız. Peki, hakkında hiçbir bilginiz olmayan şeyde neden hüccet yarıştırıyorsunuz? Allah bilir, siz bilmezsiniz." (Âli İmran, 66)

Ne yazık ki, peygamberlerin o hüccet dini, tarih içinde kudretin dini haline getirildi. Kudretin galipleri, görünürdeki mağlupları olan mustaripleri tarih boyunca küçümsedi, kenara ittiler. Zaman içinde o bir kenara itip küçümsedikleri hüccet sahipleri onları öyle bir vurdu ki, toparlanamaz hale geldiler, dünyanın önünde rezil, hüccet sahiplerinin önünde mahkûm ve tutsak oldular. Büyük fetihlerin sahipliğiyle övünen Müslüman imparatorluk çocuklarının bugün, Batı'nın hüccet çocukları önünde düştükleri yürekler acısı durum bunun tarih diyalektiği tarafından önümüze konan tartışılmaz belgeleridir.

Bürhan:

Anlaşılır hale getirmek, açıklığa kavuşturmak anlamındaki **bürh** ve **berha** kökünden türemiştir. (Râgıb, ***el-Müfredât***) **Nisa 174.** ayete dayanarak, Kur'an'm adlarından birinin de bürhan olduğunu söyleyebiliriz. Bürhanm hüccet kuvvetinde bir kanıt karakteri taşıdığı genel kabuller arasındadır.

Bürhan, ilimlerin ilmi, hikmetlerin hikmeti olarak görülmüştür. Peygamberler, kendilerine karşı çıkıp kuvvetlerine dayanarak çeşitli kötülükleri onlara reva gören şirk kodamanlarına hep şunu söylemiştir: **"Bürhanınızı getirin!"** (Bakara, 111; Enbiya, 24; Neml, 64; Kasas, 75)

Bu çağrı veya meydan okuyuş, Yaratıcı'nm meydan okuyuşudur. Kudrete dayanarak ceberût kuranlara hayat hep şunu söylemiştir: **"Bürhanınızı yani hüccetinizi getirin!"** Hüccet getiremeyenlerin kudret ve ceberûtları er geç bitmekte ve kudretin zalim çocukları hüccetin mazlum çocukları önünde bir gün mutlaka ve muhakkak boyun eğdirilmekterir.

Sültan:

Sültan (Sâd harfi ile değil, Sîn harfi ile) Kur'an'da otuz yedi yerde geçer. Isfahanlı Râgıb'a göre, hüccetin bir adı da sültandır. Aşılamayacak güç, mutlak üstünlük anlamındaki **selâta** mastarından veya Yemen Arapçasında, kandili yakmada kullanılan zeytinyağı anlamındaki **selît** sözcüğünden türeyen sültan; hüccet, egemenlik, sulta ve bu niteliklere sahip kişi demektir. (Râgıb, ***el-Müfredât***) Kur'an'ın kullanımı, sültanın birinci kökten gelmesini kabul etmenin daha yerinde olduğunu göstermektedir.

Tâbiûn dönemi müfessirlerinden ve İbn Abbas'ın râvisi olan **İkrime** (ölm. 107/725), sültan kelimesinin, Kur'an'da kullanıldığı bütün yerlerde **hüccet anlamında** olduğunu söylüyor. Kur'an bu kelimeyi, **'mübîn'** (açık seçik, ayan beyan) sözcüğüyle de niteleyerek sültandaki aşılmaz delil karakterine vurgu yapmaktadır.

Şirkin bir özelliği de sültansız yani hüccetsiz dava ve iddiadır. (bk. En'am, 81; A'raf, 71; Yusuf, 40; Kehf, 15; Hac, 71; Ğâfir, 35, 56; Necm, 23) Kur'an bu noktanın altını sürekli çizer. Ve sültansızlığı ilimden nasipsizlik olarak tanıtır:

"Allah çocuk edindi' dediler. Hâşâ! Allah bundan arınmıştır! O Ganî'dir, hiçbir şeye muhtaç olmaz! Göklerdekiler de yerdekiler de O'nundur. Elinizde, söylediğinize ilişkin hiçbir kanıt yok. Allah hakkında ilmine sahip olmadığınız şeyi mi söylüyorsunuz?" (Yunus, 68)

Bu ayette kanıt anlamında kullanılan sözcük, **'sültan'** sözcüğüdür. Ve dikkat edilirse kanıtla ilim arasında irtibat kurulmuştur. Bu irtibat genelde ilim kökünden kelimeler kullanılarak kurulur. Bazen de **'kitap'** sözcüğü kullanılmıştır (örneğin, Saffât, 156) ki o da ayrı bir kelam harikasıdır. Çünkü kitapla ilim arasındaki irtibat temel irtibatlardan biridir.

Şeytanın hüccetsizliği dile getirilirken de bu sültan sözcüğü kullanılmıştır. (bk. 15/42; 16/ 99-100)

Sültan tarih içinde Kur'anî anlamından çıkarılıp Bizanslı bir anlama büründürüldü ve kudret göstergesi haline getirildi. Ve bu olgu, İslam'ın kaderini kararttı. Unutmayalım ki, padişah anlamındaki sultan, burada ele aldığımız kelimenin ta kendisidir ama anlamı, Kur'ansal anla-

mın tamamen aksidir. Kur'an'da bilim ve akıl tarafından elde edilen delil yani aklî-bilimsel kudret anlamındaki sültan, geleneksel kullanımda maddî kudreti, kılıcı ve çoğu zaman zulmü kullanarak egemen olan bir figürün unvanı kılınmıştır. Yani Kur'an mesajı, Kur'an'ın mensubu olduğunu söyleyenler tarafından tepetaklak edilmiştir.

Göklerin ve yerlerin katmanlarına nüfuzun aracı da sültan yani ilim ve fikir hüccetidir.

Rahman suresi 33. ayet, göklerde koloniler kurmaya hazırlanan milletlerin bunu neyle ve nasıl başardıklarını göstermesi bakımından da hüccetle kudretin farkını göstermesi bakımından da bir mucize beyandır:

"Ey cin ve insan topluluğu! Göklerin ve yerin bucaklarından/köşelerinden geçip gitmeye/göklerin ve yerin katmanlarına nüfuz etmeye gücünüz yeterse, hadi, geçin gidin/nüfuz edin! İlme dayanan hüccet dışında bir şeyle nüfuz edemezsiniz!"

İlme dayanan hüccet olarak çevirdiğimiz kelime **sültan** kelimesidir.

Sültan, aynen hüccet gibi, peygamberlerin susturucu kanıtları anlamında da kullanılmıştır: Nisa, 153; Hûd, 95; Müminûn, 45; Zâriyât, 38

KUDRET-HÜCCET İLİŞKİSİ

İslam tarihinin filozof-bilgin devlet reislerinden biri olan **Halife Me'mun** (ölm. 218/833) zamanın üstüne çıkan eserler kadar güzel sözler de bırakmıştır. İşte bir tanesi:

"Hüccetle galip gelmeyi kudretle galip gelmeye tercih ederim. Çünkü kudretle galebe ölümlüdür ama hüccetle galip gelmenin zevali yoktur." (Süyûtî, *Târihu'l-Hulefa,* 366)

Me'mun (ölm. 218/833), tâbir yerinde ise **'kısmen Mevâlî'** idi. Arap asıllı olmayan câriye bir anneden doğmuştu. **Harunurreşid** gibi, güçlü ve itibarlı bir halifenin oğlu olmasına rağmen, annesinin Arap asıllı olmaması yüzünden, egemen Arapçılık onu horlamış ve bu horlamanın etkisi altında kalan babası tarafından veliahtlığı, kardeşi **Emin**'den sonraya bırakılmıştır.

Emin (ölm. 198/813), anne ve baba tarafından Arap asıllı idi. Bu bakımdan kudreti vardı ama hücceti sıfırdı. İlimsiz, irfansız, dirayetsiz bir adamdı. **Me'mun**'dan önce dört yıl müddetle oturduğu hilafet makamının hakkını veremediği için, hem kendini hem de başına geçtiği Abbasî devletini rezil etmiştir.

Onun arkasından halife olan Me'mun, aynı devleti güç ve ihtişamının doruğuna çıkararak İslam tarihine bir onur dönemi bıraktı. Me'mun, kudretle değil, hüccetle seçkinleşen bir halife idi. Yani o, kral filozof veya filozof kraldı. Me'mun şunu biliyordu:

Kur'an'ın öğrettiği cihat bir hüccet savaşıdır; kudret savaşı değil. Emevî sapıklığı, cihadı bir hüccet savaşı olmaktan çıkarıp kudret savaşına dönüştürdü. Sonra bir zaman geldi ki, hüccete öncelik ve öncülük tanıyanlar, kudretin cihadıyla böbürlenenleri yerle bir ettiler.

Bu yerle bir olma hali devam ediyor. Çünkü Müslümanların elinde henüz hüccet üstünlüğü yok.

Petrol ve şiddet, hüccet üstünlüğü değildir. Onun içindir ki ikiyüz küsur milyon petrol zengini Arap, yirmi milyon hüccet zengini Yahudi'nin önünde zelil ve perişan olmaktan bir türlü kurtulamıyor.

İslam için cihadın, her şeyden önce bir hüccet savaşı olduğunu anlamayanların kavga ve harcamaları İslam'a zarardan başka bir şey getirmiyor.

Memun, fikir tarihine **'Beytül Hikme'** (hikmet-felsefe ocağı) denen o bereketli düşünce kurumunu hediye eden ve bu yolla yüzlerce düşünce adamına yol açan kişidir. Eski Yunan metinlerinin Arapça'ya çevrilmesinin öncülüğünü yapan da odur. Bunun bir anlamı da, Batı rönesansının mayasını çalan büyük ruhların başında gelenlerden birinin de Me'mun olduğudur.

İslam hümanizmasınm ve akılcılığın en büyük temsilcilerinden biri olan Mûtezile bilgesi **Câhız** (ölm. 255/868) onun hilafetinden büyük destek aldı. Şaşacak bir şey yok: Öyle halifeye öyle bilge. İkisi de filozof, ikisi de Eski Yunan'dan yaşadıkları güne kadarki fikir mirasıyla barışık.

Câhız, Arap edebiyatının nesirde en kudretli kalemi olmakla kalmaz, Hint, İran ve Yunan miraslarını da ortak bir insanlık kültürü inşa etmek için yoğurur. Câhız konusunda otorite sayılan Cezayir asıllı Fransız müsteşrık **Charles Pellat** (ölm. 1992), onun bu büyük kültürleri İslam kültürüyle kucaklaştırıp yoğuran ve buradan bir hümanizm çıkaran ilk Müslüman düşünür olduğunu söylüyor. Bütün bunlarda halife Me'mun'un payı vardır.

Eğer kudret, hüccetle birlikte ise ne güzel! Fakat eğer, kudretle hüccetten sadece birine sahip olmak durumun-

da iseniz, "Hücceti seçin" diyor Me'mun. Çünkü o sizi zamanın üstüne çıkarır, ölümsüzler arasına koyar.

Kur'an, kendi mensuplarına şu emri veriyor:

"**İnsanların elinde, sizin aleyhinize bir hüccet bulunmasın. Onların zulme sapanları müstesna.**" (Bakara, 150; ayrıca bk. Nisa, 165)

Kur'an'm dikkat çektiği incelik şu: Elinizde hüccet varsa, hüccetle galip iseniz, sizi ancak zulme başvurarak susturma yoluna gidebilirler. Ama bu yol, geçici, aldatıcıdır. Uzun vadede, onu kullananı mahveder. Ve bir işaretle de şunu söylüyor Kur'an:

Kudret daima zulümle ikiz olur. Kudret zulümsüz, hüccet ise zulümle olmaz. Bunun bizi götüreceği yer şudur:

Hüccete sarılanlar kudrete sarılanlara er geç galip geleceklerdir.

Hücceti olanın aldatmayla susturulması da mümkün değil. Bu yüzden Kur'an sürekli bir biçimde, imanı, **beyyine** (akıl ve bilgi ile elde edilen kanıt) üstüne oturtmaya çalışıyor. Beyyine üzerine oturmayan iman, din çapulcularının, '**Allah ile aldatma**'ya dayalı tuzaklarına karşı koyamaz. Bu da kitlelerin felaketi olur. Bu noktada Kur'an, bir şeyin altını önemle çiziyor:

"**Aldatan, sizi sakın Allah ile aldatmasın!**" (Lukman, 33; Fâtır, 5; Hadîd, 14)

Burada insanlığa, Kur'an vahyinin en çarpıcı mesajlarından birini duyuralım:

Kur'an; hangi başlık, renk ve desenle olursa olsun, Allah'a inananlar arasında, Allah'ın karşılıklı hüccet olarak kullanılmasını yasaklamıştır. (bk. Şûra, 15-16)

Bir insanın Allah'a imanı varsa, o insanı susturmak için Allah'ı kanıt olarak kullanamazsınız.

Ölümsüz egemenlik, hüccetindir. O halde, insan için önemli olan, hüccet önünde yenik düşmemektir. Kudret önünde yenik düşmek, insanı küçültmez.

Şirk her zaman kudretin dinidir, onda hüccet arayamazsınız. Mekke şirk oligarşisinin başlarından biri olan **Ebu Süfyan** (Emevî kralı Muaviye'nin babası), hilafet halife Osman vasıtasıyla Emevîlerin ellerine geçtiği gün şöyle yakarıyordu:

"Allahım! Yönetimi yeniden Cahiliye yönetimine döndür. Egemenliği kuvvetle elde edilen bir duruma getir ve yeryüzünün egemenlik dayanakları olarak Ümeyye-oğulları'nı seç." (İbn Asâkir, ***Tarihu Dımaşk***, 23/471)

Aynı Ebu Süfyan'ın şu sözü de onun karakterini çok güzel göstermektedir:

"Benim şerefim, develerimin üstündeki ticaret mallarımdır."

Hüccetten yoksun olanların, mal ve kılıçtan başka bir şerefleri olabilmiş midir?

Kur'an, şirkin bu hüccetsizlik yanına çok hayranlık verici atıflar yapmaktadır. Mekke müşriklerinin kendisini reddetmelerini hüccetten nasipsizliğe bağlayan şu beyyineye bakın:

"Hayır, düşündükleri gibi değil! Onlar, ilmini kuşatamadıkları ve yorumu kendilerine hiç gelmemiş bir şeyi yalanladılar. Onlardan öncekiler de böyle yalanlamıştı. Bak da gör nasıl olmuştur zalimlerin sonu!" (Yunus, 39)

Hüccette de elbette ki bir kudret vardır ama unutmayalım ki, hüccet, bilgi ve düşüncenin vücut verdiği kudretin adıdır. Hüccette her zaman kudret vardır ama kudrette her zaman hüccet yoktur. Daha doğrusu her hüccet aynı zamanda kudrettir ama her kudret aynı zamanda hüccet değildir. Böyle olduğu içindir ki; Allah daima hüccet kullanır. Yani bilgi, düşünce ve hikmetin eşlik ettiği kudreti: **"De ki, 'En mükemmel hüccet, Allah'ındır"** (En'am, 149) ayetinin mesajı budur.

Kur'an bize gösteriyor ki, 'en mükemmel hüccet'in besleyici iki unsuru var: İşletilen akıl, ilim. Bu ikisinin yerine kılıç ve istila geçirilince zaferler geçici, mutluluklar aldatıcı oluyor. Ve çöküş muhakkak hale geliyor. Kudret, istila ve tagallübü hüner sanmış imparatorlukların, o arada, Müslüman imparatorlukların hayat ve akibetlerine bakın, bu gerçeği görürsünüz. Müslüman imparatorlukların hemen tamamı birer **'Efelik ve tagallüb imparatorluğu'**dur.

"Allah hep geometri kullanır" diyor **Platon**. Bu, Allah'ın rastgele, tutarsız iş yapmadığı anlamındadır. Platon, gerçeği çok güzel yakalamış. Allah hep geometri kullandığı içindir ki "En mükemmel hüccet, Allah'ındır."

Hüccetin omurgasında bilgi-bilim var dedik. Bunun içindir ki hüccet haline dönüşemeyen kudretler batmaya mahkûmdur. Altı asırlık Osmanlı İmparatorluğu batmadı mı? Battı, çünkü kudreti vardı, hücceti değil. Hüccet, onun elinde değil, buharı sanayie tatbik edenlerin elin-

deydi. O, fesle-serpuşla, potinle ve hangi tarikatın sikkesinin cennet alâmeti (!) olduğunu tartışmakla meşguldü. Yani abesle meşguldü.

Hüccet abesle meşgul olanların yurduna asla uğramaz.

Böylesi yurtlardan tiksinir hüccet. Çünkü böylesi yurtlara pislik siner. Kur'an öyle demiyor mu:

"**Allah, aklını işletmeyenlerin üstüne pislik atar.**" (Yunus, 100)

Bu ne muhteşem tutarlılıktır! En yüksek kudreti en yüksek hüccete bağlayan kitap, hücceti besleyen temel değerden yoksun olanların üstüne pislik yağdığını söylemez de ne yapardı!?

Osmanlı'nın yerine geçen Cumhuriyet'te, kurucu mimarın esas dayanağı kudret değil, hüccet idi. Bir defa, **Kurtuluş Savaşı bir hüccet belgesidir. O savaş, kudretle değil, hüccetle kazanıldı.**

Cumhuriyet de hüccetle kuruldu.

Öylesine bir hüccet ruhu ve sadakati vardı ki Cumhuriyet'in baş mimarında, onun günündeki yolları çamurlu, ışıksız, parasız pulsuz Türkiye'nin ortaya koyduğu bilim ve düşünce ciddiyet ve asaletine bugünkü Türkiye ulaşamıyor.

Hüccet ortamı, özgürlük ve aydınlığı hayat tarzı yapan laik ortamda vücut bulur. Laiklik yoksa Allah ile aldatma egemen olur, o egemen olunca da akıl tutsak hale getirilir. Ve o zaman meydan kudrete kalır; hüccet hayatın dışına çıkar.

Çünkü hüccet yaratmak işletilen akılla mümkündür. **İşletilen akıl** için özgürlük lazım; o da laik ortamda yaşar. Hüccet değerleri hep laik ortamlarda gelişti. Laik ortamın olmadığı toplum ve iklimlerde tek hüccet oluşabilir ki o da dine karşı mücadeledir. Batı'da laiklik yerleşmeden önce hüccet, aklı prangalayan dine karşı mücadele ile ilgili ürünler yaratıyordu. Laiklik egemen olunca akıl serbest kaldı ve hüccet adına bilimsel, düşünsel fetihler art arda geldi.

Cumhuriyet'in banisi Mustafa Kemal'in, ayağını biraz sağlam basar basmaz laikliğe geçişi boşuna değildir, zamansız da değildir. Düşman istilasından ve padişah-halife belasından kurtulan kitle artık işleyebilecek olan aklın ürünlerini vermeye hazırlanmalıydı. Bunun yolu, hüccet yaratmanın iklimini oluşturacak laik ortamın yerleştirilmesiydi.

Atatürk ve Cumhuriyet, daha sonraki zamanlarda hüccet mihverinden kudret mihverine kaydırıldığı için, Atatürk de tartışma ve karalamaya açıldı, Cumhuriyet de.

FİRAVUNÎ KUDRET MEDENİYETLERİNİN BELİRGİN NİTELİKLERİ

Kudret medeniyetlerinin, namıdiğer efelik ve çapul zihniyetlerinin '**dört güç**'ü' dikkat çekmektedir:

1. **Askerî kudret,**
2. **Mimarî kudret (özellikle dinî mimarî).**
3. **Allah ile aldatma,**
4. **Riyakârlık,**

Bu dört unsur, medeniyetlerin çöküş süreçlerinin de

göstergeleridir. Bütün çöküp gitmiş firavunî imparatorlukların çöküş dönemlerine bu dört 'kudret göstergesi' damga vurur.

Askerî güç, kudret devletlerinin en önemli dayanağı ve sürekli öne çıkarıp övündükleri birinci dereceden sermayeleridir. Aslında bu sermaye onların başarısını değil, zulüm ve cinayetlerini belgeler. İstilaları, çapulları, tagallüp ve tahakkümleri hep bu güç sayesindedir. Bastırıp susturdukları kitlelerin tek bir ferdi bile gönülden gelerek bunlara destek veya övgü yöneltmez. Aldıkları övgü ve desteklerin tümünün arkasında korku, tahakküm ve ceberût vardır. Yaratıcılığa, üretime, gönül bereketine, bilime, akla kısacası hüccete dayalı değerleri yoktur.

Süleyman-Karınca Mukayesesi:

Kur'an, bizim şurada anlatmaya çalıştığımız gerçeği bir kelam harikasıyla idrakimize ulaştırmıştır. Bu noktada iki Kur'ansal beyyine öne çıkmaktadır ve ikisi de Neml suresindedir. O Neml suresi ki, bir temsilcisi de Peygamber Süleyman olan krallık sistemlerini yerden yere çalmış, onların hem hukuksal-sosyolojik mahiyetlerini hem de metafizik yapılarını deşifre etmiştir.

Neml suresi, kudretin temsilcisi **Hz. Süleyman**'la, tevazu, mahviyet, boynu bükülük ve 'bilinç' gücünün temsilcisi olarak belirlenen **karınca**yı karşı karşıya getirmiştir. Kur'an'm eşsiz mucizelerinden biri bu surede karıncanın ağzından ifadeye konmuştur. Krallık saltanatlarının durumunu ortaya koyan beyyineler, özellikle ilk 52 ayet arasındadır:

"Cinlerden, insanlardan ve kuşlardan orduları, Süley-

man'ın huzurunda bir araya getirildi. Onlar, düzenli bir biçimde sevk ediliyorlardı. Karınca vadisine geldiklerinde bir karınca şöyle seslendi: 'Ey karıncalar! Yuvalarınıza girin ki, Süleyman ve orduları sizi ezmesin; çünkü onlar şuurlu hareket edemezler.' Bunun üzerine, Süleyman, karıncanın sözüne güldü ve dedi: 'Rabbim, bana ve ebeveynime lütfettiğin nimetine şükretmeme, hoşnut olacağın hayırlı ve barışçıl bir iş yapmama imkân ver. Ve rahmetinle beni iyilik ve barışı seven kullarının arasına sok." (Neml, 17-19)

"Saba Melikesi dedi: "Şu bir gerçek ki krallar bir kente/bir memlekete girdiler mi, orada bozgun çıkarırlar; oranın onurlu insanlarını zelil-sefil ederler. İşte, böyle yaparlar." (Neml, 34)

"Onlar bir tuzak kurdular, biz de bir tuzak kurduk ama şuursuzluk eden onlardı. Bir baksana nasıl oldu tuzaklarının sonu! İşte, onları da topluluklarını da hep birlikte yere geçirdik. İşte sana onların, işledikleri zulümler yüzünden çöküp ıpıssız kalmış evleri. Hiç kuşkusuz, bunda, ilmi kullanan bir topluluk için kesin bir ibret vardır." (Neml, 50-52)

17-19. ayetlerde, Hz. Süleyman'ın ordularından yani gücünden söz ediliyor ama Süleyman'ın işin farkında olduğuna vurgu yapılıyor. Süleyman'ın kudretle şımarmak yerine boynunu bükerek şükür ve tevazu tavrı içine girmesi, onun kudrete teslim olmayıp hücceti esas aldığının göstergesidir. Buna rağmen, Cenabı Hak, aynı zamanda bir kudret sembolü olan Süleyman ordusunu karıncanın dilinden şuursuzlukla itham etmiştir. Demek ki, kudret saltanatlarının istisnasız tümünde bir sapma, bir aldatma ve azma mutlaka vücut bulmaktadır, bulacaktır.

34. ayet, Saba Melikesi'nin dilinden krallık rejim ve

devletlerinin birer zulüm devleti olduklarını, bu zulüm devletlerinde zelil olması gerekenlerin aziz, aziz olması gerekenlerin zelil hale getirildiğini yani zulmün egemen kılındığını bildirmektedir. Bu ayet, dolaylı yoldan bir zulüm tanımı vermektedir:

Zulüm, aziz olması gerekenleri zelil, zelil olması gerekenleri aziz kılan icraattır. Zulüm gelince, hiçbir şey olması gereken yerde olmaz. Her şeyi olması gereken yere oturtan, adalettir.

50-52. ayetler, kudretle azıp zulme sapanların değişmez âkıbetlerine dikkat çekiyor ki o, yurtların, evlerin çöküp ıpıssız kalmasıdır. Bu değişmez yasanın işleyişini, bu işleyişin geriye bıraktığı kalıntıları tetkik de bir görev olarak ilim sahiplerine yükleniyor. Yani kudretin yerle bir ettiği mekânları, yurtları hüccetin incelemesi isteniyor. Sebep şu:

Zulümden zulümle ders çıkarılmaz. Zulüm aracı olan kudretten ancak adalet aracı olan hüccet ders çıkarabilir. Ona sahip olanlarsa ilim erbabıdır, kudret ve tagallüp erbabı değil.

Kudret ve Mimarî Güç:

Kudret medeniyetlerinin tümü mimaride büyük atılımlar yapmış, büyük eserler vücuda getirmişlerdir. Özellikle dinî mimaride. Bu onların riyakârlıklarının da Allah ile aldatmalarının da kanıtı ve aracıdır. Mısır firavun medeniyetinin ihtişamını piramitler temsil etmiyor mu? Osmanlı'ya bakın, bu kudret imparatorluğunda en görkemli camiler ya büyük zulümleri yahut da büyük hırsızlıkları örtmek için paravan olarak inşa edilmiştir.

Zulümler altında bunalan ama Allah ile aldatılmaya her zaman müsait olan halk, ne zaman patlama noktasına gelmişse onu teskin edip susturmak için görkemli bir cami yapılmıştır.

Mimarideki ilerleyiş ve mimari yapılardaki görkem, özellikle dinî mimarideki ihtişam, bir medeniyetin çöküş alametlerinden biridir. Hz. Muhammed bu gerçeği, mihver ve merkez kurum olan dinle irtibatlı olarak göstermiştir. Mescitlerin yozlaşma, Yahudileşme, Hristiyanlaşma aracı yapılmasını mucize bir ihbarla insanlığa duyuran odur. Şu sözler onun:

"İnsanlar mescit yapma ile övünme yarışına girmedikçe kıyamet kopmaz."

Buradaki kıyamet'in, toplumların çöküşü anlamındaki kıyamet olduğunu söylemeye gerek yoktur. İşte Peygamberimizin iki sözü daha:

"Gördüğüm o ki, sizler benden sonra mescitlerinizi görkemli, süslü püslü yapacaksınız. Tıpkı Yahudilerin havralarını, Hristiyanların kiliselerini görkemli, süslü püslü yaptıkları gibi."

"Bir topluluğun ibadetleri ancak mabetlerini süsleyip püsledikten sonra yozlaşır." (Bu hadisler için bk. İbn Mâce, mesâcid 2)

Demek ki, görkemli cami yapımı, cami sayısını artırmak bir dindarlık veya dinde gelişme belirtisi değil, dinde ve toplumda çöküş göstergesi ve bir firavunlaşma veya Yahudileşme alametidir.

Bu gerçek Müslüman kitlelerden asırlarca gizlenmiştir.

Bununla da yetinilmemiş, gerçeğin tam aksi dinleştirilerek İslam bir namazlar ve camiler dinine döndürülmüş, cami sayısını artırmak ve camileri görkemli yapmak dinin, ahlakın, imanın, kurtuluşun, cennetin garantisi, göstergesi gibi lanse edilmiştir. Oysaki Kur'an'ın ve Hz. Peygamber'in söylediği, bunun tam aksidir.

Mescit süsleme ve artırma yarışı aynı anda hem bir riya göstergesi hem de Allah ile aldatma göstergesidir. Allah ile aldatmanın günümüzde anavatanı konumuna gelmiş bulunan Türkiye'de cami sayısının yüz yirmi bine dayandığını ve bu camilerin finansmanı için devlet bütçe-sinden birkaç bakanlık bütçesine denk bir paranın **'namaz kıldırma memuru'** olarak atanan imam ve müezzinlere dağıtıldığını düşünmek, üzerinde olduğumuz meseleyi anlamada başka kanıta ihtiyaç bırakmaz.

Din istismarı veya Kur'an'ın kullandığı şekliyle **Allah ile aldatma,** kudret imparatorluklarının **'cihan siyaseti'** olarak lanse ettikleri becerinin temel dayanağıdır. Bu imparatorlukların tümü, kudretinin büyük kısmını bu aldatmadan alır. Çünkü halkları raiyyeleştirmenin bugüne kadar keşfedilebilmiş en etkili yöntemi, Allah ile aldatmadır.

Din, tarih boyunca, hüccetten nasipsiz güç siyasetlerinin besleyici kaynağı olmuştur.

Esasta bu kudret birliklerinin ne dinleri olur ne de imanları; tek bildikleri ve taptıkları, egemen kıldıkları güçleridir. Ne var ki, raiyyeleştirip hayvan sürüsüne dönüştürdükleri kitlelere kendilerini din savunucusu, din hamisi, Allah'ın askeri, mücahit, gökten desteklenen orduların komutanları olarak takdim ve kabul ettirirler.

Bu kudret medeniyetlerinin her kurum ve kavramında Allah ile aldatmanın izleri, etkileri bariz bir şekilde görülür. Din burada, Allah'ın iradesindeki din olmaktan çıkarılıp çürütülmüş ve beşerî iştah ve ihtirasların sefil bir aracı haline getirilmiştir. Bu araç, kudretin riyakâr öncüleri tarafından namertçe kullanılır ve bu namertlik **'dindarlık, dine hizmet'** olarak lanse edilir, yani riyakârlık kutsallaşır.

Kudret imparatorluklarında din istismarı (Allah ile aldatma) ile riyakârlık emme basma tulumbanın iki ucu gibi daima beraber iş görür.

Kudret İmparatorlukları ve Riyakârlık:

Riya, yani olduğu gibi görünmemek veya göründüğü gibi olmamak, Allah ile aldatmanın olmazsa olmazıdır. Esasında riya da Allah ile aldatmanın bir şeklidir. Allah ile aldatma, riyakârlık kullanılarak gerçekleştirilir. İçkinin, fuhşun, sefalet ve sefahatin gayyasına batmış padişah,vezir, beylerbeyi vs. türünden adamlar, bu riya siyaset ve sisteminin işletilmesiyle birer evliyaya dönüştürülmüş, dokunulmaz, eleştirilmez kılınmıştır. Esrarkeşlikten oğlancılığa kadar bulaşmadıkları pislik kalmayan bu adamların 'Has Bahçeler'de sergiledikleri sefahat ve içki âlemleri tarihin en görkemli zevk sahnelerine vücut vermiştir. Ama bunlar halktan hep gizlendiği için bugün siz, örneğin, herhangi bir padişahın içki içtiğinden söz ettiğinizde peygamberlere iftira etmiş adam muamelesi görürsünüz. Öte yandan aynı zihniyetin mensubu dinciler, mesela Atatürk'ün hiç kimseden saklamadan mertçe içtiği birkaç kadeh rakıyı bir büyük dinsizlik belgesi gibi halkın önüne çıkarıp "Atatürk din dışıydı" propagandasına namussuzca âlet etmekte bir beis görmezler.

Bu riya şirkinin çocukları, bir başka düşüklüğe daha tevessül etmekteler: Divanlarında şaraptan söz eden padişahların (örneğin Fâtih'in) bu şiirlerini onun divanından çıkararak yayınlarlar. Neden? İçki içtiği anlaşılmasın diye. Evet, bu kadar beyinsiz ve onursuz bir tenezzül içine de girerler. (Bu konuda bk. Halil İnalcık, ***Has Bağçede Ayşu Tarab;*** YN Öztürk, ***Ebu Zer,*** 327-357)

Sormak lazım: Riyaya sapmadan, açıkça, mertçe birkaç kadeh rakı içmek mi kötü, şu bahsettiğimiz namertlik ve alçaklık mı?

Kısacası, kudret imparatorlukları din adına 'Allah ile aldatır', yalanı din, riyakârlığı iman yaparlar. Osmanlı İmparatorluğu, bu zihniyetin tarih içindeki en belirgin temsilcilerinden biri, belki de birincisidir. Şundan: Osmanlı'nın elinde, bu riyakâr saltanatı manen takviye edip inanılır kılacak müthiş bir aldatma vasıtası daha vardı: Halifelik.

Halifelik, İslam'ın muazzez Peygamberi tarafından "**Benden otuz yıl sonra kudurgan saltanata dönüşür**" dediği bir firavunî sistemdir. Krallığın din perdesiyle maskelenmiş şeklidir. Ve bir anlamıyla da bir 'zulümler tarihi'nin özel adıdır. Ne yazık ki, tarihsel mahiyeti bu olan halifelik, geleneksel saltanat dinciliği tarafından kutsal, dokunulmaz kabul edilmiş, halifenam '**meliki adûd**' (kudurgan kral-halife) ise Allah'ın yeryüzündeki gölgesi, vekili sayılmıştır.

EGEMEN GÜCÜN HÜCCET YARATANLARA REVA GÖRDÜĞÜ

Egemen güç, yani kudret sahipleri, her devirde hüccet

üretenlere (ilim, fikir, hikmet, fen, keşif sahiplerine) zulmetmişlerdir. Tarihin şaşmaz diyalektiklerinden biri de budur. Bu bakımdan, dinlerin tarihi aynı zamanda bir zulümler tarihi olarak adlandırılabilir. Batı'da engizisyon dönemi bu zulümlerin zirveye çıktığı dönemdir.

Hüccet yaratan öncülerden yani aklı işletenlerden en büyük rahatsızlığı duyanlar, din temsilcileri, başka bir deyişle saltanat dincileridir. İslam tarihi bu bakımdan çok dikkat çekici bir tarihtir. Bağlı olduğu dinin kitabında akıl en yüce değer olarak övüldüğü halde akılcı düşünürlere etmediği kötülüğü bırakmayan bu tarih, tabir caizse, karanlığın katlettiği büyük hüccet dehaların acı hatıralarıyla doludur. Bu insanların kimi sürülmüş, kimi işkenceden geçirilmiş, kimi zehirlenerek öldürülmüş, kimi ipe çekilmiş, kimi de fikirleriyle etkili olamasın diye bin türlü şeytanî tedbirle saf dışı edilmiştir.

Biz bugün bilmekteyiz ki, İslam tarihi, egemen kudretçi ekiplerin kendilerini yüceltmek için kutsallaştırarak övdükleri '**fetihler**' (çapul ve tasallutlar) dışında, andığımız hüccetçi benliklerin ürettiği değerlerden başka övüneceği hiçbir şeye sahip değildir. Ne yazık ki egemen güç o hüccet üreten zekâları kendinden saymamakta ısrar etme ahmaklığın hâlâ sürdürmektedir.

Biz, İslam tarihinin bu yanını, '**Karanlığın Katlettikleri**' adlı eserimizde inceledik. Burada '**hüccet yaratmanın altın nesli**' olarak gördüğümüz **Mevâlî** ile ilgili kısa bilgiler verip o vasıtayla Emevî'nin İslam tarihinde hüccet yaratıcı damarları nasıl parçaladığına ve bu firavunluğunu dinleştirerek İslam'ın içine nasıl soktuğuna dikkat çekeceğiz.

HÜCCET YARATANLAR KERVANI: MEVÂLÎ

Mevâlî veya Hüccet Yaratan Köleler:

İslam tarihinin (hatta belki de insanlık tarihinin) en önemli, en hayatî kavramlarından biri de **Mevâlî** kavramıdır. Bu kavram; sosyolojik, tarihsel bir kavram olarak gözükmesine rağmen, İslam düşüncesinin bütün alanlarıyla bir biçimde ilgilidir.

Bir İslam tarihi terimi olarak Mevâlî, Emevî ve Abbasî dönemlerindeki (özellikle Emevîler dönemindeki) Arap asıllı olmayan bütün Müslümanları ifade eder. Bu anlam, Mevâlî kavramının daha ilk adımda nasıl bir değişetin göstergesi olduğunu kanıtlamaktadır. Çünkü bu kavram, Arapların, İslam'a giren başka milletlere nasıl baktıklarını göstermektedir. Gerçek şu ki,

"Arap olmayanlardan birçok kimse, savaşmadan veya herhangi bir barış antlaşması yapmadan önce Müslümanlığa girmişti. Bunlar, tamamen hür oldukları halde onlara da mevâlî denmektedir." (Demircan, ***Arap-Mevâlî İlişkisi***, 48)

Mevâlî-Arap ilişkileriyle ilgili çalışmaların ortaya koyduğu sonuçlar, bu konuyla ilgili eser verenlerden biri olan **Dr. Cemal Cevde** tarafından şöyle özetlenmiştir:

"Araplar, Mevâlî'yi hakir görüp horlamış ve onları toplumun alt sınıfı muamelesi yapmıştır. Bu cümleden olarak, Emevîler Mevâlî'yi İslam ordusuna sokmamıştır. Emevî döneminde İslam ordusu saf Arap bir ordudur. Bunun bir uzantısı olarak Mevâlî'ye harp ganimetlerinden ve devlet gelirlerinden pay verilmemiştir. Bu payların dağıtılmasında kullanılan ordu sicillerinde

Mevâlî'nin adı yoktur. Bazı Araplar, harplerde kendilerine hizmet etsinler diye yanlarına aldıkları mevâlîye, bahşiş türünden bir miktar ganimet verebilmişlerdir."

"Müslüman olan köleler, bir arabın mevlası yani kölesi olmaya devam etmiş, dahası, bunlardan tıpkı gayrimüslimler gibi, cizye ve haraç alınması sürdürülmüştür."

"Emevî devleti tam bir Arap devleti idi. Böyle olduğu içindir ki Arap unsur, Mevâlî unsura karşı belirleyici imtiyazlara sahip kılınmıştır. Mevâlî'nin eşitliği söylemleriyle iktidara gelen Abbasî devletinde de durum değişmemiş, devlet yine tam Arap devleti olmuştur." (Cemal Cevde, ***el-Evdâu'l-İctimaiyye ve'l-Iktısadiyye li'l-Mevâlî fi Sadri'l-İslam,*** 80-81)

Emevîlerin İslam'ı yozlaştırıp kavmiyetçilik adına Mevâlî'ye zulmettikleri, tarihin tescil ettiği bir gerçektir. Bunu tekrar etmek sürpriz olmaz. Sürpriz ve şok yaratan söylem, Emevîler lehine bugün bile öne çıkarılan söylem olur.

İslam'da Emevî yılları ve Emevîlerin Mevâlî ile ilişkileri konusunda yazan **Arapçı yazarlar,** açık şekilde Emevî taraftarlığı yapmış, bahaneler yaratarak Mevâlî'ye yapılan Arapçı zulümleri bir biçimde mâzur hatta zaman zaman meşrû göstermekten çekinmemişlerdir. Emevîlere avukatlık gayretinde onlara taş çıkartanlar ise ne şaşırtıcı tecellidir ki, '**Arap asıllı olmayan Arapçılar**'dır. Yine şaşırtıcı bir gerçektir ki, bunların önemli bir kısmı Türkiye'dedir.

Arap yazarların bir kısmı ve onların İslam dünyasının orasına burasına yayılmış **'Arapçı hizmetkârları'**, kavram kargaşası yaratarak Emevîlerin kötülüklerini mâzur

göstermek için tarihin her dönemindeki 'Arap olmayan Müslümanlar'ı Mevâlî ilan etme oyunu oynuyor. Bu oyunu oynayanlara göre, mesela, 309/921 yılında öldürülen **Hallâc el-Mansûr** da Birinci Dünya Harbi öncesinde Araplara istediklerini vermeyen Osmanlı generali **Enver Paşa** da İslam'ı Araplaştırma oyununa son veren **Mustafa Kemal Paşa** da Mevâlî'dendir. Ve İslam'ı yıkmak için görünürde Müslüman olmuşlardır. (Bedî Şerif, 70-71)

Mevâlî'nin, Arap-Emevî imparatorluğunu yıkan siyasal ve askerî zaferi, onun tarihe bıraktığı esas büyük zafer yanında hiçbir şey değildir. O **'esas zafer'**, Mevâlî'nin ilim, fikir, hukuk, sanat ve edebiyat alanındaki aşılmamış, erişilmemiş başarısıdır ki, biz onu tarihin ve Tanrı'nın ıstıraba, alın terine ve samimiyete verdiği ödül olarak görüyoruz.

İslam tarihinde ıstırabın hüccet yaratıcılığına üç dönemde tanık olmaktayız:

1. Asrısaadet,
2. Mevâlî'nin İslam kültür ve ilimlerinin kuruluşunu sağlayan faaliyetleri dönemi,
3. Türk Kurtuluş ve Aydınlanma Savaşı dönemi.

Bu dönemlerin birincisinin lideri **Hz. Muhammed**, ikincisininki **İmamı Âzam**, üçüncü döneminki ise **Gazi Mustafa Kemal Atatürk**'tür. Bu üç yaratıcı dönem, ne yazık ki, İslam ümmetinin üç büyük nankörlük ve hıyanetiyle karşılaştı:

1. Peygamber Ehlibeyti'ne ihanet,
2. İmamı Âzam'a ihanet,
3. Mustafa Kemal'e ihanet.

Bu üç dönem, Kur'an'ın varlık ve oluşun motor gücü olarak gördüğü **müstaz'afların (ezilip horlananların) işlevsel olduğu dönemler**dir.

TEK KİŞİLİK ÜMMET MESAJI

Kur'an, kudretin temsilcisi Nemrut karşısına hüccetin temsilci olarak Hz. İbrahim'i çıkarmakta ve bu hüccet önderi peygamberi **'tek kişilik ümmet'** olarak anmaktadır:

"Şu da kuşkusuz ki, İbrahim başlı başına bir ümmet idi; bir hanîf olarak sadece Allah'ın önünde eğiliyordu, müşriklerden değildi." (Nahl, 120)

Şimdi, Kur'an'ın verilerine dayanark **'hüccet yaratan benlik'** olarak alabileceğimiz bu 'tek kişilik ümmet'i biraz açalım:

Victor Hugo (ölm. 1885), 1878'de, Voltaire'in ölümünün yüzüncü yıl dönümünde yaptığı konuşmada, devrimci düşünürü tanıtırken şu cümleleri de kullanmıştır:

"Voltaire, bir insandan fazla bir şeydir; bir yüzyıldır, bir çağdır. O, olağanüstü bir iş başarmıştır. Voltaire, büyük bir zeka ve dev bir yürektir. O, bir savaşçıdır ve onun savaşı, aklın önyargıya, haklının haksıza, ezilenin ezene karşı savaşıdır; iyiliğin savaşıdır. Voltaire'e kadarki zaman boyunca, çağlar, devlet başkanları, imparatorlar, krallar ve prenslere göre adlandırılmıştır. Voltaire, bir devlet başkanından daha fazla bir şeydir, düşüncelerin kralıdır o. Voltaire ile yepyeni bir dönem başlar. " (Onur Bilge Kula, 29)

Hugo, Voltaire münasebetiyle ve Voltaire'e atıf yaparak şu muhteşem tespiti de yapmıştır:

"Kanlı ve kanla yaratılmış şan ve şeref yoktur."

Bu tespiti bizim, eserlerimizde kullandığımız kelimelerle ifade edersek şöyle diyeceğiz:

"Kudretle yaratılmış şan ve şeref yoktur; şan ve şeref hüccetle yaratılır."

Hüccetle yani, akıl ve bilim değerleriyle. İşte aydınlanma budur. Aydınlanmanın tanımı da budur. Ve insan olmak da bunun böyle olduğunu bilmek ve yaşamaktır.

Voltaire'e böyle bakıyor Batılı. Neden? Çünkü Voltair, aydınlanmanın öncüsüdür. Aydınlanma çağı olarak anılan 18. yüzyıla damga vurmuştur Voltaire.

Batılı, aydınlanmayı işte bu kafayla yakaladı. Müslüman Doğu'daki kafa bunun tam tersini yaptı: Aydınlanmayı önüne koyanları dışladı, dindışı, cehennemlik ilan etti. Oysaki onların, aynen Voltaire gibi, her biri birer çağdı, bir insandan daha fazla bir şeydi. Geleneksel Arapçı-akıl düşmanı sözde Müslüman, bırakın bir insandan fazla bir şey olanlara tahammülü, bir insan olanlara bile tahammül edememektedir. Onun istediği, bir insandan daha az bir şey olanlardır, hatta yarı hayvan, yarı insan olanlardır. Çünkü "Neden ve niçin?" sormadan boyun eğip yalını yiyerek köşesinde oturanlar bir insandan daha az bir şey olanlardan çıkar. İslam adına hegemonyayı dinleştirenler böylelerini istiyor. Dün böylelerini istiyorlardı, bugün de böylelerini istiyorlar. Hep böylelerini istesinler diye haçlı Batı da onlara her türlü desteği veriyor.

Işık ve bilim öncüsü yaratıcı ruhu 'bir insandan daha fazla bir şey', 'bir çağ', hatta başlı başına bir ümmet görerek yücelten ilk kitap, Kur'an'dır. Evet, bunu ilk kez yapan kitap odur ama Kur'an'ı okuyanlar onu, bu mesajından çok, mezarlıkta okuyarak ölüleri cennete nasıl göndereceklerivle ilgili hesaplar için kullandılar. Aksini yapan Kur'an mümini düşünürler ise bir yolu bulunup din dışı ilan edilerek etkisizleştirildi. Böyle yaptı Müslüman yaftalı dünya ve belasını buldu. Şimdi böyle yapmayanların, Voltairelerin, Hugolarm dünyası önünde diz çökmüş, sürünüyor.

Kur'an, 'bir insandan daha fazla bir şey' olan benliklerle ilgili mesajını **Hz. İbrahim**'i tanıtırken vermektedir. Hz. İbrahîm, temel özellik olarak, hanîftir. Hanîf, eskiye, geleneklere ecdat kabullerine isyan eden muvahhit ruh demektir. Kur'an, açık bir emir halinde, müminlerinden hanîf olmalarını istemektedir. Kur'an istemiştir ama İslam dünyası bunun tam tersini dinleştirmiştir: Haçlı kodamanların teşvik ve tahrikiyle, 'muhafazakâr' olmuştur. Yani maskeli müşrik.

Muhafazakârlık, hanîfliğin tam tersidir, yani şirktir. Kur'an öyle diyor.

O halde, 'bir insandan daha fazla bir şey olmanın, 'başlı başına bir çağ olma'nın özünde eskiyi aşıp yeniyi getirmek vardır. Özgür ve isyancı benlik vardır. Aydınlanmayı getiren, Voltaireler, Leibnizler, Herderler, Kantlar, Hegeller de birer isyancı benlik değiller miydi?

İslam dünyası, peygamberlerin sakalını, sarığını, fistanını, hatta nerede, nasıl defi hacet ettiklerini, hatta dışkılarını kutsallaştırdı ama onların bu **hanîf** niteliklerini asla kutsamadı, asla hayata geçirmedi, hatta o nitelikle-

rini unutturup yok etti. Onun içindir ki İslam dünyasının peygamberler mirasından yararlanma oranı, onların yaratıcı niteliklerinin vücut vereceği değerler kadar değil de sarık, sakal ve defi hacetleri kadar oldu. Bu nasibin İslam dünyasına kazandırdığı ise doğal olarak, insanlık kervanının arkasından nal ve fışkı toplamak olmuştur. Başkasının olması, daha fazlasının olması Allah'ın adaletine aykırı olurdu; peygamberlerin ruhlarını da rencide ederdi.

Allah âdildir ve İslam dünyasına, adaletine uygun olarak layık olduğunu vermiştir.

ABD'NİN 'HÜCCET YARATMA' AÇISINDAN ÖZEL MEVKİİ

Burada akıllara şu soru takılabilecektir: "Bugünkü dünyada gücün, paranın, bilimin, demokrasinin (!) ve insan haklarının (!) beşiği sayılan ABD, dünyanın bir numaralı süper gücü olarak sayısız zulüm ve haksızlığa, fesat ve kötülüğe imza atmaktadır. Peki, bu ABD, kudretin imparatorluğu mudur, hüccetin imparatorluğu mu? Eğer birincisi ise bilim ve teknolojide öncülüğünü nasıl izah edeceğiz? Eğer ikincisi doğru ise o zaman kudretle hüccet yan yana ve barışık bir konumda durabiliyor? Dahası: Bu barışıklık ve konum sizin kudret-hüccet tezinizde bir çelişkinin varlığını göstermiyor mu?

Cevabımız şudur: Tabloda hiçbir çelişki yok.

ABD hüccet yaratan bir ülke değil, yaratılmış hüccetleri gasp eden bir ülkedir. ABD, tarihin en büyük gaspçısıdır.

Elindeki servetler de gasp ürünüdür hüccetler de. Bu

gaspçılık, bu ölçüde büyük olmamakla birlikte bütün kudret imparatorluklarında vardı. Osmanlı'da da vardı. O gasp ettiği hüccet değerler Osmanlı'nm çökmesini engelleyememiştir.

ABD'nin hüccet hanesine kaydedeceğimiz değerleri onun kendi eserleri değildir, o değerleri yaratanlar ABD'nin çocukları değil, dünyanın orasından burasından çeşitli sebeplerle oralara göç etmiş dahilerin eserleridir. Einstein'dan Paul Tillich'e kadar bir seri büyük düşünür ve dahinin yarattığı hüccet-değerler ABD'nin kotarıcı-zalim kodamanları tarafından gasp edildi.

Gaspçı ABD'nin elinde tuttuğu bazı hüccet değerler onun zalimler kategorisinden çıkmasını sağlayamaz; böyle olunca da zalimlerin akıbeti olan çöküşe uğramasına engel olamaz.

ABD, bir zulüm ve kudret imparatorluğu olarak çökecektir. Ve bu çöküş, tarihin en dramatik ama en beklenen, en âdil çöküşü olacaktır. İnsanlığın beklediği yarınların en önemli haberi de bu çöküş olacaktır.

KÜLHANBEYLİK VE ÇAPUL MEDENİYETLERİNİN SONU

Hüccete değil, kudrete dayanmayı zafer ve mutluluk sanan toplum ve medeniyetlerin sonu hüsran olmuştur. Çünkü bunların tümü, firavunî zulüm topluluklarıdır. Kur'an'ın, eski devlet ve medeniyetlerle, özellikle firavunlar medeneyetiyle ilgili beyanlarını dikkatle okumak meseleyi kavramada yeterli olacaktır.

Müslüman imparatorlukların tamamına yakını bu hüs-

ran medeniyetleri içindedir. İş ve emanetlerimizin hemen tamamı asırlarca gücü ellerinde bulunduran ipsiz sapsızların tekelinde oldu. Şimdi, kuyruğumuz sıkışınca cıyak cıyak bağırıp hüccet üretenlerden yardım dileniyoruz.

Tarih gösteriyor ki, hüccetle ayakta duramayıp kudrete sığınanların sonu felakettir.

Peygamberlerin mesajındaki ölmezlik ve pörsümezlik, o mesajın kudrete değil hüccete dayalı olmasındandır. Nemrut gider İbrahim, Firavun gider Musa, Augustus gider İsa, Ebu Cehil gider Muhammed, Muaviye gider Ali, Yezit gider Hüseyin kalır. En yüksek hüccetin sahibi, düzeni böyle kurmuştur.

Kalan ve unutulmaması gerekenlerden biri de şu gerçektir: Bir dinin mensupları, özellikle savunucuları, hüccet yerine kudrete (hele hele şiddete) sığınmaya başlamışlarsa o dinin insanlık sahnesindeki yeri ve etkisi depreme maruz kalmış demektir.

Bakın tarihe: Dinlerin tarihlerinde, müminlerin mazlum oldukları dönemler daima yükselme ve yücelme dönemleridir. Çünkü mazlum, kudrete değil, hüccete sığınan insandır. Bu gerçeği çok iyi bilen Batılı İslam karşıtları, Kur'an dinini sahneden kovmak (ve tabii kendi zulümlerini saklamak) için Müslümanları sürekli bir biçimde (dışta ve içte) şiddet ve dehşet uygulamaya yönlendiriyorlar.

Şu gerçek biliniyor: Şiddet ve dehşete sığınanlar, hüccete saygı fıtratı üzerine kurulan tekâmülün dışında kalırlar. İslam'ı sahneden kovmak niyetinde olanların istedikleri de budur.

Ne yazık ki terör ve şiddet tuzaklarına âlet olarak 'İslam

için cihat' yaptığını sananlar bu gerçeği bir türlü göremiyorlar. Çünkü çok kötü 'gaza getirilmiş' bulunuyorlar. İslam için cihadın, her şeyden önce bir hüccet savaşı olduğunu anlamayanların kavga ve harcamaları İslam'a zarardan başka bir şey getirmeyecektir.

Kur'an'a göre, doğruluğun tek belgesi vardır: Bilgi ve düşünceden oluşan kanıt. Kur'an buna **hüccet** veya **bürhan** diyor. Bürhanın karşısına dikilen şeye **bühtan** denir. Bu kabul öylesine genel ve tartışılmazdır ki, meleklerin imtihanında onları insanın gerisinde bırakan değerin bile ilim yani bürhan olduğu ifade edilir. İnsanın sahip kılındığı bürhana karşı şeytanda bühtan vardır: Yalan ve iftira. (bk. Bakara, 31-34)

Ne ilginçtir ki Kur'an, bilgi ve düşünce üstü olan vahyi bile, insanlık dünyasına indiği andan itibaren 'ilim' diye anmaktadır. (bk. Bakara, 145)

Tanrısal espri açık: İlimle donanmamışsanız, laf ebeliği yaparak, ona buna toslayarak veya salya-sümük ağlayıp sızlayarak bir yere varamazsınız!

Hüccete sahip olmak, başka bir deyişle, hüccet medeniyeti yaratmak ıstırapla yanarak uyanmakla mümkündür. O halde hüccete talip olanlar yanmak ve uyanmanın anlamını da iyi bilmek zorundadırlar. Şunu asla unutmayalım:

Kudretin pençesinde yanıp kıvrananlar, kendi ıstırap kulvarlarında pişe pişe hüccet üretirler ve bir gün gelir, o ıstırabın boynu bükük hüccet çocukları, kudret kodamanlarının şımarık çocuklarını köle gibi kullanır, helalarını onlara temizletirler. Altı asırlık kudret devi Osmanlı'nın hüccetten yoksun kalmış çocukları, kudretleriyle asırlarca horlayıp ezdikleri Batılıların hücceti yakalamış

çocuklarının helalarını temizlemek için kuyruğa girmediler mi?

Eğer, yerden fışkıran Arap petrolü olmasaydı, şu Arapların hüccet toplumları önündeki durumları nice olurdu, bir düşünün! Petrole rağmen hallerine bakın, petrol olmasaydı ne durumda olabileceklerini tasavvur edin! Şunu da unutmayalım:

Uzun vadeli bakarsak, petrol, Arap için bir nimetten çok bir bela olmuştur.

İki sebepten böyle olmuştur: Birincisi, petrol, emperyalist sırtlanların gözlerini o ülkelere dikmesine yol açmıştır; ikincisi, Arap, petrol sayesinde yiyip içip yan yatarak hüccete geçiş yollarına asla tevessül etmemiş, hatta bu tevessülü aklına bile getirmemiştir. İşte belaların en büyüğü budur. Bu belanın aşılması için, Arap'ın asla yanaşmayacağı iki deva vardır:

1. Petrol paralarının getirdiği hayvanî rahatlık ve uyuşukluktan kurtulmak,

2. Müslüman tarihin eski efelik dönemleriyle, 'Arap dilinin ve milletinin kutsallığı' safsatasıyla oyalanmak yerine eskiyi dibine kadar eleştirmek.

Bu deva, elbette ki bütün Müslüman toplumlar için geçerlidir ama özellikle Araplar ve Türk toplumu için geçerlidir.

YANMAK VE UYANMAK

"Hamdım; yandım, piştim" diyor **Mevlana Celaleddin**

Rumî.

Varlıktaki genel oluş sırrıyla büyük ruhlardaki özel eriş sırrını aynı anda ifade eden ölümsüz sözlerden biridir bu. Hamlıktan pişmişliğe, tohumdan filize, filizden çiçek ve meyveye, kaba kütleden yontulmuşluğa... geçiş, yolcuları kadar yolları da yürüyen hayatın her an yeni bir menzile ulaşma aşk ve iradesinin sergilenişidir. Bu, halden hale, merhaleden merhaleye geçiş, diğer varlıkların aksine, insanda, 'kendini fark eden değişme' olarak yürür.

İnsandaki şuurlu yol alışın göstergesi, ıstıraptır.

Bu yüzden, Mevlana, insandaki oluş ve erişi 'yanmak' diye niteliyor. Taş, toprak da yanar ama onların yanışı ıstırap değildir; çünkü onlar şuurlu değillerdir. Yani onların 'ben'i yoktur.

Yanışsız işlenen günahların bile zevki yoktur. Yanışı olmayan yüzlerde nur, gözlerde fer göremezsiniz. Yanışsız elde edilmiş servetlerle beslenenler insan olamıyor; insan görünümünde hayvan oluyor.

Yanışı olmayan ibadetler Hakk'a vardırmıyor, sadece nefsi oyalıyor. Yaratıcı ruhların, yanışın eşlik ettiği günahları yanışsız ibadete tercih etmeleri bundandır. Onlar hep şöyle yakarmışlardır:

"Tanrım! Şikâyetçiyim o ibadetten ki bana doymuşluk, kendini beğenmişlik duygusu verir; kutsarım o günahı ki senden özür dileme, sana sığınma arzusu getirir." (İranlı Sâdi)

Mirasyedilik ve hazırcılık, toplumları insanlık kervanı-

nın en arkasına atıyor. Çünkü hayat, yolu kapatmamak için, yan yatan ve hazır yiyenleri kervanın daima arka tarafına koyar.

Tanrı Türk toplumuna petrol vermedi diye yakınmayın. Petrol verdiklerinin hali ortada. Türk toplumuna, uyku ve uyuşukluğa yenik düşürmeyen bir nimet gerekirdi; Tanrı onu verdi. O nimet, Atatürk Cumhuriyeti'dir.

Bedava bulanlar kıymetini bilmeseler de bu cumhuriyet, bu yüzyılda İslam dünyasına verilmiş nimetlerin en büyüğüdür.

Büyük yanışların karşılığı olarak elde edilmiş bir eriştir Atatürk Cumhuriyeti: Yüz bine yakın şehit Çanakkale'de, 20 bin şehit Kurtuluş Savaşı'nda. Böylesine ağır yanışların getirdiği bir uyanış olan cumhuriyet, mirasyedi-beleşçiler onursuzların hıyanetleriyle kâbusa dönmez.

Türkiye'ye, 21. yüzyılda tevhidin en büyük kalesi olma kaderini layık gören Yüce Tanrı, her türden mirasyedi yaygarasını, cumhuriyetin yeni oluş ve erişler elde etmesinde 'yakıt'a dönüştürecektir.

Allah'ın vaadi haktır. Elverir ki, Türkiye halkları daha iyi pişebilmek için yanabilme güçlerini koruyabilsinler!

A'RAF SURESİ
(39/7)

Mekke dönemi surelerindendir. İniş sırasıyla 39. geleneksel sıralamada 7. suredir. 206 ayettir.

Ayet 103-105:

103 Onların ardından Musa'yı, ayetlerimizle Firavun'a ve kodamanlarına gönderdik de ayetlerimiz karşısında zulme saptılar. Bir bak, nasıl olmuştur bozguncuların sonu! 104 Musa dedi: "Ey Firavun! Kuşkun olmasın ki, ben, âlemlerin Rabbi'nin bir resulüyüm." 105 "Allah hakkında gerçek dışında bir şey söylememek benim üzerimde bir varoluş borcudur. Ben size Rabbinizden bir beyyine getirdim. Artık İsrailoğulları'nı benimle gönder."

Peygamberler, gönderildikleri toplumun sadece baş yöneticisi firavuna değil, onun bir bütün halinde kadrosuna (yardakçılarına, yalakalarına, paralel güçlerine) tebliğde bulunurlar. Bu tavır da gösterir ki, hiçbir firavun, destekçisi kadro olmadan payidar olamaz.

Ayet 106-108:

106 Firavun dedi: "Bir mucize getirdinse, doğru sözlü-

lerden isen onu ortaya çıkar!" 107 Bunun üzerine Musa, asasını yere attı; birden korkunç bir ejderha oluverdi o. 108 Elini çekip çıkardı; birden o el, bakanların önünde bembeyaz kesildi.

Musa'nın asası onun firavun saltanatına isyanının sembolüdür. Beyaz el de karanlık firavun kudretine karşı gerçeğin ve hakkın bembeyaz gücüdür. Bu konunun ayrıntılarını, **'Kur'an'ın Temel Kavramları'** adlı eserimizin "İsyan" maddesinde verdik.

Ayet 109-112:

109 Firavun toplumunun kodamanları şöyle konuştu: "Bu adam gerçekten çok bilgili bir büyücü." 110 "Sizi toprağınızdan çıkarmak istiyor. Ne diyorsunuz?" 111 Dediler: "Onu kardeşiyle birlikte alıkoy. Ve şehirlere, toplayıcılar gönder." 112 "Her bilgin büyücüyü sana getirsinler."

Daha önceden de söylediğimiz gibi, firavunun büyücüleri, onun aldatma ekiplerinin sembolik ismidir. Kur'an onlara bir mevki vermemek için 'büyücü' diyor. Çünkü onlar, geleneksel dini, kitleleri aldatmak için bir vasıta olarak kullanan adamlardı. Böyle olduğu içindir ki, Hz. Musa'yı da bir büyücü gibi gördüler.

Bu büyücülük ithamı, Hz. Muhammed dahil, hemen hemen bütün peygamberlere yöneltilen bir müşrik ithamdır. Din, bu müşrik sürüler için insanları aldatmada kullanılan bir tür büyüden başka şey değildir. Bu büyüyü kendileri tepe tepe kullanırlar ama başka birinin kullanması halinde kıyametler koparırlar.

Modern firavunlar da aynen böyle değiller mi? Bütün sermayeleri Allah ile aldatmak olan bu zulüm güruhü, rakiplerinin en samimi hislerle bile dinden-imandan söz etmesi halinde çılgına dönerler. Babalarının öz malı gasp edilmiş gibi bağırmaya başlarlar. Dini kendi tekellerinde, Allah'ı da bu tekelin baş şefi olarak görürler.

Ayet 113-122:

113 Büyücüler Firavun'a gelip dediler: "Eğer galip gelen biz olursak bize iyi bir ödül var mı?" 114 "Evet, dedi, ayrıca siz benim en yakınlarımdan olacaksınız." 115 Şöyle dediler: "Ey Musa! Sen mi hünerini ortaya atacaksın yoksa biz mi hünerlerimizi sergileyelim?" 116 "Siz sergileyin." dedi. Hünerlerini ortaya atınca, halkın gözlerini büyülediler, onları dehşete düşürdüler. Çok büyük bir büyü sergilediler. 117 Biz de Musa'ya şöyle vahyettik: "Hadi, at asanı!" Bir de ne görsünler, asa, onların ortaya getirdikleri şeyleri yalayıp yutuyor. 118 Böylece, hak ortaya çıktı, onların yapıp ettikleri, işe yaramaz hale geldi. 119 Orada mağlup oldular, küçük düştüler. 120 Ve büyücüler secdeye kapandılar. 121 "Âlemlerin Rabbi'ne iman ettik" dediler; 122 "Musa'nın ve Hârun'un Rabbi'ne!"

Hak ile bâtılın, firavun güruhu ile Musa taraftarlarının karşılıklı hüccet (kanıt) mücadelesi bir süre devam etti. Musa'nın kesin galibiyeti ise 'asa'nın yani isyanın devreye sokulmasıyla gerçekleşti. Firavun'un Hâman ekibi yenik düştü. Bu ekibin vicdanı henüz ölmemiş adamları, Musa'nın gerçeği temsil ettiğinin farkına vardılar ve onun mesajına iman ettiler.

İşin bundan sonrası çok ibret vericidir ve firavunların ti-

pik özelliklerinden birini önümüze koymaktadır.

Ayet 123-126:

123 Firavun dedi: "Demek ben size izin vermeden ona inandınız ha! Bu, şehirde tezgâhladığınız bir tuzaktır ki, bununla şehir halkını oradan çıkarmak peşindesiniz. Yakında anlarsınız." 124 "Ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama keseceğim, sonra da hepinizi asacağım." 125 "Biz, dediler, nihayet, Rabbimize döneceğiz." 126 "Sen bizden, sırf Rabbimizin ayetleri bize gelince, onlara iman ettiğimizden ötürü intikam alıyorsun. Ey Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır. Canımızı müslümanlar olarak al."

123-126. ayetler, firavunlar bahsinin en sarsıcı mesajlarından birini vermektedir.

Firavun saltanatları, sadece günlük hayatı değil, insanların inançlarını da kontrol ederler. Bu kontrol öylesine ileri gider ki, kitlenin şöyle veya böyle, şuna veya bu inanmasını kendilerinin iznine bağlarlar. Bunun yolu da bir biçimde kurulan korku imparatorluğunun başına tek adam sıfatıyla oturmak ve ölünceye kadar oradan ayrılmamaktır. Modern firavunların eski krallıkları, imparatorlukları, örneğin, Osmanlı düzenini özlemelerinin arkaplanında bu sadist ve firavun bilinçaltı vardır.

Ayet 127:

127 Firavun kavminin kodamanları şöyle dedi: "Musa'yı ve toplumunu, yeryüzünü fesada verip seni ve ilahlarını terk etsinler diye mi serbest bırakıyorsun?" Dedi: "Biz onların oğullarını öldürüp kadınlarını diri bıra kaca-

ğız/kadınlarının rahimlerini yoklayıp çocuk alacağız/ kadınlarına utanç duyulacak şeyler yapacağız. Üstlerine sürekli kahır yağdıracağız."

127. ayet, firavun saltanatının inançları kontrol sadizminin bir uzantısı olan bir başka zulüm dehşetine dikkat çekiyor:

Zulme maruz kalarak yaşadığı toprakları terk edip gidecek insanların bu gidişlerine engel olmak yani onları yeryüzünün herhangi bir yerinde yaşama şansı tanımamak. Firavunlar, eskisi ve çağdaşlarıyla, şunu söylemekteler: Bana karşı çıktınsa ya helâk olacaksın yahut da af dileyip bana kul köle haline geleceksin.

Son Peygamber ve arkadaşlarına da aynı şey yapılmadı mı? Onlar, inançlarını yaşayabilmek için doğup büyüdüklere Mekke'yi, oradaki baba ocaklarını, topraklarını terk edip 500 kilometre uzağa gittiler. Ama şirk firavunları bununla tatmin olmadı, onları izleyip sığındıkları Medine'de yok etmek istediler. İslam'ın kader savaşı diye andığımız **Bedir Harbi**, işte bu firavunca takibe verilen cevap olarak ortaya çıktı. Tarihin en mazlum ve en haysiyetli savunma savaşıdır Bedir Harbi.

Ne ilginçtir ki, tarihin en mazlum ve en haysiyetli özgürlük savaşlarından bir diğeri olan Türk Kurtuluş Savaşı'nın muzaffer ve dahi kumandanı **Mustafa Kemal**, **'Esaret tanımamanın sembolü'** olarak andığı Hz. Muhammed'in en büyük mucizesi olarak bu Bedir Harbi'ni görmektedir.

Dahası var: Türk Kurtuluş Savaşı'nın manevî mimarlarından biri olan Türk İstiklal Marşı Şairi **Mehmet Akif Ersoy**, Kurtuluş Savaşı'nın bir tür başlangıcı olan **Ça-**

nakkale Savaşları'nı, Bedir Harbi ile mukayese etmiş ve bu ikisinin anlam ve önemini örtüştürmüştür.

Ne mutlu ve ne muhteşem fark edişlerdir bunlar! Bu fark edişlerin sahipleri olan Atatürk ve Akif'in ölümsüz hatıraları önünde şükran ve tâzimle eğiliriz!

Ayet 128-136:

128 Musa kendi toplumuna şöyle dedi: "Allah'tan yardım dileyin, sabırlı olun. Yeryüzü Allah'ındır, Allah ona, kullarından dilediğini mirasçı kılar. Sonuç, takvaya sarılanlarmdır." 129 Dediler: "Senin bize gelişinden önce de işkenceye uğratıldık, gelişinden sonra da." Musa dedi: "Rabbinizin, düşmanınızı yok etmesi ve nasıl davranacağınıza bakmak üzere yeryüzünde sizi yöneticiler yapması umulabilir." 130 Yemin olsun ki, biz, Firavun hanedanını yakalayıp ürün eksikliğiyle senelerce sıktık ki, düşünüp öğüt alabilsinler. 131 Onlara bir iyilik geldiğinde, "Bu bizimdir!" derlerdi. Kendilerine bir kötülük dokunduğunda ise Musa ve beraberindekilerin uğursuzluğuna yorarlardı. Gözünüzü açın! Onların uğursuzluk kuşu, Allah katındadır, fakat çokları bilmiyorlar. 132 Şunu da söylediler: "Bizi büyülemek için, bize istediğin kadar ayet getir. Sana inanmayacağız." 133 Biz de onlar üzerine, fasıllar halinde ayrıntılı kılınmış mucizeler olarak tufan, çekirge, haşarat, kurbağalar ve kan gönderdik; yine de kibre saptılar ve günahkâr bir topluluk oluverdiler. 134 Pislik üzerlerine çökünce şöyle dediler: "Ey Musa! Sana verdiği söze dayanarak Rabbine bizim için dua et! Şu pisliği üzerimizden kaldırırsa, sana kesinlikle inanacağız ve İsrailoğulları'nı seninle birlikte mutlaka göndereceğiz." 135 Dolduracakları bir süreye kadar kendilerinden azabı kaldırdı-

ğımızda, hemen yeminlerini bozdular. 136 Bunun üzerine biz de onlardan öç aldık: Ayetlerimizi yalanladıkları, onlara aldırmazlık ettikleri için hepsini suda boğduk.

Bu ayetler, Yahudi kavminin, kurtarıcıları olan Musa'ya nankörlük ve ihanetlerini gündeme getiren ayetlerdendir. Nankörlerin şikâyetleri çok dikkat çekicidir: "Senin bize gelişinden önce de işkenceye uğratılmıştık, gelişinden sonra da." Sanki işkenceye uğratılmalarını Musa istemiş gibi konuşuyorlar. Musa'yı bir tür uğursuzluk nesnesi olarak görüyorlar. İşte, firavunlar yaratan toplumların veya kavimlerin nankörlük ve ihanet psikolojileri budur.

130. ayet, firavun saltanatının yıkılmasında, Cenabı Hakk'ın firavun toplumuna musallat ettiği kıtlık ve ekonomik sıkıntıların tarihsel etkilerine dikkat çekiliyor. Kur'an bize gösteriyor ki, yıkılası toplumlarda bazen kıtlık, darlık, felaket vs. gibi olgular birer terbiye ve infaz aracı olarak tarihin diyalektiği tarafından kullanılmaktadır.

Firavun saltanatının kodaman takımı, bu kıtlık ve felaketle sıkıştığında, o inanmadıkları Musa'dan yardım ve dua istiyorlar. Firavun psikolojisindeki çıkara tapma tutkusunun ilginç bir belirişidir bu.

Ayet 137:

137 Ezilip itilmekte olan topluluğu da içine bereketler doldurduğumuz toprağın doğularına ve batılarına mirasçı kıldık. Rabbinin, İsrailoğulları'na verdiği güzel söz, sabretmeleri yüzünden tamamlandı/hedefine vardı. Firavun ve toplumunun sanayi olarak meydana

getirdiklerini de sıralıyor oldukları çardakları da yere geçirdik.

Firavun uygarlıklarının sanayi tesisleri ve sarayları yere batırıldı, onların zulümlerine sabırla karşı koyan İsrailoğulları ise mazlumlara vaat edilen kurtuluşa ulaştılar.

Ayet 138-140:

138 İsrailoğulları'na denizi geçirttik. Özel putlarına tapan bir topluluğa rastladılar. Bunun üzerine, "Ey Musa, dediler, bunların ilahları olduğu gibi sen de bize bir ilah belirle!" Musa dedi: "Siz cahilliği sürdürmekte olan bir toplumsunuz." 139 "Şu gördüklerinizin, içinde bulundukları anlayış çökmüştür. Yapmakta oldukları da boşa çıkacaktır." 140 Şunu da söyledi: "Size Allah'tan başka bir ilah mı arayayım? O sizi âlemlere üstün kılmıştır."

138-14. ayetler muhteşem iki mesaja kaynaklık ediyor:

1. Tarihin en mazlum kitlesi olarak tescil edilmiş bir kitle bile zaman içinde zalime dönüşebiliyor. Bu yüzden hiç kimsenin ve hiçbir kitlenin bütün nesillerinin ebedî kurtuluşunun garanti, 'seçilmiş kitle' vasfının sürekli olduğundan söz edilemez.

2. Şirk, insanoğlunun şuuraltı derinliklerinde hep varolan bir irinli illettir. Öyle bir illet ki, tevhidi temsil eden en büyük peygamberlerin yanında bile depreşebilir, hortlayabilir, bizzat o peygamberden kendisine tatmin getirecek putlar isteyebilir.

Hz. Musa bahsinde ilk örneği verilen bu depreşme, Son

peygamber döneminde de aynen vücut bulmuştur. Onun sahabîleri de ondan, kendilerine müşriklerin **Zatü Envât ağaçları** gibi bir put ağaç temin etmesini istemişler ve ilginçtir, Hz. Peygamber bu isteği şiddetle reddederken, az önce sözünü ettiğimiz ayetlere ve Hz. Musa'ya atıf yapmıştır.

Ne yazık ki, onun ümmeti, onun ardından o zatü envât ağaçların ve benzeri putların binlercesini Müslüman coğrafyaların dört bir yanına çil çil serpiştirmiş ve Kur'an tevhidini bu putların gölgesine gömerek hayatın dışına itmiştir.

Ayet 141:

141 Şunu da hatırlayın: Sizi Firavun hanedanından kurtarmıştık. Size azabın en kötüsü ile işkence ediyorlardı: Oğlanlarınızı katlediyorlar, kadınlarınıza hayasızca davranıyorlar/kadınlarınızın rahimlerini yokluyorlar/kadınlarınızı hayata salıyorlardı. Bunda sizin için Rabbinizden gelmiş büyük bir imtihan vardı.

Nüfusu ve doğurganlığı kontrol de firavunluğun alametlerinden biridir. Bu alamet, Musa devri firavunundan çağdaş firavunlara kadar bir biçimde işletilmiştir.

Firavun saltanatlar, kitlenin dinini, imanını, kalbini kontrol edip de rahmini kontrol dışı bırakır mı? Bırakmamıştır, bırakmaz. Firavunlar, kalpler kadar rahimleri de kontrol eden bir sadizmin zalimleridir.

Musa devri firavunları rahim kontrolünü, İsrailoğulları'nın erkek çocukları doğmasın diye yapıyorlardı. Ancak bu kontrol devirden devire, firavundan firavuna

değişir. Bu bazen kız çocukları doğmasın diye yapılır, bazen hiç doğum olmasın diye yapılır, bazen de istenen sayıda doğurma gerçekleşsin diye yapılır. Şöyle veya böyle, firavunlar, kadın bedeni üzerinde mutlaka bir kontrol kurarlar. En azından, ailelere kaç çocuk yapmaları gerektiğini dikte ederler.

TÂHA SURESİ

(45/20)

Mekke döneminde inen surelerdendir. İniş sırasıyla, 45. geleneksel sıralamada 20. suredir. 135 ayettir.

Ayet 24-37:

24 "Ey Musa, Firavun'a git; çünkü o, azdı." 25 Musa dedi: "Rabbim, göğsümü açıp genişlet; 26 İşimi bana kolaylaştır. 27 Dilimden düğümü çöz, 28 Ki, sözümü iyi anlasınlar. 29 Bana ailemden bir yardımcı ver, 30 Kardeşim Hârun'u. 31 Onunla sırtımı kuvvetlendir! 32 Onu işime ortak kıl! 33 Taki seni çokça tespih edelim! 34 Seni çokça analım! 35 Kuşkusuz, sen, bizi görmektesin." 36 Buyurdu: "İstediğin sana verildi, ey Musa! 37 Yemin olsun, sana bir kez daha lütufta bulunmuştuk."

24-36. ayetler, tebliğ adamının maruz kaldığı sıkıntıları aşmak için ihtiyaç duyduğu dost-yardımcıya dikkat çekiyor. Bu dost-yardımcı, tebliğ önderine hem bir tercüman olacak hem de danışman ve destekçi. Tebliğ adamı onunla en azından psikolojik olarak güçlenecek. Ulülazm bir peygamberin bile böyle bir gereksinimi duyduğunun bildirilmesi, hiçbir fikir ve iman önderinin bu ihtiyaçtan müstağni kalamayacağını göstermektedir.

Son Peygamber Hz. Muhammed'de bu vezir-dost-yar-

dımcı, Tanrı Elçisi'nin ilk eşi **Hz. Hatice** idi. Zaten Hz. Hatice'nin lakabı **'Vezîre'** (Peygamber'in veziri) idi.

Cenabı Hak, Hz. Musa'nın yardımcı-danışman-destekçi isteğine olumlu bakmış ve onu kardeşi Hârun'un vezirliği, desteği ve danışmanlığıyla güçlendirmiştir. Firavun'a tebliğ emrinin ikinci kısmında hitap sadece Musa'ya değil de Musa-Hârun ikilisine yapılmakla bu iki benliğin tebliğde âdeta tek vücut haline geldiklerini göstermektedir.

Bu ayetler ayrıca, tebliğ adamının hitabet gücünün önemine dikkat çekiyor. Musa'nın en büyük şikâyeti kendisinin iyi konuşamama zaafı olarak gösteriliyor. Bu zaaf, geleneksel rivayetlerde söylendiği gibi, Musa'nın dilinin pepe olması da olabilir, hitabet gücünün zayıf olması da olabilir. Bizce ikincisi, kelamın mesajına daha uygundur.

Ayet 42-48:

42 "Sen ve kardeşin, ayetlerimi götürün; beni anmakta gevşeklik etmeyin!" 43 "Firavun'a gidin, çünkü o azdı." 44 "Ona yumuşak ve tatlı bir sözle hitap edin; belki öğüt alır yahut ürperir." 45 Dediler: "Rabbimiz, onun aleyhimizde bir taşkınlık yapmasından yahut yine azmasından korkuyoruz!" 46 Buyurdu: "Korkmayın! Ben sizinle beraberim; işitiyorum, görüyorum." 47 "Hadi, gidin ona! Deyin ki, "Biz senin Rabbinin iki resulüyüz. İsrailoğulları'nı bizimle gönder, onlara işkence etme! Rabbinden sana bir mucize getirdik. Selam, hidayete uyanlaradır." 48 "Azabın, yalanlayıp yüz çevirenler üzerine olacağı bize vahyedildi."

42-48. ayetler, Kur'anî tebliğin özünü, evrenselliğini, kararlılığını ve bir ölçüde de yöntemini veren muhteşem beyyinelerdir.

Firavun gibi, zulmün, şiddetin, inat ve inkârın timsali olan bir tağuta gösterilmesi gereken aydınlık önderi yaklaşımının temel şartları şöyle sıralanıyor:

1. Tebliğ, firavun ruhlu zorbalar da dahil, hiç kimseden uzak tutulamaz.

2. Tebliğ, firavuna da yapılsa, özüne yakışır yumuşaklık, tatlılık, nezaket ve sevecenlik içinde yapılmalıdır.

3. Tebliğde ümitsizlik asla olmamalıdır. Firavundan bile ümit kesilmemelidir: Çünkü Yaratıcı, insanoğlunun özüne iyiye ve güzele yatkınlık duygusunu yerleştirmiştir. İnsan ürettiği kötülüklerle bu duyguyu kirletip paslatarak işlemez hale getirebilmektedir. Tebliğ adamı, üşenip usanmadan o temel zemine inip o temel duyguyu harekete geçirmeye sürekli gayret göstermelidir.

4. Firavun tipi zorbalar da dahil, insanoğlunu bütün köprüleri yıkarak kaldırıp atmak yanlıştır. Firavunun bile, bir gün bir biçimde yüreğinin derinlerinde bir yumuşama, bir ürperti kıvılcımının çok büyük güzelliklere vücut vermek üzere harekete geçmesi mümkündür.

5. Tebliğ adamı, korkuyu daha baştan aşılmaz bir engel halinde önüne dikmemelidir. Korkunun yer ettiği yürek yaratıcı bütün niteliklerini kendi eliyle felce uğratır.

Kur'an'ın klasik firavunlar münasebetiyle önümüze koyduğu bu tebliğ hakikatleri, elbette ki çağdaş firavunlar için de aynen geçerlidir. Çağdaş firavunların da hiçbi-

rinden ümit kesmemeliyiz. Allah onları bazen yıllarca süren zulümlerinin ardından, asırlarca sürecek başka zulümleri ortadan kaldırmada esrarlı birer araç olarak kullanabilir. Nitekim günümüzde bunun örneklerine tanık olmaktayız.

Ayet 49-55:

49 Firavun dedi: "Sizin Rabbiniz kim, ey Musa?" 50 Musa dedi: "Rabbimiz, her şeye yaratılışını lütfeden, sonra da yol-yordam gösteren kudrettir." 51 Dedi: "Peki, ilk nesillerin hali ne olacak?" 52 "Onlara ilişkin bilgi, Rabbim katında bir kitaptadır. Rabbim ne şaşırır ne de unutur." 53 Yeryüzünü size beşik yapan, onda sizin için yollar açan, gökten su indiren O'dur. Biz o suyla çeşitli bitkilerden çiftler çıkardık. 54 Yiyin, hayvanlarınızı yayıp otlatın. Kuşkusuz, bunda, aklı başında insanlar için ibretler vardır. 55 Sizi yerden yarattık. Tekrar oraya göndereceğiz. Ve oradan sizi bir kez daha çıkaracağız.

49-55. ayetler, Musa ve Hârun peygamberlerin tebliğlerinin temel esaslarına vurguları önümüze koyuyor. Firavun, ilginç bir biçimde, daha baştan öfkelenip köpürmeden sorular soruyor. Sadece bu bile, önceki ayetlerin tebliğ meselesindeki mesajının isabetini göstermeye yeter. Firavun gibi bir zorbanın, kendisine tebliğde bulunan iki aydınlık önderine sorular sorması ümit verici bir zeminin varlığına kanıttır.

Ayet 71-73:

71 Firavun dedi: "Ben izin vermeden ona inandınız öyle

mi? O size, büyüyü öğreten büyüğünüzdür. Yemin olsun, ellerinizi, ayaklarınızı çaprazlama keseceğim ve yemin olsun sizi hurma ağaçlarına asacağım. O zaman iyice bileceksiniz, hangimizin azabı daha şiddetli ve sürekli." 72 Dediler: "Biz seni, bize gelen açık seçik kanıtlara ve bizi yaratmış olana asla tercih etmeyeceğiz. Verdiğin hükmü uygula. Senin hükmün olsa olsa bu dünya hayatında geçer." 73 "Biz Rabbimize inandık ki, günahlarımızı ve senin bizi zorladığın büyüyü affetsin. Allah daha hayırlı, daha süreklidir."

71-73. ayetler, firavun yönetiminin ve firavun psikozunun en sarsıcı belirişlerinden birini gündem yapmaktadır: **İnancın diktatörün iznine bağlanması. Kadim firavunlar bu izne bağlamayı gayet açık ve radikal ifadelerle dile getirip kurallaştırıyorlardı. Çağdaş firavunlar, insanlığın geldiği tekâmül aşaması itibariyle işi böyle götürmek gibi bir şansa sahip olmadıklarından bunu siyasal oyunlarla yapmaktalar. Bu oyunların başında 'korku yaymak', ikinci sırada, istenen şekilde inananların ödüllendirilmesi, üçüncü sırada ise diktatöryal ekibin isteklerine ters inançlar taşıyanların 'yönetime karşı çıkmak', hatta 'yönetime darbe yapmak' gibi ithamlarla suçlamak gelmektedir. Bu üç oyun, çağdaş firavunluklarda, iki büyük takviyesi dikkat çeker: Allah ile aldatmak yani din istismarı, hukukun güdüme alınması.**

Çağdaş firavunlar, emirlerindeki paralel zulüm güçlerinden biri olan Hâman yönetimindeki saltanat dinini kullanarak belirledikleri inanç standartlarına uymayanları 'zındıklık'tan ateizme kadar çeşitli ithamlarla suçlamaktalar. Bunu ustalıkla yürütecek bir din baronluğu ekibi yirmi dört saat firavunun emrindedir.

KASAS SURESİ
(49/28)

Mekke dönemi surelerindendir. İniş sırasıyla 49. geleneksel tertipte 28. suredir. 88 ayettir.

Ayet 1-4:

1 Tâ, Sîn, Mîm! 2 İşte sana, açık seçik beyanda bulunan kitabın ayetleri! 3 İman edecek bir toplum için, Musa ve Firavun'un haberinden bir kısmını sana hak olarak okuyacağız. 4 Gerçek şu: Firavun o yerde egemenlik kurmuş ve ora halkını fırkalara ayırmıştı. Onlardan bir topluluğu horlayıp eziyordu: Bu topluluğun erkek çocuklarını boğazlıyor, kadınlarına hayasızca davranıyor/kadınların rahimlerini yokluyor/kadınlarını hayata salıyordu. O, gerçekten fesadı yayanlardandı.

4. ayet, firavunî toplumların ve firavun zulümlerine bir biçimde seyirci kalmış halkların vücut verecekleri tabloyu önümüze koymaktadır.

Firavun yönetimlerinin, zulümlerini payidar kılmak için başvurdukları yollardan biri, belki de en önemlisi, ülke halkını fırkalara bölmek, parçalamak, ayrıştırmak ve tek bir kuvvet haline gelmelerini engellemektir. Kur'an'a göre, firavunî yönetim bir şirk düzeni olduğu gibi fırkalara bölünmek de bir şirktir. Bunun zorunlu sonucu şudur:

Fırkalaşma varsa firavunî düzen kaçınılmazdır. Çünkü fırkacılık şirkinin faturası, firavunî düzene teslimiyetle ödenir. Yaratıcı'nın kanunu budur.

Toplumları çöküşe, insanı çürüyüşe mahkûm eden fırkalaşmamn her türlü belirişi üzerinde ayrıntılı biçimde durulmuştur. Fırkacılığı, bölünmeyi, ayrışmayı ifade eden tabirlerin hemen hemen tümü (fırka, teferruk, tefrik, teşeyyu', hizip, takattu') kullanılarak bölünüp parçalanmanın nasıl bir felaket olduğuna dikkat çekilmiştir.

Fırkalaşma, bölünme, hizip oluşturma anlamlarında beş tabir kullanılmaktadır. Bundan anlaşılır ki, Kur'an, bu fırkacılık ve fırkalaşma konusunu hayatî önemde bulmaktadır.

FIRKA

Fırka sözcüğünün kökü olan **fark**, bölmek, ayırmak, parçalamak, iki taraf arasında hüküm vermek anlamlarındadır. Aynı kökten **fırka, büyük kitleden ayrılan grup anlamındadır.**

Fark kökünden kelimeler, isim ve fiil halinde 70 küsur yerde kullanılmıştır. Kullanılan türevlerinin anlamlarına da bakmak lazım: **Teferruk** (parçalanıp fırkalar haline gelmek. bk 3/103; 42/13-14; 98/4), **tefrik** (parçalayıp fırkalar haline getirmek. bk. 2/102, 136, 285; 4/150; 6/159)

Ölümsüz dil ustası Râgıb'ın beyanına göre bu sözcükte, **'kalp parçalanasıya korkmak'** anlamı da vardır ve Tevbe suresi 56. ayetteki fırka kökünden fiil bu anlamda kullanılmıştır:

"Kesinlikle sizden oldukları yolunda Allah'a yemin ederler. Gerçekte onlar sizden değillerdir. Doğrusu şu ki onlar, ödleri patlayasıya korktukları için fırkalaşan bir topluluktur."

Demek ki, fırkalaşanların, kendi içlerinde büyük korkular taşıyabileceklerine ve bu korkuların onları hizip dayanışmasına iteceğine bir işaret olduğu söylenebilir.

En'am suresi 153-159. ayetlerden oluşan beyyineler manzumesi, dinde fırkalaşma meselesinin en hayatî noktalarına parmak basmakta ve çözümü de göstermektedir. Dinde fırkalaşmanın âdeta tanımını veren bir beyyine ile başlayan bu manzume, ölümsüz mesajını, fırka sözcüğü ile aynı kökten bir fiil (**teferraka**) kullanarak vermekte ve bize şunları öğretmektedir:

1. Dinde fırkalaşma, Yaratıcı'nın tek olan yolundan sapıp başka yollara girmenin sonucudur,

2. Bu sapma, öncelikle, ilahî kitabın dışlanmasıyla vücut bulur,

3. Tanrısal kitaba sarılarak dinde bölünmeyi önleyememiş toplumlar ve kişiler hiçbir mazerete sığınamazlar ve hiçbir kurtuluş çaresi de üretemezler,

4. Bu fırkalara karşı takınılacak tavır, onlarla ilgiyi tamamen kesmek ve onları kendi sapık hezeyanları içinde boğulmaya bırakmaktır.

Şimdi bu beyyineler manzumesini birlikte okuyalım:

"Bu benim dosdoğru yolumdur, onu izleyin, başka yolları izlemeyin! Yoksa bu hal sizi O'nun yolundan uzak-

laştırıp parçalara böler. Sakınıp korunasınız diye O size bunu önermiştir. Sonra, güzel düşünüp güzel davrananlara nimetimizi tamamlamak, her şeyi ayrıntılı kılmak, bir kılavuz ve rahmet olmak üzere Musa'ya o kitabı verdik ki, onlar Rablerine kavuşacaklarına inanabilsinler. Bu Kur'an da bizim indirdiğimiz bir kitaptır. Kutsal ve bereketli. Artık ona uyun ve sakının ki size rahmet edilebilsin."

"Kitap, bizden önce iki topluluğa indirildi. Biz onu okuyup araştırmaktan gerçekten habersizdik' demeyesiniz. Şunu da söylemeyesiniz: 'Eğer bize kitap indirilmiş olsaydı, onlardan daha doğru yürüyüşlü olurduk.' Artık size Rabbinizden bir beyyine, bir kılavuz ve bir rahmet gelmiş bulunuyor. Allah'ın ayetlerini yalanlayıp onlardan yüz çevirenden daha zalim kim var? Ayetlerimize sırt dönenleri, yüz çevirmeleri yüzünden azabın en acılısıyla cezalandıracağız."

"Neyi bekliyorlar? Kendilerine meleklerin gelmesini mi, Rabbinin gelmesini mi, yoksa Rabbinin bazı mucizelerinin gelmesini mi? Rabbinin bazı mucizeleri geldiği gün, daha önce iman etmemiş yahut imanında bir hayır sahibi olamamış kişiye imanı hiçbir yarar sağlamayacaktır. De ki, 'Bekleyin! Doğrusu biz de bekliyoruz.' Dinlerini parça parça edip fırkalara/hiziplere bölünenler var ya, senin onlarla hiçbir ilişiğin yoktur. Onların işi Allah'a kalmıştır. O, onlara, yapıp ettiklerini haber verecektir." (En'am, 153-159)

Dinde fırkalaşmanın tek ve şaşmaz yol olan Allah'ın yolundan sapıp birtakım yollara girmenin sonucu olduğuna vurgu yapılmasının, İslam dünyasında 'fırkalaşmanın en doğurgan anası' ve kelime anlamıyla 'yol' demek olan tarikat zihniyetini deşifre ettiğini ve İslam tarihinin fır-

kacılık meselesindeki yumuşak karnına neşter vurduğunu da gözden kaçırmayalım.

Kur'an'daki tanrısal ve metematik insicama muhteşem bir örnek oluşturan bir gerçeği daha birlikte izleyelim:

Yusuf suresi 39. ayet, En'am 153'teki mucize açıklamayı iyiden iyiye taçlandırmaktadır. Bize göstermektedir ki, **Tanrı'nın tek olan yolunu birden çok hale getiren fırkalaşma, nihayetinde tek olan Rabbi de çoklaştırmaktadır. Yani fırkalaşma ile girilen yolların tümü şirke çıkmaktadır.** Yusuf suresindeki beyyine, fırka kökünden bir kelimeyi kullanarak şu ürpertici soruyu soruyor:

"Parçalara bölünüp fırkalaşmış rabler mi daha hayırlıdır, Vâhid ve Kahhâr olan Allah mı?" (Yusuf, 39)

ŞÎA-TEŞEYYU'

Şîa, güç kazanmak maksadıyla oluşturulan ekip anlamındadır. (Râgıb, ***el-Müfredât***)

On küsur kullanımının tümü isim kullanımdır. Daha çok, eski ümmetlerdeki fırkaları ifade için kullanılmıştır. İslam ümmeti açısından şîalar çok olumsuz unsurlar olarak değerlendirilmiştir. Fırkacılığın ağır bir kahır ve ıstırap kaynağı olacağı bu kelimenin kullanıldığı ayetlerde veril-mektedir. Şu sarsıcı örneğe bakın:

"De ki, 'O size, üstünüzden yahut ayaklarınızın altından bir azap göndermeye yahut sizi fırka fırka birbirinize düşürerek/fırkalara bölüp içinden çıkılmaz durumlara düşürerek/fırkaları elbise gibi size giydirerek kiminizin şiddetini kiminize tattırmaya Kaadir'dir." (En'am, 65)

Bu ayette, fırkalaşmanın nelere mal olacağı ve fırkacılığın temel niteliklerinden birinin de şiddet olduğu mucize bir biçimde ifadeye konmuştur. Mucize mesajlardan biri de, Kasas suresinin açıklamakta olduğumuz ilk ayetlerinde verilmiştir. Ayetten öğreniyoruz ki, despot-tağut yönetimler, kitleleri, özellikle inanç camialarını çeşitli fırkalara bölmeyi ihmal etmezler. Çünkü bu bölünme, camianın gücünü parçalar ve onu sıkıntı yaratan bir unsur olmaktan çıkarır. Firavunun yönetiminden söz eden Kasas 4. ayet, âdeta, bir diplomatik-stratejik raporun özeti gibi duruyor.

HİZİP-TAKATTU'

Tekil ve çoğul halde yirmi kez geçen hizip (çoğ. ahzâb), **"Kabalık ve şiddetle belirginleşen grup demektir."** (Râgıb, *el-Müfredât*) Hizip, zulüm temsilcilerine karşı oluşturulduğunda bu 'Allah'ın hizbi' olarak adlandırılmaktadır. Allah'ın hizbi karşısındaki küfür güçleri ise 'şeytanın hizipleri' olarak anılıyor.

Ancak, hizip, dinin kendi içinde oluşturulduğunda dini ve müminleri bölen bir unsur olarak kötülenmektedir. Bu gerçeğe parmak basan ayet, **hizip** sözcüğüyle doğrayıp parçalara ayırmak anlamındaki **takattu'** sözcüğünü (fiil şeklinde) birlikte kullanarak fırkacılığın üreteceği temel belalardan birine dikkat çekiyor: **Dini, alt kitaplara bölmek**. Bu bölmeyi ifade için takattu' fiilinin geçmiş zaman şekli seçilmiştir. Unutmayalım ki, 'kesip doğramak' anlamındaki kat' kökünden gelen **takattu'**da bir şeyi ikiye ayırmak yeterli değildir, birkaç parçaya bölmek gerekir. Bunun içindir ki, takattuun yarattığı din içi bölünme birkaç hizip ortaya çıkarır ve bu hiziplerin her birinin övünerek okuduğu **'kutsallaştırılmış kitaplar'**ı

(zübür) vardır. Ve her hizip, elindeki 'kutsallaştırılmış kitap'la övünür, sevinir.

Mucize ihbarı koca bir tablo gibi önümüze koyan 5 ayetlik beyyine kümesi, dindeki hizipçiliğin mahiyetini, nelere mal olacağını göstermekte ve din içi hizipçilere yönelttiği en ağır tehditleri de sıralamaktadır. Bugünün Müslüman dünyasını tanıtmak için asırlar öncesinden hazırlanmış mucize bir raporu andıran beyyineler şöyledir:

"İşte, sizin bu ümmetiniz bir tek ümmettir. Ve ben de sizin Rabbinizim; o halde, benden sakının! Fakat onlar işlerini aralarında parçalayıp çeşitli zübürlere/kutsallaştırılmış hizip kitaplarına ayırdılar. Her hizip, yalnız kendi yanındakiyle sevinip övünmektedir. Artık sen onları bir süreye kadar kendi gafletleri içinde bırak. Sanıyorlar mı ki, kendilerine verdiğimiz mal ve oğullarla güçlendiriyoruz onları ve iyiliklerine koşuyoruz. Hayır, farkında olmuyorlar." (Müminûn, 52-56. Ayrıca bk. 21/93)

FIRKALAŞMAYA AĞIR İTHAM

Fırkalaşmanm en ağır şekilde itham edildiği yer dinde fırkalaşmadır. Tam bu noktada, Kur'an semantiği açısından çok anlamlı bir tabloya dikkat çekeceğiz: Fırka-hizip anlamındaki **'ferîk'** sözcüğü, kullanıldığı 29 yerin sadece ikisinde olumlu anlamdadır. Diğer yerlerin yarısından fazlasında olumsuz, yarıya yakınında ise nötr anlamda kullanılmıştır. Kur'an, bu tavrıyla şunu demek istiyor: Dinde fırkalaşma, çok küçük istisnalar (ki bunlar, dinin ilk zamanlarındaki düşman topluluklar karşısında yapılır) bir kenara konursa daima kötülüğe, bölünmeye,

sömürüye, ihanete hizmet eder. Bu anlamda olmak üzere özellikle şu ayetlere bakılmalıdır: 2/75, 100, 101, 146, 188; 3/23; 78, 100; 4/77; 8/5; 9/117; 16/54; 24/47, 48; 27/45

Bir dinin (örneğin İslamiyet'in) asırlar sürmüş hükümranlığının ardından mantar fışkırır gibi zuhur eden fırkalar (tarikatlar, mezhepler, cemaatler) hiç tartışmadan söyleyebiliriz ki şer ürünüdür, bölücülük aracıdır, dinin düşmanlarıyla kurulmuş çıkar odaklı işbirliklerinin (**Ilımlı İslam, BOP, dinler arası diyalog** vs.) sonucudur.

Onun içindir ki, fırkalaşmaya ilişkin tanrısal hüküm çok ağırdır. Fırkalaşmaya karşı uyarıda, beyyinelerin geliş sırasıyla iki muhatap seçilmiştir: Hz. Peygamber, müminler camiası. İki uyarı da sarsıcıdır:

"Dinlerini parça parça edip fırkalara/hiziplere bölünenler var ya, senin onlarla hiçbir ilişiğin yoktur. Onların işi Allah'a kalmıştır. Allah onlara, yapıp ettiklerini haber verecektir." (En'am, 159)

Bu ayette, fırkalaşma ifade eden kelimelerin ikisi birden kullanılmıştır: **Fırka, şîa**. Birincisi fiil, ikincisi isim halinde. Bu kullanım, dinde fırkacılığın her türünün dini parçalamak anlamına gelecek büyük bir cinayet olduğuna dikkat çekmektedir. Aynı tarz, fırkacılığın kötülüğü konusunda ümmete uyarı yapan ayette de korunmuştur. Yani fırka ve şîa kökünden kelimeler orada da kullanılmıştır.

"O'na yönelmiş kişiler olarak O'ndan sakının! Namazı/duayı yerine getirin ve sakın şirke sapanlardan olmayın; Onlardan ki, dinlerini parçalayıp hizipler/fırkalar haline geldiler. Her hizip kendi elindekiyle sevinip övünür." (Rum, 31-32)

"Dini dosdoğru tutun; onda bölünüp fırkalara ayrılmayın!' Onları çağırdığın bu tutum, şirke bulaşanlara çok ağır gelmiştir. Allah, dilediğini kendisi için seçer ve hakka yönelenleri kendisine iletir." (Şûra, 13)

Bu son ayetler, dehşet verici bir gerçeğin altını daha çizmektedir: **Dinde fırkacılık şirkle eşanlamlıdır.**

"Hep birlikte Allah'ın ipine yapışın, fırkalara bölünüp parçalanmayın; Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın! Birbirinizin düşmanı idiniz, Allah kalplerinizi uzlaştırıp kaynaştırdı da O'nun nimeti sayesinde kardeşler haline geldiniz. Ateşten bir çukurun kenarında idiniz; sizi oradan kurtardı. Allah size ayetlerini bu şekilde açıklıyor ki, doğruya ve güzele yol bulasınız." (Âli İmran, 103, 105)

Dinde fırkalaşma, tanrısal beyyinelerin gelişinden sonra olmaktadır:

"Kendilerine ilim geldikten sonra, sadece aralarındaki kıskançlık/doymazlık/azgınlık/yalancılık/zulüm/kibir/zinakârlık yüzünden fırkalara bölündüler. Eğer belli bir süreye kadar erteleme sözü Rabbinden gelmiş olmasaydı, aralarında iş mutlaka bitirilirdi. Onların ardından kitaba mirasçı olanlar da onun hakkında, işkillendiren bir kuşku içindedirler." (Şûra, 14)

"Kendilerine açık seçik kanıtlar geldikten sonra fırkalara bölünüp ihtilafa düşenler gibi olmayın! Böyle olanlar için çok büyük bir azap vardır." (Âli İmran, 105)

"Kitap verilmiş olanlar, kendilerine beyyine/açık delil geldikten sonradır ki parçalanıp bölündüler." (Beyyine, 4)

Bu beyyinelerde, özellikle **Şûra 14**'te bir mucize ihbar daha vardır ve şudur:

Fırkalaşma bir cehalet, zühul ürünü değildir; bilinçli bir yapılanmadır. Allah'ın yasakladığı böyle bir yapılanma, cehaletin ürünü değilse hangi saikle yapılır? Cevap bellidir: Fırkalaşanların imanın ve Tanrı'nın üstüne çıkardıkları bazı hesapları, menfaatleri vardır. Zaten, fırkalaşmanm şirkle eşitlenmesinin başka bir izahı da olamaz.

Ayet 5-6:

5 Ve biz istiyoruz ki, yeryüzünde ezilip horlananlara bağışta bulunalım, onları önderler yapalım, onları mirasçılar haline getirelim. 6 Ve yeryüzünde onlara imkân ve kudret verelim. Firavun'a, Hâman'a ve onların ordularına da korkmakta oldukları şeyleri gösterelim.

Cenabı Hak, firavunî saltanatlara karşı ezilip horlananların yanındadır. Diyalektik böyle işler. Yeter ki, ezilip horlananlar, bu ezilip horlanmayı bir biçimde istemiş ve beslemiş olmasınlar. yani isyanın gerektiği yerde itaati seçmesinler. İsyanın gerekli olduğu yerde zalimlere itaati seçerlerse, Zühruf 54-56. ayetlerde belirtildiği gibi, Allah onları zalimlikle damgalar ve onlardan intikam alır.

Ayet 38-42:

38 Firavun dedi: "Ey seçkinler topluluğu! Ben sizin için benden başka bir Tanrı tanımıyorum. Ey Hâman! Benim için çamurun üzerinde ocağı yakıp bana bir kule yap ki, Musa'nın Tanrısına ulaşayım. Aslında ben onun

yalancılardan olduğunu sanıyorum." 39 O ve orduları yeryüzünde haksız yere büyüklük tasladılar ve sandılar ki, bize döndürülmeyecekler. 40 Biz de onu ve askerlerini yakalayıp hepsini suyun içine fırlattık. Bak, nasıl oldu zalimlerin sonu! 41 Biz onları, ateşe çağıran önderler yapmıştık. Kıyamet günü yardım göremeyeceklerdir. 42 Bu dünya hayatında da arkalarına bir lanet taktık. Kıyamet günü onlar, çirkinleştirilenler arasında olacaklar.

Firavun tağut, nihayet tanrılığını ilan etti. Bu ilan bazı firavunlarda bizzat firavun tarafından yapılır. Bazı firavunlar ise bunu yalakalarına yaptırırlar. Çağdaş firavun saltanatlarında seçilen yol bu ikincisidir. Tağut yalakalarından biri veya birkaçı çıkarak, değişik ifadelerle, başlarındaki zatın Allah'ın bütün sıfatlarına taşıdığını, yani enkarne olmuş bir tanrı olduğunu ilan eder.

Firavunun tanrılığını ilan eden daha birçok ifadeyle karşılaşmaktayız. Firavunun ziyaret ettiği kentlerin kutsallaştığı, oturduğu yerin mübarek olduğu, görüntülerinin yayınlandığı televizyonların yerlere konmasının doğru olmayacağı vs. Bütün bunlar bir insanı tanrı ilan etmenin değişik şekilleridir.

Bu şekillerin hangisiyle olursa olsun, firavunluğun son mertebesine gelerek kendisinin tanrılığını ilan eden veya ettiren firavun, tarihin ve Tanrı'nın kendisi için takdir ettiği akıbete maruz kalır; mahvolur, lanetlenerek geberip gider.

Ayet 59:

59 Senin Rabbin, memleketleri/medeniyetleri, ana merkezlerinde kendilerine ayetlerimizi okuyan bir resul

göndermedikçe helâk etmez. Biz; ülkeleri/medeniyetleri, halkları zulme sapmadıkları sürece helâk etmeyiz.

59. ayete göre, Cenabı Hak, toplumların helâkine hükmetmek için iki şart arıyor:

1. Toplumların ana merkezlerine giden aydınlatıcıların tebliği yapmış olmaları,

2. Toplumun zulme bulaşmış olması.

Bu iki şart gerçekleşmedikçe Allah bir toplumu, bir medeniyeti çökertmez.

YUNUS SURESİ
(51/10)

Mekke dönemi surelerindendir. İniş sırasıyla 51. geleneksel tertipte 10. suredir. 209 ayettir.

Ayet 75-77:

75 Onların ardından da Musa ile Hârun'u ayetlerimiz eşliğinde Firavun ve kurmaylarına gönderdik. Kibre saptılar ve günahkâr bir topluluk oldular. 76 Gerçek, katımızdan onlara geldiğinde şöyle demişlerdi: "Hiç kuşkusuz, bu, apaçık bir büyüdür." 77 Musa dedi ki, "Gerçek size ulaştığında böyle mi konuşuyorsunuz? Büyü müdür bu? Büyücüler iflah olmaz."

Peygamberler, baş zalimlerin sadece kendilerine gelmez, aynı anda onların yakın çevresine de gelir. Bunun bir anlamı da, hiçbir firavun saltanatın tek kişiyle yürümediği, firavun saltanatlarının yalaka danışmanlar çevresi, destekçi din baronları ve destekçi para babalarıyla birlikte bir paralel zulüm güçleri koalisyonu oluşturduğudur.

76. ayet, firavunun Musa ve Hârun peygamberleri büyücülükle yani halkı aldatmakla suçladığını gösteriyor. Firavun saltanatları, hayatlarını halkı aldatmaya borçlu olduklarından, rakiplerinin de halkı aldatmayı esas alarak çalıştıklarını düşünürler. Bu, bütün firavun saltanat-

larda aynıdır: Onlar bir yandan hiç aralıksız halkı aldatırlar, bir yandan da gerçekleri halka bildirenleri halkı aldatmakla suçlarlar. Modern firavunların yolu yöntemi de budur.

Ayet 78:

78 Dediler ki, "Sen bize, atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeyden bizi çeviresin de bu toprakta devlet ve ululuk ikinizin olsun diye mi geldin? Biz, ikinize de inanmıyoruz."

78. ayet gösteriyor ki, Firavun zihniyet, her yeniye (ve her gerçeğe) iki anlamlı bir tehdit yükler:

1. Ataların kabullerini inkâr,
2. Yönetim ve servet gücünü ele geçirmek.

Firavun zihniyetlerin insanlık tarihi boyunca özellikle peygamberler mesajını ve genelde bütün aydınlık mesajları, anılan iki tehditle yaklaşan bir düşman olarak görmüştür. Günümüz firavunları da aynı zihniyet ve psikoloji ile hareket etmekteler.

Firavunların saltanat lügatlerinde 'gerçek' ve 'gerçek için mücadele' diye bir kavram yoktur. Firavunların lügatinde sadece çıkar, güç, bizler ve ötekiler' vardır. Ötekiler, çıkarlara ve güce göz koymuş düşmanlardır.

Ayet 79-82:

79 Firavun seslendi: "Tüm bilgin büyücüleri huzuruma getirin!" 80 Büyücüler gelince, Musa onlara şöyle dedi:

"Ortaya koyma gücünde olduğunuz şeyleri sergileyin." 81 Onlar hünerlerini ortaya koyunca Musa dedi: "Sergilediğiniz şey büyüdür. Allah onu mutlaka hükümsüz kılacaktır. Çünkü Allah, bozguncuların işini düzgün yürütmez." 82 "Ve suçlular hoş görmese de Allah, hakkı, kelimeleriyle ortaya çıkarıp kanıtlayacaktır."

Büyücüler yani Allah ile aldatan Firavun ekipleri, hakkı tebliğ eden Musa'nın tebliğini de bir büyü yani aldatma olarak niteliyorlar. Çünkü onlar için halka etki, büyüden ibarettir. Söylenen sözlerin bizatihi gerçek yanı olamaz; her şey kitleyi aldatmaktan ibarettir. Bu aldatmada başarılı olanlar saltanatlarını sürdürür, başarılı olamayanlar yenik düşer.

Ayet 83:

83 Firavun ve kodamanlarının kendilerine kötülük etmelerinden korktukları için, kavmi arasından bir soy/ genç bir nesil dışında hiç kimse Musa'ya iman etmedi/ Musa'nın peşinden gitmedi. Çünkü Firavun, o toprakta gerçekten çok üstündü ve gerçekten onun bunun malından savurganlık yapan tam azgınlardan biriydi.

83. ayet, tarihsel-evrensel bir gerçeği dikkatlere sunuyor: Bütün yaratıcı devrimlerin ilk taşıyıcıları gençlerdir. Ayette geçen 'zürriyet' sözcüğü 'soy' anlamına geldiği gibi, **'genç nesil'** anlamına da gelmektedir. (bk. Râgıb el-Isfahanî, ***el-Müfredât,*** zürriyet mad.)

Devrim meşalesini taşımada gençlerin öncülüğü, tadim firavunluk saltanatlarından çağdaş diktatörlüklere kadar hep devam etmiştir, devam etmektedir. Türkiye bu Kur'ansal gerçeğin son yıllarda en çarpıcı ve sarsıcı

biçimde yaşandığı bir numaralı ülke oldu. Tarihe **'Gezi Eylemleri'** veya **'Özgürlük Direnişi'** olarak geçen ve tarihçiler tarafından büyük Fransız Devrimi ile mukayese edilen Özgürlük Direnişi Yunus 83. ayetin de muhteşem bir tecellisi olarak görülebilir.

Ayet 87:

87 Musa'ya ve kardeşine şunu vahyettik: Kavminiz için, kendilerini yerleştirmek üzere Mısır'da evler hazırlayın! Evlerinizi kıble yapın/evlerinizi karşılıklı yapın ve namazı/duayı yerine getirin! İnananlara müjde ver.

Evlerin kıble yani mabet yapılması, ibadetlerin oralarda yerine getirilmesi, firavun saltanatı altında inleyen kitleler için bir zorunluluktur. Bu konuyu, 'Firavun' adlı bu eserimizin **'Evleri Kıble Edinmek'** başlıklı faslında ayrıntılamış bulunuyoruz.

Ayet 88-92:

88 Musa şöyle dedi: "Rabbimiz! Sen, Firavun ve kodamanlarına şu iğreti hayatta debdebe verdin, mallar verdin. Rabbimiz! Senin yolundan saptırsınlar diye mi? Rabbimiz! Onların mallarını sil süpür, kalplerini şiddetle sık ki, acıklı azabı görünceye kadar inanmasınlar!" 89 Allah cevap verdi: "İkinizin duası kabul edildi. Dosdoğru ve dürüst biçimde yol alın ve ilimden nasipsizlerin yolunu sakın izlemeyin."

Varoluş diyalektiğinin şaşırtıcı paradokslarından biri de, aydınlık öncüsü Musa'nın dilinden bir sitem olarak bu 88. ayette gündem yapılmıştır. Yunus 83. ayet gösteriyor

ki, firavunî zorbalar bu debdebe ve ihtişamı, başkaları nın alın terine, emeğine musallat olmak suretiyle yürü türler. Kur'an'ın **'israf'** dediği ve kelime anlamı da zulüm olan bu **'birilerinin emeğinden savurganlık'** tüm firavun saltanatların tipik özelliklerinden biridir. Tarihin bütün firavunlarının, o arada günümüz firavunlarının debdebe ve ihtişama yönelik akıl almaz harcamaları hep başkalarının, yani halkın alm terinden oluşan nimetlerdendir.

Ayet 90-92:

90 Ve İsrailoğulları'nı denizden geçirdik. Firavun ve ordusu, azgınlık ve düşmanlıkla onları izlemekteydi. Nihayet, Firavun, boğulma ümüğüne çökünce şöyle dedi: "İman ettim. İsrailoğulları'nın inanmış olduğu dışında ilah yok. Ben de O'na teslim olanlardanım." 91 "Şimdi mi? Daha önce isyan etmiş, bozgunculardan olmuştun." 92 "Bugün senin bedenini kurtaracağız ki, arkandan gelenlere bir ayet olasın. Ama insanların çoğu bizim ayetlerimizden gerçekten habersiz bulunuyor."

90-92. ayetler, en muhteşem Kur'an mesajlarından ikisine yer vermektedir:

1. Firavun gibi bir tağutun bile son anda da olsa 'İman ettim' demesi, "kabul edilmemiştir" denerek reddedilmiyor, "Şimdi mi?" ifadesiyle tağutî benliğin hayasızlığı ortaya konuyor ama tövbe girişimi açıkça reddedilmiyor.

Başta 'Fütûhât' müellifi **Muhyiddin İbn Arabî** (ölm. 638/1240) olmak üzere, bazı sûfî düşünürler, Cenabı Hakk'ın bu ifadesine dayanarak, Firavun'un o sözünü bir tövbe kabul ederek bu tağutun bu tövbesi sayesinde müşrik muamelesi görmeyerek akıbet kurtulacağını

savunmuşlardır. Ne var ki, Nisa suresi 117-18. ayetlerle bağdaşmamaktadır. O ayetlerde şöyle deniyor:

"Allah'ın, kabulünü üstlendiği tövbe, bilgisizlikle kötülük işleyip de çok geçmeden tövbe edenler içindir. Allah, işte böylelerinin tövbesini kabul eder. Allah Alîm'dir, Hakîm'dir. Yoksa kötülükleri yapıp yapıp da her birine ölüm geldiğinde, 'İşte şimdi tövbe ettim!' diyenler için tövbe yoktur. Küfre batmış olarak ölenlere de tövbe yoktur. Biz, böylelerine korkunç bir azap hazırladık." (Nisa, 17-18)

2. Firavun'un boğulmuş cesedinin kurtarılıp sonraki nesillerin ibret almaları için korunacağı söylenerek bir yandan tarih tarafından doğrulanmış bir ihbar yapılıyor, öte yandan 'Allah'ın ayetleri' kavramına ürpertici bir açıklık getiriyor:

İncelenmesi gereken ayetler arasında, Firavun'un mumyası bile vardır. Kur'an onu da Allah'ın ayetleri arasına koyarak onun da bilimsel tetkik konusu yapılmasını istemektedir.

MÜMİN (ĞÂFİR) SURESİ
(60/40)

Mekke dönemi surelerindendir. İniş sırasıyla 60. geleneksel tertipte 40. suredir. 85 ayettir.

Ayet 23-25:

23 Yemin olsun, Musa'yı da ayetlerimizle ve apaçık bir kanıtla göndermiştik, 24 Firavun'a, Hâman'a ve Karun'a göndermiştik de onlar şöyle demişlerdi: "Tam yalancı bir sihirbazdır bu!" 25 Musa, katımızdan hakkı onlara getirince, şöyle dediler: "Onunla beraber iman edenlerin erkek çocuklarını öldürün, kadınlarını hayata salın/kadınlarına uygunsuzca davranın/kadınlarının rahimlerini yoklayın!" Ama inkârcıların tuzağı hep boşa çıkmıştır.

23 ve 24. ayetler, Hz. Musa'nın yani aydınlık ve uyarı önderinin gönderildiği firavun saltanatı sadece baş temsilcisiyle değil, tüm kadrosuyla anılmıştır. Tebliğ bu paralel zulüm güçlerinin tümüne birden yöneltilmiştir. Çünkü bu zulüm kadrosu birlikte olmadıkça saltanatlarını sürdüremezler. Firavunî bir saltanatın oluşum ve devamı için asgari üç paralel zulüm gücü kaçınılmazdır:

1. Firavun yani baş temsilci tağut,
2. Karun yani servet ve refahı temsil eden müşrik az-

gınlar ekibi.

3. Hâman yani din ve bürokrasinin kotarımını üstlenen Allah ile aldatma ve halkı kandırıp oyalama baronluğu.

Ayet 26:

26 Firavun dedi ki, "Bırakın beni, şu Musa'yı öldüreyim de Rabbine yalvarsın. Çünkü onun, dininizi değiştirmesinden yahut yeryüzünde fesat çıkarmasından korkuyorum."

Firavun kudurmuşluğunun zirve yaptığı yer bu ayette önümüze konmuştur. Aydınlık önderiyle başa çıkamayan firavun, o öndere misyon yükleyen gücü yani Tanrı'yı yok etmeye kalkıyor. Ve gerekçe olarak da aydınlık önderinin fesat çıkarması, toplumun yerleşik atalar dinini değiştirmeye kalkması olarak gösteriyor.

Bütün firavunî saltanat temsilcilerinin temel rahatsızlığı, bu geleneksel atalar dininin sarsıntıya uğratılmasıdır. Çağdaş firavunların lügatinde bu 'atalar dinine sadakatin adı, **'muhafazakârlık'** olarak terimleşmiştir. Muhafazakârlık, hanîfliğe karşı dayatılan zorlu bir şirk sistem ve yöntemidir. Ve bu haliyle şirkin en mel'un tezahürlerinden biridir. Bu mel'un tezahürü yakından tanımak için bizim **'Kur'an'ın Temel Kavramları'** adlı eserimizin hanîflik maddesinin incelenmesini öneririz.

Ayet 28-33:

28 Firavun'un, eşraf ve seçkinlerden oluşan yakın çevresinden imanını gizleyen bir adam şöyle konuştu:

"Rabbim Allah'tır" dediği için bir adamı öldürüyor musunuz? Üstelik size, Rabbinizden açık seçik deliller de getirdi. Eğer yalancıysa yalancılığı kendi aleyhinedir. Eğer doğru sözlü ise size vaat ettiklerinden bir kısmı başınıza gelir. Kuşkusuz, Allah, zulme saparak onun bunun hakkı olandan savurganlık yapan yalancıları doğruya ulaştırmaz." 29 "Ey toplumum! Bugün bu toprakta, birbirine destek veren insanlar olarak mülk ve yönetim sizin. Peki, karşımıza dikildiği zaman Allah'ın azabından bizi kim kurtaracak?" Firavun şöyle dedi: "Ben size kendi fikrimden başkasını göstermem. Ve ben, sizi, aydınlık/doğruluk yolundan başkasına da kılavuzlamam." 30 İman etmiş olan bir adam dedi: "Ey toplumum, sizin üzerinize, diğer topluluklarınki gibi bir günün gelmesinden korkuyorum; 31 Nuh kavminin, Âd'ın, Semûd'un ve onların ardından gelenlerin serüvenleri gibi. Allah, kulları için zulüm istemiyor." 32 "Ey toplumum! Sizin adınıza, o bağırıp çağrışma gününden korkuyorum." 33 "Bir gündür ki o, sırtınızı dönerek kaçmaya çalışırsınız fakat Allah'a karşı sizi koruyacak kimse olmaz. Allah'ın saptırdığının, yol göstereni yoktur."

28-33 ve ardından 38-45. ayetler, muhteşem bir varoluş diyalektiğini önümüze koyuyor: Firavun gibi bir azgın tağutun saltanat çevresinde bile hakkı savunan benliklerin çıkabileceği gösteriliyor. Işık, bloke edilebilir ama külliyen boğulup yok edilemez. Firavun'un yakın çevresinden bir muvahhit adam, imanını gizli tutarak içten içe zulüm ve şirke direnmiş, nihayet günü geldiğinde açık yüreklilikle ortaya çıkarak hakkı ve aydınlığı savunmuştur.

Buna bakarak diyebiliriz ki, firavun zulmünden daha beter bir zulüm olabilir ve o da firavunun çevresinde hakkı savunan bir tek kişinin bile kalmamasıdır. Çağdaş

firavunluklarda, özellikle bunların dinci versiyonlarında böyle bir durum söz konusudur. Çağdaş firavun saltanatlarının yakın çevresinde, hakkı gizliden gizliye de olsa savunan bir kişi bile bırakılmamaktadır. Ortadoğu firavunî saltanatlarına dikkatle bakanlar bunu görmekte gecikmezler.

Ayet 36-37:

36 Firavun dedi: "Ey Hâman, sebeplere ulaşabilmem için bana yüksek bir kule yap!" 37 "Göklerin sebeplerine ulaşırsam, Musa'nın Tanrı'sına da ulaşırım. Ben onun yalancı biri olduğunu düşünüyorum." Firavun'a, yaptığı işin kötülüğü bu şekilde süslü gösterildi de yoldan saptırıldı. Firavun'un tuzağı hep kayıptadır.

Firavun, saltanatını takviye için Musa'nın mesajının inceliklerini kavramak ve ona göre strateji belirlemek istiyor. Ve bunun için, paralel zulüm güçlerinden biri olan Hâman (din, bürokrasi) kadroya başvuruyor. Bu kadronun katkıları olmadan kitle Allah ile aldatılamaz, Allah ile aldatma olmadıkça da firavun saltanatı egemenlik kuramaz. Firavun bunu çok iyi biliyor ve bu yüzden, bir yandan Musa ve mesajını yok etmek isterken bir yandan da o mesajın dayandığı gerçekleri kavrayıp lanetli saltanatının takviyesinde bu gerçeklerden yararlanmak istiyor.

Ayet 38-45:

38 O iman eden kişi dedi: "Ey toplumum! Bana uyun, sizi doğru yola götüreyim." 39 "Ey toplumum, şu iğreti dünya hayatı, geçici bir nimetlenmeden ibarettir.

Âhiretse sürekli durulacak yurdun ta kendisidir." 40 "Kötü bir iş yapan, sadece yaptığı kadarıyla cezalandırılır. Erkek ve kadından mümin olarak iyi bir iş yapana gelince, işte böyleleri cennete girerler ve orada hesapsız bir biçimde rızıklandırılırlar." 41 "Ey toplumum! Sebep ne ki; ben sizi kurtuluşa çağırıyorum, siz beni ateşe çağırıyorsunuz." 42 "Siz beni, Allah'a nankörlük etmeye ve hakkında hiçbir bilgim olmayan şeyi O'na ortak koşmaya çağırıyorsunuz. Bense sizi o Azîz ve Gaffâr olana davet ediyorum." 43 "Sizin beni çağırdığınız şeye, ne dünyada ne de âhirette asla ve asla dua edilemez/onun dünyada ve âhirette çağrı hakkı yoktur. Dönüşümüz-varışımız Allah'adır. Onun bunun hakkından azgınca savurganlık yapanlar ateş halkının ta kendileridir." 44 "Size söylemekte olduklarımı yakında hatırlayacaksınız. Ben işimi Allah'a havale ediyorum. Allah, kullarını iyice görmektedir." 45 Allah, o adamı ötekilerin kurdukları tuzakların kötülüklerinden korudu. Firavun'un seçkin çevresini de azabın en beteri kuşattı.

Firavunun saltanat çevresinden imanını saklayan bir mümin adam, yine konuşturuluyor.

43. ayet, firavun benlik ve saltanatın lanetli tutkularından bir olan **'israf'** hastalığına bir kere daha vurgu yapıyor. Denmek isteniyor ki, firavun zihniyet ve saltanatların temel özelliklerinden biri de kendi alınteri ve emeğinin eseri olmayan, başkaları tarafından üretilmiş değerleri sınırsızca ve azgınca harcayıp safa sürmektir. Musa'nın şikâyetçi olduğu **'firavunî debdebe ve ihtişam'** bu el konulmuş emek ve alın terlerinin harcanmasıyla sürdürülmektedir. Eskiden böyleydi, bugün de böyledir.

ZÜHRUF SURESİ
(63/43)

Mekke dönemi surelerindendir. İniş sırasıyla 63. geleneksel tertipte 43. suredir. 89 ayettir.

Ayet 46-50:

46 Yemin olsun, Musa'yı ayetlerimizle Firavun'a ve onun üst düzey adamlarına gönderdik de onlara dedi ki, "Ben, Âlemlerin Rabbi'nin elçisiyim." 47 Musa onlara ayetlerimizi getirdiğinde onlar bu ayetlere gülüyorlardı. 48 Onlara gösterir olduğumuz her ayet-alâmet, kız kardeşi ayet-alâmetten mutlaka daha büyüktür. Belki dönerler diye onları azapla da yakalamışızdır. 49 Dediler: "Ey büyücü! Sana verdiği söz aşkına, Rabbine bizim için bir yakarıver; biz artık doğru yola gireceğiz." 50 Fakat kendilerinden azabı kaldırdığımızda hemen yan çizmeye başladılar.

46. ayet yine Musa'nın yani tebliğ adamının, zulüm saltanatının sadece başına değil, egemen kadrosuna hitap etmek üzere gönderildiğini belirtiyor. Çünkü o kadro yani o paralel zulüm odakları birlikte çalışmadıkça firavun saltanatının egemen olması söz konusu değildir.

Ankebût suresi 39. ayet, bir kelam harikasıyla, firavun zulüm saltanatından söz ederken tağutî kadroyu şöyle

sıralamıştır: Karun, Firavun-Hâman. Burada firavun, paralel zulüm güçlerinden ikisi olan Karun'la Hâman'ın ortasına konmuş yani onların bir tür himayesinde gösterilmiştir. Bu yüzden, gerçeğin önderi Musa'nın tebliğinden bahsedilirken sürekli 'Firavun'a ve yakın çevresine' ifadesi kullanılmaktadır. Firavunî zulüm saltanatı bir **'paralel zulüm odakları'** saltanatıdır.

Firavun zulüm kadroları, gerçeği dile getirenlerle hep alay etmiş, onları horlamış, inkâr edemedikleri bazı meziyetlerini de 'büyü, aldatma' olarak damgalayıp etkisiz kılmaya çalışmışlardır.

Âyet 51-53:

51 Firavun, toplumu içinde haykırıp şöyle dedi: "Ey toplumum! Mısır'ın mülk ve yönetimi benim değil mi? İşte şu nehirler benim altımdan akıyor. Görmüyor musunuz?" 52 "Yoksa ben şu zavallı, şu meramını anlatamayacak adamdan hayırlı değil miyim?" 53 "Ona altın bilezikler atılmalı, yanında-hizmetinde melekler bulunmalı değil miydi?"

51-53. ayetler, firavun bütün tağutî zihniyetlerin ortak anlayışlarından birini özetlemiştir. Firavun zihniyet, gerçekçiliği, madde üstünlüğüyle ölçüyor. Yani hakikatin göstergesi olarak hücceti değil, kudreti öne çıkarıyor. Bütün tağutlar ve tağutî sistemler böyledir. Bunun içindir ki firavunî zorbalar, iş başına gelir gelmez, akıl almaz bir doymazlıkla paraya, servete, mala mülke sahip olmak için sınırsız bir hırsla ellerine geçen imkânları kullanarak Karunlaşırlar. Bu yetmez, ailelerini, yakın çevrelerini, yardakçılarını ve nihayet susmasını istedikleri insanları bu hesapsız servetle tıka basa doyurur, bir

biçimde susturup bastırırlar.

Kur'an, günümüz firavunlarının da belirgin niteliklerinden biri olan bu servete doymazlığı, bir varoluş diyalektiği olarak asırlar öncesinden insanlığın önüne koymuştur.

Ayet 54-56:

54 İşte, toplumunu böyle horladı/aşağıladı, küçümsedi/ezdi; onlar ise ona itaat ettiler. Onlar, sapmış bir topluluktu. 55 Bizi taciz edip öfkelendirdiler; onlardan öç aldık da onların tümünü suya gömüverdik. 56 Onları sonra gelecekler için bir selef ve bir örnek yaptık."

Kur'an'ın yarattığı en büyük devrimlerden biri, belki de birincisi olan bu devrim, "Firavunları kim yarattı?" sorusuna verilen şu cevaptır:

Firavunları, onlara isyan yerine itaat eden kitleler yarattı. Ve o kitleler bunu yaptıkları için Allah'ı öfkelendirdiler, Allah da onlardan intikam almaya karar verdi ve onları helâk etti.

Bu ölümsüz mesajı biz, 'Kur'an'm Yarattığı Devrimler' adlı eserimizde genişçe inceledik. Ve bu incelemenin bir özetini de, elinizdeki eserin ikinci bölümünün 'Firavunları Kim Yarattı?" başlıklı faslında verdik.

TAHRÎM SURESİ

(106/66)

Mekke dönemi surelerindendir. İniş sırasıyla 106. mushaf sırasıyla 66. suredir. 12 ayettir.

Ayet 10-11:

10 Allah, küfre sapanlara Nuh'un karısı ile Lût'un karısını örnek gösterdi. Bu ikisi, kullarımızdan iki barışçı kulun nikâhı altında idiler, onlara hıyanet ettiler de eşleri, Allah'tan onlara gelecek olanı hiçbir şeyle geri çeviremediler. Şöyle dendi onlara: "Girin ateşe, diğer gireceklerle birlikte!" 11 Allah, iman edenlere de Firavun'un karısını örnek gösterdi. Hani, o şöyle demişti: "Ey Rabbim! Benim için katında, cennette bir barınak yap; beni, Firavun'dan, onun yapıp ettiğinden kurtar; beni zulme sapmış topluluktan da kurtar!"

Her gece, bağrında bir sabahı, her gündüz bağrında bir geceyi barındırır. Hayat, işte bu diyalektiğin birlikteliğinden oluşmaktadır. Zulüm ve imansızlığın bağrından imanın filizlenmesinde de, iman ve aydınlığın bağrından imansızlığın filizlenmesinde de temel figür olarak kadın gösterilmiştir.

Firavun saltanatının en yakın çevresinden aydınlık ve adaleti temsil eden ve savunan bir kahraman adamdan Mümin suresinde bahsedilmişti. Aynı mesaj bu kez, hem firavunî saltanat çevresinden hem de nebevî aydınlık çevresinden seçilen iki kadınla örneklendirilmektedir.

NÂZİÂT SURESİ
(81/79)

Mekke dönemi surelerindendir. İniş sırasıyla 81. geleneksel tertipte 79. suredir. 46 ayettir.

Âyet: 15-24:

15 Ulaştı mı sana Musa'nın haberi? 16 Hani, Rabbi ona, kutsal vadide, Tuva'da seslenmişti: 17 "Firavun'a git! İyice azdı o." 18 "De ki ona, 'Arınıp temizlenmeye ne dersin?" 19 "Seni Rabbine kılavuzlayayım da gönülden ürperesin!" 20 Derken, ona o en büyük mucizeyi gösterdi. 21 Ama o yalanladı, isyan etti. 22 Sonra, sırtını döndü; koşuyordu. 23 Derken, halkını bir araya toplayıp bağırdı. 24 Dedi: "Ben sizin en yüce rabbinizim!" 25 Bunun üzerine Allah, onu sonraya ve önceye ibret olmak üzere bir ceza ile çarptı.

15-24. ayetler, firavunluğun zirve yaptığı azmışlığı ifadeye koyuyor. Kur'an bu zirveye insan egosunun yedi mertebesinden en düşüğü olan **'emmâre'** (kötülük ve azmışlığı sınırsızca emreden benlik) demektedir.

Nefs-i Emmâre:

Nefsin evreleri konusunda ciddî ilk etüd, 286/899'da ölen büyük sûfî Hakîm et-Tirmizî'nin **'Beyânu'l-Fark'**

adlı eseri sayılabilir.

Nefsin emmâre sıfatı Yusuf 53. ayette geçmektedir:

"Yusuf dedi: 'Nefsimi ak-pak gösteremem. Çünkü nefs, Rabbimin merhamet ettiği durumlar hariç, olanca gücüyle kötülüğü emreder. Ama Rabbim çok affedici, çok esirgeyicidir."

Sûfîlerin emmâre nefsten anladıkları şudur: "Bedenî hazlara eğilimli, lezzet ve şehvetle emreden, kalbi süflî yöne çeken kuvvet." (Ahmet Zıyaeddin Gümüşhanevî, nefs bahsi) Bu nefsin askerleri cimrilik, hırs, haset, kin, alaycılık, kibir, şehvet, şöhret, gaflet, gazap vs.dir. Nefs-i emmâre, ruhun durdurucu, gemleyici gücünden büsbütün kurtulmuştur. Hiçbir kayıt ve hesap tanımaz. İki şeye şiddetle sarılır ve onları besler: **Heva** (egoist arzular), **bencillik** (enâniyet)

"Heva, bedensel zevklere yönelip, yüce oluşlardan nefret etmek ve süflî oluşlara koşmak eğilimini ifade eder. Enâniyete gelince onu 'insana ait her şeyin kendisine izafe edildiği bir nitelik' olarak tanımlayabiliriz. Enâniyet, emmâre mertebesindeki nefsin insanoğluna oynadığı en büyük oyundur. Ruhun olması gereken özellikleri bedene mal etmeyi hedefler. Nihayet öyle bir an gelir ki, insan sade kendisinin değil, çevresindeki şeylerin de yaratıcısı olduğunu düşünmeye başlar. Nâziât 24. ayet işte bu düşüşü göstermektedir. (ayrıca bk. Zühruf, 51-52; Bakara, 258) Nefsin bu mertebesine, **'firavunluk mertebesi'** de denmektedir. Bu bakımdan bütün firavun ruhları 'nefsi emmâre' olarak adlandırmak Kur'an'a uygun bir niteleme olur.

Firavunluk mertebesinden ikinci mertebe olan **'levvâme'**

(kendini kınayan, eleştiren nefs) mertebesine geçiş, tağutluktan insanlığa geçişin göstergesidir.

Levvâme; azarlayan, kınayan demek. Nefsin bu sıfatı Kur'an'ın Kıyame suresinde geçmektedir:

"Hayır, mesele onların sandığı gibi değil! O levmeden nefse yemin ederim ki öyle değil!" (Kıyame, 1-3)

Nefsin levvâme mertebesi, insanın tekâmül aşamalarında çok önemli bir devreyi karşılıyor. Emmâre nefsin bazı özellikleri bunda da vardır ama bu nefs hakkı hak, bâtılı bâtıl olarak bilmektedir. (Muhammed bin Hasan, vr. 150) **Necmuddîn Kübrâ** (ölm. 618/1221) levvâme nefsi şöyle tanıtıyor: "Nefs-i Emmâre kötülükle emreden bir fıtrat üzere yaratılmıştır. Kendi haline bırakıldıkta şerden başka bir işe girişmez. Aydınlığın doğuşunu teneffüs edip, gönül seması ışıklanmaya başlayınca nefs-i levvâme adını alır." (Kübra, ***Te'vîlât,*** ilgili bahis)

Bu devrede nefs, emmâre mertebesinden başlıca dört noktaya ayrılır. Birincisi: Emmâre nefsin sindiği bünye robot, vücut makine vücuttur. İrade, muhakeme, şuur felce uğramıştır. Hoşgörüsüzlük açık şekilde dikkat çeker. Hayvansal arzularına uymuştur; onların esiri, hatta kendileridir. Vücut sadece nefs parmağının bastığı düğmeye göre hareket eder. Levvâme nefste de kötülüğe, şehvete eğilim mevcuttur. Ancak, burada vücut, makine değil, şuurlu, iradeli bir varlıktır. Düğmeyle çalışmaz.

İkincisi, emmâre nefs, kötülüğü yapar ve bunu, yapılması gereken şey bilir. Bu yüzden onun dünyasında pişmanlığın, özeleştirinin, tevbenin, başkalarına kulak vermenin yeri yoktur. Levvâme nefs ise ya önceden kullanabileceği seçme ile kötülüğe hiç girişmez ya da kötülüğü yapar,

fakat ardından pişman olur.

Üçüncüsü, emmâre nefs, kendinin üstünde ilah tanımaz. Levvâme nefs ise kendi üstünde kudret olduğunu kabul den çekinmez. Büyük sûfî **Ali el-Havvâs** (ölm. 939/1532) diyor ki, "Heva ve hevesine hizmet eden nefs gerçekte kendi kendine tapmaktadır. Onun, sıfatları zatına ibadet ediyor." (Şa'ranî, ***ed-Dürer el-Ğavvâs,*** 13)

Bu arada, müfessir Elmalılı Hamdi'nin nefs-i levvâmeyle ilgili yorumuna değinmek istiyoruz. Müfessir, levvâmeden bahseden ayetin tefsirinde diyor ki:

"Levvâme nefs, levmedici nefs demektir. Bu ya da başkasını levmeden, pek kınayan nefs veya yaptığı günahların fenalığını anlayıp kendini kınayan, peşiman nefis demek olur. İkincisi daha meşhurdur. Nefisler yedi mertebeye ayrılır ki, her biri sülûkta bir mertebedir. Kıyamet günü muhakkak olacak ve ona inanmak istemeyen emmâre nefisler o gün kendilerini çok levm edecek, dünyada yaptıkları günahlara çok pişman olacaklar, hatta her nefs kendisini levm edecek, dünyada yaptığı kusura pişman olacak, daha iyi neden çalışmadım, daha güzel işler neden yapmadım, diyecek. Bu sûretle nefs-i levvâmeye yemin, o gün meydana gelecek levmdeki acılığın ehemmiyetine ve büyüklüğüne tenbih için olur."

Nefsin sülûkta, yani tekâmül yolunda yedi mertebesi bulunduğunu, bunların ikincisinin levvâme mertebesi olduğunu söyledikten sonra, ayetteki levmin mahşerde meydana geleceğini ilave etmek gariptir, tutarsızdır. Birinci ayette kıyamete yemin edilmiş olması ikinci ayetteki levmin kıyamette olmasını neden gerektirsin? Nefs-i levvâmenin, başkasını levmeden nefs olarak düşünülebileceğini söylemek de tutarsızdır. Böyle düşünürsek,

ne yeminin değeri kalır, ne de nefs-i levvâmenin önemi. İnsan, başkalarını her zaman levm eder. Bunun olağandışı nesi var? Dikkate değer olan, nefsin kendisini levm etmesidir ki, levvâmeye yemin edilmesi zaten bunu gerektirir.

Emmare nefsin bir numaralı özelliği ilahlığını ilan etmesidir. Nâziât 24 bunu gösteriyor.

Firavun nefs olan emmarenin ilahlığım ilanı iki şekilde olmaktadır.

1. Eski tağutlarda, özellikle Nemrut ve Firavun'da olduğu gibi, bizzat kendi ağızlarından ilan,

2. Çağdaş firavun ve Nemrutlarda olduğu gibi, yandaş yalakalar aracılığıyla ilan.

Firavun'un bizzat kendi dilinde ilahlık ilanını Nâziât 24. ayetle Kasas 38. ayette gördük. Nemrut ise Hz. İbrahim karşısında ilahlığım şöyle ilan ediyordu:

"Allah'ın kendisine mülk ve saltanat verdiğini iddia ederek/Allah kendisine mülk ve saltanat verdiği için, Rabbi hakkında İbrahim'e karşı hüccet getireni görmedin mi? İbrahim şöyle demişti: 'Benim Rabbim odur ki, hayat verir ve öldürür.' O da şöyle demişti: 'Ben de hayat veririm, ben de öldürürüm.' İbrahim, 'Allah, Güneş'i doğudan getiriyor, hadi, sen onu batıdan getir!' deyince, küfre sapan o adam apışıp kalmıştı." (Bakara, 258)

Yandaşlar aracılığıyla ilahlık ilanı Ortadoğu coğrafyalarında sıkça görülen bir firavunluk tecellisidir. Son yıllarda bunun en tipik örneklerinden sayılan birine Türkiye'de tanık olduk. Şimdi size, **Teori Dergisi**'nin

(Mayıs 2015) sayfalarında tarihe not düşülmüş bu **'yalakalar vasıtasıyla ilahlık ilanı'**na örnek olacak bir dökümü, tarihe not düşmek için aktarıyorum.

"AKP Düzce Milletvekili Fevai Arslan (İHL mezunu) 2014'ün Ocak ayında Recep Tayyip Erdoğan (RTE) için: **'Allah'ın bütün vasıflarını üzerinde taşıyan bir lider'** dedi. Beyhan Demirci adındaki birisi aynı tarihlerde RTE için **'Recep Tayyip Erdoğan Allah'ın gölgesidir'** dedi. Kadir Mısıroğlu, 2014 yılının Ağustos ayında: **'Erdoğan'a oy vermek imanın gereğidir'** dedi. AKP Bursa Milletvekili Hüseyin Şahin 2011 yılında RTE için şunu söyledi: **'Başbakan'a dokunmak bile ibadettir.'** RTE 2014 yılındaki mahalli seçimlerde Muğla'da konuşurken, bir Kur'an ayetini sloganlaştırdı: **'Rahmetimiz gazabımızı geçmiştir'** dedi."

"AKP eski Aydın İl Başkanı İsmail Eser 2010 yılında yaptığı bir konuşmada RTE için: **'O bizim için ikinci peygamberdir'** dedi. AKP Milletvekili Egemen Bağış 2001'de: **'Erdoğan'ın doğmasına vesile olan Rize, İstanbul ve Siirt mübarektir'** dedi. 6 Mart 2015 günü Tophane Tayfun Spor Kulübünü ziyaret eden RTE'ye bir kişi: **'Hoş geldin Allah'ın elçisi!'** diye seslendi. AKP Gençlik Kolları eski Başkanı İsmail Karaosmanoğlu 23.6.2013 günü Twitter'da, '**AKP mitingine katılmak, imkânları olanlar için farzı kifâye değil, farzı ayındır'** diye yazdı." (Teori Dergisi, Mayıs 2015, sayfa, 65)

KAYNAKÇA

Kur'anı Kerim (Ayet mealleri, Prof. Dr. Yaşar Nuri Öztürk'ün 'Kur'an Meali'nin 143. baskısından (Yeni Boyut Yayınları, İstanbul, 2015) alınmıştır.
Kütübi Sitte
Kitabı Mukaddes
Webster International Dictionary

Ahmed Refik; Osmanlı Devrinde Zorbalar, Kanaat Kütüphanesi, 1932

Borak, Sadi; Atatürk ve Din, İstanbul, 1996

Cevde, Cemal; el-Evdâu'l-İctimaiyye ve'l-İktısadiyye li'l-Mevâlî fî Sadri'l-İslam, Amman, 1989

Demircan, Adnan; İslam Tarihinin İlk Döneminde Arap-Mevâlî İlişkisi, Beyan Yay. İst. 1996

Elbanî, Nâsıruddin; el Ahâdîs es-Sahîha ve'z-Zâîfa, Riyad, 1995

Fromm, Erich; Özgürlük Korkusu, Doruk Yay. İst. 2010
.....; Sağlıklı Toplum, Payel Yay. İst. 2014
.....; Kendini Savunan İnsan, Say Yay. İşt. 1998
.....; İtaatsizlik Üzerine, Say Yay. İst. 2014

Isfahanî, Râgıb; el-Müfredât li Elfâzı'l-Kur'an, alfabetik

İbn Asâkir, Ali b. Hasan; Tarîhu Medîneti Dımaşk, Beyrut, 1995-2000
İnalcık, Halil; Has Bağçede Ayşu Tarab, İş Bankası Yay. İst. 2011

Knoll, Ludwig; Encyclopedie de la Psychologie Pratique (Almanca'dan çeviri), Aimery Somogy yayını, Paris, 1980
Kula, Onur Bilge; Batı Felsefesinde Oryantalizm ve Türk İmgesi; İş Bankası Yay. İst. 2010
Kübra, Necmuddin Ahmed b. Ömer; Resâil (Usûlu Aşere, Risâle ile'l-Hâim, Fevâihu'l-Cemal), İst. (M. Kara nşr.), 1980

Mahmûd, Abdülhalim; Ebu Zer el-Gıfârî ve'ş-Şuyûiyye, Kahire, 1985

Özemre, Ahmet Yüksel; İslam'da Aklın Önemi ve Sınırı, Denge Yay. İstanbul, 1996
Öztürk, Yaşar Nuri; Kur'anı Kerim Meali, 143. baskı, Yeni Boyut Yay. İstanbul, 2015
----------; Allah ile Aldatmak (73. baskı), Yeni Boyut Yay. İstanbul, 2015
----------; Hallâc-ı Mansûr (6. baskı), Yeni Boyut Yay. İstanbul, 2012
----------; Kuşadalı İbrahim Halvetî (4. baskı), Yeni Boyut Yay. İstanbul, 2013
----------; İmamı Âzam Ebu Hanîfe (21. baskı) Yeni Boyut Yay. İst. 2012
.....; Kur'an'ın Yarattığı Devrimler, Yeni Boyut, İst. 2014
.....; Maun Suresi Böyle Buyurdu (16. Baskı), Yeni Boyut Yay. İstanbul, 2013
.....; Kur'an Açısından Küresel Âfetler (7. baskı), Yeni Boyut, İst. 2013
.....; Din Maskeli Allah Düşmanlığı: Şirk, Yeni Boyut, İst. 2013
.....; Kur'an-ı Kerim'de Lanetlenen Soy (3. Baskı), Yeni Boyut Yay. İst. 2013
.....; Ebu Zer (3. baskı), Yeni Boyut Yay. İst. 2014

Sayı, Ali; Firavun, Hâman ve Karun Karşısında Musa, İz Yay. İst. 2012
Serahsî, Şemsu'l-Eimme Ebu Bekr Muhammed; el-Mebsût, Beyrut, 1989
Süyûtî, Celalüddin Abdurrahman; Tarîhu'l-Hulefa, Mısır, 1952

KARMA DİZİN

A
Abbasiler: 44, 158
ABD: 132, 164, 165
Abdulhalim Mahmud: 43
adalet: 14
Âdem (Hz.): 96
Ahmet Refik: 77, 78
Ahmet Yüksel Özemre: 20
âl: 39
Ali (Hz.): 111, 166
Ali el-Havvâs: 216
Allah'a isyan: 97
Allah'ın düşmanı: 105
Allah ile aldatma: 127, 145, 148, 149, 152-155, 173, 207
Allah'ın gölgesi: 76
Anadolu: 78-85
Arapçı hizmetkârları: 159
Araplar: 144, 158, 159, 168
asa (Musa'nın asası): 39, 40, 172
askerî kudret: 149
Atatürk Cumhuriyeti: 170
Atatürk (Mustafa Kemal): 27, 28, 69, 110, 149, 155, 160, 175, 176
Augustus (İmparator): 166
aydınlar: 30, 31
azmak: 127

B
barbarlar: 65, 66
Bedir Savaşı: 27, 28, 175, 176
bencillik: 214
Beniisrail (İsrailoğulları): 43, 103, 127, 137, 179
Beyhan Demirci: 218
Beytül Hikme: 144
birikim sahipleri: 31
BOP: 193
bozgunculuk: 13, 55
bühtan: 167
bürhan: 136, 140
büyücü: 40, 172, 200

C-Ç
Câhız: 144
cehalet: 16
cehennem: 128
Charles Pellat: 144
Cemal Cevde: 158
cibt: 124
cihat: 76, 77, 144, 167
çadır yalları: 47
çağdaş firavunlar: 173, 185, 205, 211, 217
Çanakkale Savaşları: 175, 176

D
Dağlar Delisi: 79-81
darbe: 55, 106, 185
darulharp: 18-24
darulislam: 18, 23
dayatmacılık: 104-106
de'b: 49
Deli Birader: 85, 86
Deli İlahi: 81-84
demokrasi: 46
desise: 52
despotizm: 16
devrim: 50, 200
din istismarı: 154, 155
dinler arası diyalog: 193
din temsilcileri: 106
diktatör: 95, 96

dinci iktidarlar: 88
Dördüncü Murat: 82
dürüstlük: 33

E
Ebu Bekir (Hz.): 111
Ebu Cehil: 114, 166
Ebu Süfyan: 54, 146
Egemen Bağış: 218
Ehlikitap: 31
ekonomi: 99, 100
Elbânî (Nâsıruddin): 20, 111, 112
Elmalılı Hamdi Yazır: 120, 216
Emevîler: 44, 113, 158
Emevî tağutizmi: 111-114
Emîn: 143
emperyalizm: 16
Enver Paşa: 160
Erich Fromm: 61, 65, 69, 72, 75
esrarkeşlik: 155
Ezherî: 124

F
ferîk: 192
fetihler: 157
fesat: 67, 130-133
Fevai Arslan: 218
fırka (fırkalaştırma/ fırkalaşma): 54, 55, 67, 98, 186-188, 191, 193, 194
firavunluk psikozu: 90-106
fitne: 55, 106
Fransa: 21

G-H
gençler: 200
Gezi Eylemleri: 201
Halil İnalcık: 156
Hallâc: 160
Hâman: 40-49, 90-92, 106, 110, 207
hanîf (hanîflik): 39, 163
Hârun (Hz.): 46, 58, 60, 92, 182, 184, 198
Harunurreşid: 143
Has Bahçeler: 155
Hatice (Hz.): 182
heva: 214
hilafet: 111-114
hile: 52
hizip: 191
hoşgörüsüzlük: 215
hukuk: 95
hukuk devleti: 18-20
Huyey bin Ahtab: 124
hüccet: 77, 134-159, 162-167, 173, 210
Hüseyin (Hz.): 55, 166
Hüseyin Şahin: 218

I-İ
Ilımlı İslam: 193
Isfahanlı Râgıb: 119, 130, 137, 187
ıstırap: 137, 169
ışıksızlık: 13
ibadet: 169
İblisler parlamentosu: 129
İbn Abbas: 124, 141
İbn Arabî: 120, 124, 202
İbn Hanbel: 94
İbrahim (Hz.): 138, 161, 163, 217
İkrime: 141
ilim: 139, 141, 167
İmamı Âzam (Ebu Hanîfe): 22, 26-28, 44, 62, 65, 160
imansızlık: 212
inkılap: 50
İsa (Hz.): 166
İslam dünyası: 90, 164, 189
İsmail Eser: 218
İsmail Karaosmanoğlu: 218
israf: 53, 100-102, 202, 208
İstanbul: 80-82, 84-88, 218
isyan: 39, 40, 50, 195, 211
itaat: 63-65, 211

K-L
Ka'b el-Eşref: 124
Kadir Mısıroğlu: 218
kâhin: 92
Kara Yazıcı: 77-79
karınca: 150, 151
kamu hakları: 14
kan dökücülük: 13

Karun: 40-49, 90, 110
Katırcıoğlu: 84-85
kitap: 141
Konya: 83
korku: 52
korku imparatorluğu: 132
Kösem Sultan: 82
kötülük toplumu: 34
krallık: 111, 112, 151
Kudüs: 103
kudret: 134-155, 162, 164-167, 210
Kuşadalı İbrahim Halvetî: 136
kutsallaştırılmış kitaplar: 191
kübera: 88
külhanbeylik: 165
Kürtler: 113
Kyoto Protokolü: 132
laiklik: 148, 149
Lût (Hz.): 32, 33, 45, 46
Lût kavmi: 32

M
mabetler: 96, 97
mâsiva: 120
mazlum: 62
mazoşistler: 67-74
mazoşist sapkınlık: 69, 70
Mehmet Akif Ersoy: 175, 176
mele': 40
Mekke: 114
meliki adûdlar: 111-114, 156
memâliki şahane: 104
Me'mun (Halife): 142-145
menfaat: 84
mescit süsleme: 154
Mevâlî: 44, 143, 157-160
Mevlana Celaleddin Rumî: 169
Mısır: 47, 60, 92, 99
Milli Mücadele (Kurtuluş Savaşı): 69, 148
mimari kudret: 149
Muaviye: 26, 111, 112, 114, 146, 166
Muğla: 218
muhafazakâr (muhafazakârlık): 39, 49, 163, 205
Muhammed (Hz.): 24, 26-28, 60, 64, 111-114, 136, 153, 154, 166, 172, 179, 181
Muhammed İkbal: 130
Musa (Hz.): 37, 39-44, 46-48, 51, 53-55, 57-60, 90-94, 99, 100, 104, 105, 110, 166, 171-174, 176-178, 181, 182, 184, 186, 195, 198-202, 204-207, 209, 210, 213
Musaları konuşturmamak: 109
mücadele: 31
münafıklık: 131
Mürcie: 26
Müslümanların birliği: 113
müstaz'aflar: 161

N
Naima: 80
namaz. 63, 64
Necmuddîn Kübrâ: 215
nefsi emmâre: 213-217
nefsi levvâme: 214-217
Nemrut: 138, 166, 217
Nuh (Hz.): 45, 46
Nuh Tufanı: 126
nüfus: 179

O-Ö
Odhan Yüksel: 110
oğlancılık: 155
Ortadoğu: 89, 93, 217
Osman (Halife): 111
Osmanlı (Osmanlı İmparatorluğu): 70, 76-88, 112, 147, 155, 156, 167, 174
Ömer (Hz.): 111
Özgürlük Direnişi: 201

P
para: 127
paralel zulüm güçleri/odakları: 171, 204, 209, 210
parite: 118
petrol: 144, 168, 170
peygamberler: 171, 198
Platon: 147

polarite: 118

R
raiyye: 45, 67
Râzî: 124
riyakârlık: 14, 149
Rize: 218
RTE: 218
ruhbâniyet: 14

S
Saba Melikesi: 151
sâdet: 88
sadistler: 67-74
sadist sapkınlık: 70
Saîd bin Cümhan: 112
savaş: 24-29
sebt: 124
Semûd kavmi: 126
Serahsî (Şemsül Eimme): 22
servet: 41-43
sihirbazlar: 91
Siirt: 218
siyaset dinciliği: 21
sultanın dini: 93
Suriye: 112
Süddî: 103
Süleyman (Hz.): 150, 151
sültan: 136, 140-142
sünnetullah: 120

Ş
Şaban Ağa: 86-88
şef': 118
şeriat: 84
şeyhülislamlık: 76
şeytan evliyası: 91
şîa: 190, 193,
şiddet: 144, 166
şirk: 14, 17, 59, 131, 146, 178, 194, 195

T
Taberî: 124
tağut: 123-130, 183
Tağutlar parlamentosu: 130
takattu': 191
talancılık: 109
tams: 100
tebliğ: 183, 204
tebzîr: 101, 102
temizlik: 33
Teori Dergisi: 217
terör: 166
teşeyyu': 190
Tirmizî: 213
totalitarizm: 57
tuğyan: 52, 66, 125-129
tuzak: 52
Türkiye: 21, 23, 89, 90, 148, 170, 217

U-Ü-V
uşaklık psikolojisi: 46
uyanmak: 168
ümitsizlik: 183
vehimler: 103
Vezîre: 182
Victor Hugo: 135, 161, 162
Voltaire: 161, 162

Y
Yahudiler: 144, 177
Yahudileşme: 153
Yakub (Hz.): 43
yalancılık: 109
yanmak: 168, 169
Yezit: 55, 166
Yusuf (Hz.): 47

Z
zalim (zalimler): 30-34, 50, 51, 57, 62, 65, 117
Zatü Envât: 179
zevc (zevciyet): 118-123
Zemahşerî: 124
Zeyd bin Ali Zeynelâbidîn: 28
zorbalar: 76-89
zulüm: 13-18, 24-34, 50, 51, 53, 56, 57, 62, 102, 103, 107-110, 145, 186, 197, 212
zübür: 192

Prof. Dr. YAŞAR NURİ ÖZTÜRK
(İslam felsefesi profesörü, hukukçu, gazeteci)

Kur'an'da 74 kez geçen firavun sözcüğü hem özel isim hem de cins ismi olarak alınmalıdır. Özel isim olarak anıldığında, Hz. Musa'nın tebliğine zulüm ve dehşetle karşı çıkan azgın despot bir diktatörü ifade eder. Cins ismi olarak anıldığında ise bütün firavun ruhlu despotların ortak adı olur.

Firavun, geleneğe karşı çıkan uyarıcılara zulmeden tâğutların sembol ismidir.

'Firavun' adlı bu kitap, hem bir anahtar kitaptır hem de bir tamamlayıcı kitaptır. Bu kitaptan layıkıyla yararlanmak için **'Lanetlenen Soy'** ve **'Kötülük Toplumu'** kitaplarımı da el altında bulundurmakta yarar vardır.

Faili veya azmettiricisi olduğu lanetlik suçlarla bir kötülük toplumuna dönüşen ve özellikle son on yıldır bu lanetlik suçlarının cezasını ödeme sürecine giren Türk halkının, Kur'an laboratuvarından süzüp reçeteleştirerek önüne koyduğumuz bu kılavuz kitaplardan gereğince yararlanmasını umuyor, Ra'd suresi 11. ayete uygun olarak kesilen ceza faturasının artık ödenmiş sayılmasını temenni ediyorum.

ISBN 978-975-6779-81-1